

Град Вршац

Локална стратегија развоја Града Вршца
до 2020.

Вршац, Октобар 2016.

Садржај

Порука градоначелника	...	3
Преамбула	...	4
Израда Стратегије одрживог развоја	...	6
Листа скраћеница	...	8
Методологија израде	...	9
1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ	...	12
1.1. Административни и географски положај	...	12
1.2. Кратак историјат града Вршца	...	13
1.3. Општи подаци о становништву	...	16
1.4. Карактеристике локалне самоуправе	...	18
1.4.1. Комуникација Града са окружењем	...	19
1.4.2. Канцеларија за локални економски развој	...	21
1.4.3. Град као оснивач других организација	...	21
2. ИНДИКАТОРИ	...	23
3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	...	25
3.1 Економски развој	...	25
3.1.1. Опис тренутне ситуације	...	25
3.1.1.1. Анализа тржишта рада и радне снаге	...	26
3.1.1.2. Индустрија	...	27
3.1.1.3. Пољопривреда	...	28
3.1.1.3.1. Биљна производња	...	29
3.1.1.3.2. Сточарство	...	31
3.1.1.4. Развој МСП и предузетништва	...	31
3.1.1.5. Радне зоне	...	32
3.1.1.6. Туризам	...	33
3.1.1.7. Кратак преглед релевантних планских докумената	...	38
3.1.2 SWOT анализа – ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	...	40
3.2 Друштвени развој	...	41
3.2.1. Опис тренутне ситуације	...	41
3.2.1.1. Образовање	...	41
3.2.1.2. Здравствена заштита	...	42
3.2.1.3. Социјална заштита	...	44
3.2.1.4. Култура и уметност	...	45
3.2.1.5. Спорт и рекреација	...	51
3.2.1.6. Медији и информисање	...	52
3.2.1.7. Невладине организације	...	52
3.2.1.8. Кратак преглед релевантних планских докумената	...	53

3.2.2 SWOT анализа – ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ	...	54
3.3 Животна средина	...	55
3.3.1. Опис тренутне ситуације	...	55
3.3.1.1. Клима и рељеф	...	60
3.3.1.2. Природни ресурси и минерална богатства	...	65
3.3.1.3. Природне и заштићене вредности	...	66
3.3.1.4. Водни ресурси	...	67
3.3.1.5. Управљање зеленилом	...	69
3.3.1.6. Биљни свет	...	70
3.3.1.7. Животињски свет	...	70
3.3.1.8. Управљање чврстим отпадом	...	71
3.3.1.9. Рециклажа	...	71
3.3.1.10. Кратак преглед релевантних планских докумената	...	71
3.3.2 SWOT анализа – ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	...	74
3.4 Инфраструктура	...	76
3.4.1. Опис тренутне ситуације	...	76
3.4.1.1. Путна мрежа	...	76
3.4.1.2. Електронска комуникациона инфраструктура	...	78
3.4.1.3. Електрификација	...	79
3.4.1.4. Топлификација и гасификација	...	79
3.4.1.5. Водоснабдевање	...	80
3.4.1.6. Канализација и отпадне воде	...	80
3.4.1.7. Кратак преглед релевантних планских докумената	...	81
3.4.2 SWOT анализа – ИНФРАСТРУКТУРА	...	83
4. ИНТЕГРАЛНА АНАЛИЗА	...	84
4.1 Кључни фактори успеха	...	88
5. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ	...	90
5.1 Дефинисање визије	...	90
5.2 Дефинисање приоритета, општих и посебних циљева	...	91
6. АКЦИОНИ ПЛАН	...	94
7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ	...	122
8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	...	123
АНЕКСИ	...	125
• Индикатори		
• Закључак о изради СЛОРа		
• <i>Project fishe</i> за ТОП 10 пројеката		
• Профил локалне заједнице/града		

Порука градоначелника Вршца

Поштовани Вршчани,

Вршац је град богате прошлости. Генерације људи, у протеклих неколико векова, давале су свој печат граду под вршачком кулом. Улице, тргови, зграде, паркови, али и приче, предања и легенде – сведоче о томе са колико су љубави и пажње наши преци градили овај град. Историја Вршца нас свакако чини поносним, али, истовремено, и обавезује да са одговорношћу наставимо и будућим генерацијама оставимо још лепши град.

*Ново време доноси нове изазове. Данас у 21. веку, неопходно је да у складу са околностима дефинишемо нашу визију развоја. **Наша визија је: Вршац, лидер јужног Баната.** Стратегија развоја која је пред вама, представља наш план како да остваримо ову визију. Желимо да Вршац градимо као економски развијен, демократски и социјално одговоран град. Индустријска зона, развијена инфраструктура, ауто-пут Вршац Београд, електрифицирана пруга, нова радна места, толерантна атмосфера, добри међунационални односи, атрактивна култура, квалитетно образовање и универзитет, стручна здравствена заштита, врхунски спорт, усклађени урбанистички развој, јавна безбедност, брига о социјално угроженим групама - то су циљеви које морамо да реализујемо уколико желимо да наша визија заживи. Вршац не чини само град – већ и 22 села. Обавеза свих нас је да живот у селима, што је више могуће, учинимо сличним животу у граду.*

Поштовани суграђани, Вршац је град богате прошлости, али може бити и град још боље будућности. Ништа није настало, а да пре тога није било део нечије визије. Ипак, није довољно само имати визију. Неопходно је уложити огромну енергију и труд како би сви планови постали реалност. визију и енергију имамо, зато – хајде да то заједно урадимо.

У Вршцу, Октобра 2016. год.

Градоначелник:

Драгана Митровић, с.р.

Пreamбула

Град Вршац предузима значајне кораке у планирању сопственог развоја у складу са постојећим законским оквирима и савременим европским и светским токовима. Данас је суштински елемент у било којој земљи, јачање локалних капацитета и развијање свести у циљу локалног одрживог развоја.

Савремени свет се последњих деценија све више бави проблемима одрживог развоја, који нису више само питање конкретних земаља, већ управо због своје све веће међузависности, питање одрживости је наднационалног карактера. У складу са тиме, потписана су и усвојена многобројна документа која пред конкретне земље постављају шире циљеве. Полазећи од извештаја Римског клуба са почетка седамдесетих година XX века, преко Рио декларације и Агенде 21¹ из 1992. год, свет се определио и своје развојне циљеве дефинисао у Миленијумским циљевима развоја Уједињених нација из 2000. год.

Европска унија је у последњих двадесетак година, прешла пут од потписивања и усвајања бројних споразума, конвенција и стратегија, да би данас стигла до своје стратегије одрживог развоја дефинисане у документу под називом Европа 2020, у којем се пред земље чланице и оне које то намеравају да постану, поставља за циљ економски развој ЕУ заснован на знању, уз очување животне средине, висок ниво запослености, продуктивности и социјалне кохезије.

Многе земље су своје националне стратегије одрживог развоја већ ускладили са поменутиим наднационалним стратегијама и циљевима. За Републику Србију, национални стратешки документ у овој области је Национална стратегија одрживог развоја, која дефинише одрживи развој као циљно оријентисан, дугорочан, непрекидан, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални) на свим нивоима. У Стратегији се потенцира израда модела који на квалитетан начин задовољава друштвено-економске потребе и интересе грађана, а истовремено уклања или знатно смањује утицаје који прете или штете здравој животној средини и природним ресурсима. Поред тога, на националном нивоу је урађен и документ Национални план регионалног развоја 2014-2020. година – развој региона Србије путем партнерства, у којем се промовише интегрисани приступ одрживом социо-економском развоју свих делова територије Србије. Овај документ дефинише три стратешка циља: 1. Развој људског капитала, 2. Стварање услова за одрживи развој и 3. Стварање нових радних места и богатства, као и један оперативни/имплементациони циљ: Унапређење институционалног капацитета.

У складу са процесима стратешког планирања и Аутономна покрајина Војводина је, нарочито од уласка у XXI век, започела са дефинисањем својих стратешких циљева, и то у свом најзначајнијем стратешком документу, Програм привредног развоја АП Војводине за период 2004-2007, односно његовој Новелираној Ex-Post анализи привреде АП Војводине из 2006. године.

¹ Једно од поглавља Агенде 21 о битним групацијама је и поглавље о улози локалних власти. Са свих страна света, разна тела су наглашавала њихову улогу у конкретној примени "одрживости" на локалном нивоу. Из овога је и произашла препорука дата у 28. поглављу – да локалне власти треба да се консултују са становништвом у погледу осмишљавања стратегије за стварање Локалне Агенде 21.

Поред тога, треба напоменути да се процес стратешког планирања спровео и на нивоу Баната, а да је резултирао документом под називом Регионална развојна стратегија БАНАТ 2009-2013. Реално је очекивати да ће се при напретку у ЕУ интеграцијама, моћи јасније сагледати улоге региона и суб-региона у оквирима конкретне државе, па ће самим тим и израда нових стратешких докумената бити утемељенија.

Коначно, и град Вршац је више пута био укључен у процес планирања, па тако и стратешког планирања. Резултати тих процеса су следећи документи:

1. Локална стратегија развоја Вршца 2009-2019.
2. Локални акциони план запошљавања општине Вршац за 2014. год.
3. Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији у општини Вршац за период 2012-2015. год.
4. Зелена агенда у општини Вршац (из 2010. год.)
5. Локални еколошки акциони план (из 2016. год.)
6. Локални план управљања комуналним отпадом за општину Вршац (из 2010. год.)
7. План управљања отпадом за регион јужног Баната општина Вршац, Бела Црва, Алибунар и Пландиште (из 2007. год.)
8. Просторни план општине Вршац (из 2009. год.)
9. Генерални план Вршца (из 2007. год.)

Имајућу и виду да постојећа Стратегија одрживог развоја општине Вршац обухвата период од 2009-2019 год. (погледати анекс 2), потребно је извршити ревизију постојеће Стратегије како би се иста ускладила са стратешким документима АП Војводине и Републике Србије, као и да буде у складу са стратешким документима и програмима који се реализују на територији Републике Србије од стране Европске уније за период 2020.

Сви претходно наведени документи представљају документациони основ за ревизију Локалне стратегије одрживог развоја општине Вршац 2009-2020, која сада носи име **Локална стратегија развоја Града Вршца 2020.** (у наставку: Стратегија), која је по својој суштини стратегија одрживог локалног развоја. Ревизији Стратегије се приступило систематски и у партнерству са Владом Аутономне покрајине Војводине, односно Секретаријатом за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, који је пружио финансијску подршку и Регионалним центром за друштвено-економски развој БАНАТ д.о.о., Зрењанин, који је обезбедио техничку подршку у овом процесу стратешког планирања.

Да би се стекли и други неопходни предуслови за израду ревизије Стратегије, Градско веће је донело Одлуку о изради ревизије локалне стратегије развоја општине Вршац 2009-2019 (број: 06.2-5/2014III-01 од 28. фебруара 2014. год.) и Одлуку о изменама Одлуке о изради ревизије локалне стратегије развоја општине Вршац 2009-2019 (011-76/2014-III-01, од 18. новембра 2014. год.) о покретању поступка и насталом застоју у поступку израде Стратегије развоја Града Вршца 2015-2020., при чему је формиран и Пројектни тим за израду Стратегије.

На седници од 14.10.2016. год. Скупштина града Вршца је усвојила **Локалну стратегију развоја града Вршца до 2020.** као ревидирану верзију Локалне стратегије одрживог развоја општине Вршац 2009-2019, чиме је она постала и њен званични документ.

Израда Стратегије одрживог развоја

Ова Стратегија је резултат ТИМСКОГ рада запослених у Градској управи града Вршца, представника јавних предузећа, приватног сектора, као и невладиних организација и удружења грађана са територије града. Техничку подршку у припреми стратешког документа пружио је стручни тим Регионалног центра за друштвено-економски развој БАНАТ, д.о.о., Зрењанин.

А. Тим за израду Стратегије (Град Вршац)

1. Дејан Мак, координатор
2. Дејан Пантовић, заменик координатора
3. Ивана Манојловић, административни асистент
4. Александар Ћирин, административни асистент

Б. Радна група за ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

1. Марина Путник, координатор радне групе
2. Марија Кулић, чланица
3. Славко Ћирин, члан
4. Весна Бранков, чланица
5. Ивана Варга, чланица
6. Благоје Милинковић, члан
7. Зорица Велимировић, чланица
8. Владимир Ћапин, члан
9. Милош Салапура, члан
10. Добривоје Секулић, члан
11. Драган Поповић, члан
12. Мирослав Ступар, члан
13. Петар Остојић, члан
14. Саша Вучковић
15. Петар Грубор, члан
16. Златко Заркула, члан
17. Пера Тодоровић, члан
18. Стевица Деђански, члан

Ц. Радна група за РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ

1. Владимир Станојев, координатор радне групе
2. Дарко Гавриловић, члан
3. Вељко Стојановић, члан
4. Елемер Барта, члан
5. Злата Ожеговић, чланица
6. Марија Селеши, чланица
7. Драган Петровић Велизар Вемић, члан
8. Мирјана Кнежевић, чланица
9. Урош Недић, члан
10. Александра Панић, чланица
11. Давор Стојковић, члан
12. Душан Владислав, члан
13. Драган Јовановић, члан
14. Даринка Михајловић, чланица

15. Павле Влаховић, члан
16. Марија Васић-Каначки, чланица
17. Милина Сарчевић, чланица
18. Наташа Маљковић-Чонић, чланица
19. Зоран Илић, члан
20. Родика Петку, чланица
21. Татјана Воскресенски, чланица
22. Љиљана Обрадовић, чланица
23. Јулкица Митрашиновић, чланица
24. Јовица Момиров, члан
25. Немања Грујић, члан
26. Миодраг Бранков, члан
27. Александар Чупић, члан

Д. Радна група за ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1. Милош Васић, координатор радне групе,
2. Наташа Биочанин, чланица,
3. Снежана Кремић, чланица
4. Чедомир Каровић, члан
5. Владимир Витомировић, члан
6. Саша Попов, члан
7. Чедомила Кривикапић, чланица
8. Будимир Бабић, члан
9. Саша Живковић, члан
10. Тамара Максимовић, чланица

Е. Радна група за РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ

1. Владимир Бајић, координатор радне групе,
2. Драгиша Вучинић, члан,
3. Наташа Тадић, чланица
4. Босиљко Донеvски, члан
5. Драгослав Ђурђеv, члан
6. Радмило Ђурчић, члан
7. Лавинел Попеску, члан
8. Наташа Керчов, чланица
9. Милан Матијашевић, члан
10. Александар Јевремовић, члан
11. Јован Баста, члан
12. Владимир Грујин, члан
13. Небојша Радић, члан
14. Сениша Пауиновић, члан
15. Милорад Ђирић, члан
16. Стева Милановић, члан
17. Горан Гроздић, члан
18. Мирко Вранић, члан
19. Радован Лекић, члан
20. Александар Чејић, члан
21. Зоран Простран, члан
22. Снежана Вечански, чланица

Листа скраћеница

АПВ	Аутономна покрајина Војводина
АПР	Агенција за привредне регистре
АСС	Атлетски савез Србије
ДП	Државни пут
ДТД	Дунав-Тиса-Дунав
ЕУ	Европска унија
ЗЗЈЗ	Завод за јавно здравље
ЗЖС	Заштита животне средине
ПГ	Пољопривредно газдинство
ЈП	Јавно предузеће
КИРС	Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије
КЛЕР	Канцеларија за локални економски развој
КНП	Корисник новчане помоћи
ЛС	Локална самоуправа
МСП	Мала и средња предузећа
МЗ	Месна заједница
НВО	Невладина(е) организација(е)
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ЛП	Локални пут
ОСИ	Особе са инвалидитетом
ГУ	Градска управа
ПУ	Предшколска установа
РЗС	Републички завод за статистику
РС	Република Србија
РСД	Динар
РПК	Регионална привредна комора
РЦР	Регионални центар за развој
РХМЗ	Републички хидрометеоролошки завод
СЛОП	Стратегија локалног одрживог развоја
СРЦ	Спортско-рекреативни центар
ССВ	Спортски савез Вршац
СШ	Средња школа
ТОГВ	Туристичка организација града Вршца
ТС	Трансформаторска станица
ЦЗСР	Центар за социјални рад

Методологија израде

Методологија за израду Стратегије је настала разрадом методологије на програму *Exchange 2*, подржаном од стране Европске уније - Заједничка подршка локалним самоуправама у циљу методолошке стандардизације процеса стратешког планирања за потребе Сталне конференције градова и општина и локалних самоуправа у Србији, као и са елементима Методологије израде стратешког плана локалног економског развоја АП Војводине.

Стратегија је општи стратешки план локалног одрживог развоја који даје смернице и дефинише активности за будући одрживи развој града Вршца. Временски оквир за имплементацију Стратегије је 2016 - 2020. год., односно 5 година, и акциони план Стратегије је рађен, углавном, оквирно у периоду 2016-2020. год., остављајући простор за будуће промене стања окружења. На овај начин оставља се простор за евентуално будуће ажурирање Стратегије, у складу са променама у окружењу, као и за допуну Акционог плана стратегије са пројектима који би се реализовали у другом делу планског периода, односно до 2020. год.

Ова Стратегија се, у својој бити, односи на одрживи развој живота, рада и функционисања локалне заједнице у граду Вршцу. Одрживост подразумева коришћење природних ресурса у мери која дозвољава да се ти ресурси природно обнове, односно да се не наруши њихов квалитет за будуће генерације.

Стратегија се дефинише, усваја и реализује на градском нивоу. У неким циљевима, програмима и активностима, Стратегија подразумева регионални и/или национални приступ, па и прекогранични приступ при решавању одређених проблема, али се у наведеним циљевима и активностима подразумева већ обострано изражен интерес суседних локалних самоуправа, Аутономне покрајине Војводине, Републике Србије, али и прекограничне румунске жупаније.

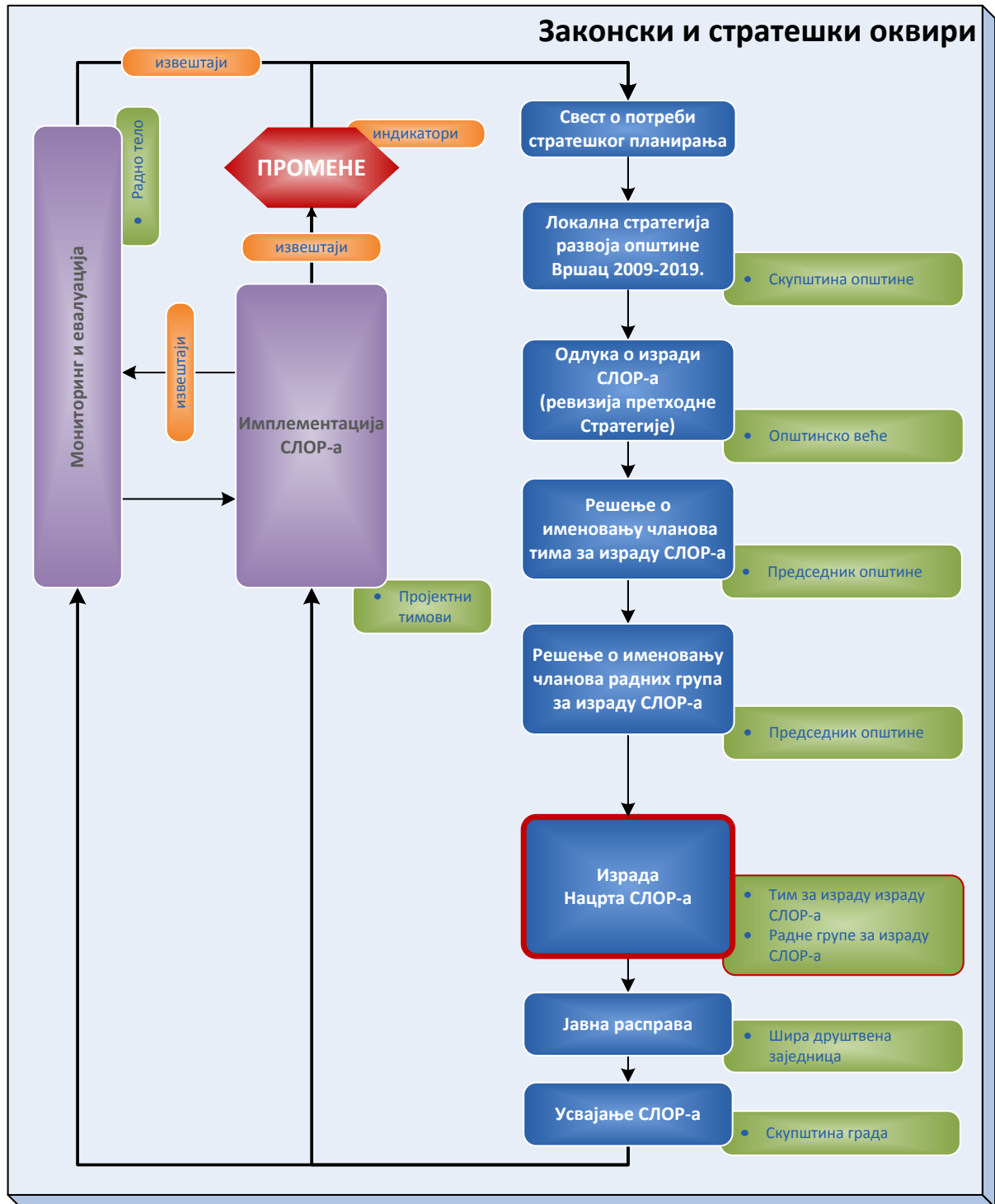
У читавом процесу планирања примењиван је партиципативни приступ, у којем су локални актери, а пре свега представници града Вршца, представници приватног и невладиног сектора, узели активно учешће, дајући драгоцене смернице за овај стратешки документ. Процес имплементације подразумева исти приступ, односно подразумева директну укљученост свих заинтересованих страна током трајања целокупног процеса.

У том контексту је на почетку процеса ревизије Стратегије градоначелник донео решење о именовању чланова радних група за израду ревизије Стратегије одрживог развоја града Вршца број 02-114/2014-I-01 од 04.12.2014. год. Радне групе су формиране по претходно одређеним приоритетима:

- РГ 1: Економски развој
- РГ 2: Развој друштвених делатности
- РГ 3: Заштита животне средине
- РГ 4: Развој инфраструктуре

Радне групе су описале и анализирале тренутно стање (SWOT), а потом су дефинисале визију, опште и посебне циљеве у оквиру приоритета. На основу дефинисаних циљева урађен је акциони план који треба да доведе до испуњења постављених циљева.

Радне групе су у просеку имале по 5 састанака, међутим чланови радних група су имали и низ интерних састанака, као и састанака са корисницима директно заинтересованим за процес израде и имплементације Стратегије.

Слика 1. Шири методолошки оквир локалног стратешког планирања

Резултат рада радних група је перманентно праћен и потврђиван од стране Тима за израду стратегије развоја града Вршца који је формиран, поред осталог, са наменом да прати како израду, тако и будућу реализацију Стратегије.

Стратешки документ у себи садржи следећа поглавља:

1. Опште информације о граду;
2. Индикатори постојећег стања ;
3. Анализа постојећег стања и SWOT анализа;
4. Интегрална анализа;
5. Дефинисање стратегије (визија, приоритети, општи и посебни циљеви);
6. Акциони план;
7. Имплементација Стратегије, и
8. Мониторинг и евалуација.

Ниво имплементације Стратегије ће се перманентно пратити путем годишњег циклуса евалуације. Годишњи циклус праћења и евалуације на овај начин ће омогућити перманентно ажурирање визије, приоритета, циљева и активности, док ће се за оцену успешности користити селектовани индикатори.

1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ

1.1. Административни и географски положај

Вршац, један од најлепших банатских градова, налази се у североисточном делу Србије, односно југоисточном делу Војводине уз руб Панонске низије, у подножју и на обронцима Вршачких планина. Део територије града Вршца заузима простор природног резервата Делиблатске пешчаре, познате као „Европска Сахара“.

Град се простира на 800 km^2 и са нешто више од 51.000 становника. Општине са којима се граничи град Вршац су: Бела Црква на југу, Ковин на југоистоку, Алибунар на западу и Пландиште на северу. Источна граница града представља и државну границу са Румунијом са међународним граничним прелазом Ватин.

Град Вршац образује 23 насељена места: Вршац, Ватин, Велико Средиште, Влајковац, Војводинци, Гудурица, Загајица, Избиште, Јабланка, Куштиљ, Мали Жам, Мало Средиште, Марковац, Месић, Орешац, Павлиш, Парта, Потпорањ, Ритишево, Сочица, Стража, Уљма и Шушара.

Вршац одликује добра повезаност са околним местима, као и градовима у овом делу Војводине, и то како у друмском тако и железничком саобраћају. У самом Вршцу налази се железнички гранични прелаз према Румунији, као и друмски код Ватина.

Удаљеност Вршца од неких значајнијих центара је следећа:

- Београд: 84 km
- Нови Сад: 147 km
- Темишвар (Румунија): 77 km

Табела 1: Општи подаци о граду у поређењу са вишим територијалним јединицама

Територијална јединица	Површина (km^2)	Пољопривредна површина (%)	Број насеља	Становништво (на дан 30.06.2013.)		Катастарских општина	Регистрованих месних заједница
				укупно	на 1 km^2		
Град Вршац	800	78,2	23*	51.330	64	24	28
Удео у односу на Округ	18,84%	80,9	25,53%	17,71%	68	24,24%	27,18%
Удео у односу на АПВ	3,70%	82,3	5,14%	2,68%	88	5,38%	5,08%
Удео у односу на РС	0,90%	65,8	0,39%	0,72%	81	0,41%	0,67%

Извор: РЗС и КЛЕР

Напомена: У овај број није уврштено насељено место Вршачки Ритови.

1.2. Кратак историјат града Вршца

Име Вршац, према писаним траговима први пут се појављује пре скоро шест векова, далеке 1427. год. у облику ПОДВРШАН, у једном писму краља Жигмунда (1387-1439). Крајем XVI века у списима се могу пронаћи облици VARSOCZ (VARŠOC), VERSECZ (VERŠEC), VIRSICZA (VIRŠKA). Године 1694. забележен је топоним VERSOCZ (VERŠOC), а 1707. год. VARSACZ (VARŠAC). У свим овим називима корен је српска реч „врх“. Године 1427. испред наведеног основног значења стајао је префикс „под“ што значи испод врха (брега) и то би био ПОДВРШАН. Касније се префикс „под“ изгубио, а додат је завршетак „шац“ корену речи „врх“ и тако смо добили име које град носи и данас - ВРШАЦ (мали врх).

Први трагови насеља на Вршачком брду потичу из времена праисторије. Подграђе испод Вршачке куле (средњовековно утврђење) високо је 21 m, са зидовима дебелим 2,5 m. У њему се смењују мађарски и српски господари, а једно време био је у поседу Ђурђа Смедеревца о чему постоје и писани документи. 1425. год. у време деспота Ђурђа, Срби се насељавају и оснивају насеље Подвршац, а он утврђење на брегу повезује са својим главним утврђењима јужно од Дунава (Смедеревом) у чврсти одбрамбени систем.

Данашњи симбол града, **Вршачки замак**², настао је у првој половини XV века у време

Угарске власти. Поједини извори говоре да је тврђава подигнута на месту староримске куле осматрачнице. Подигао ју је Ђурађ Бранковић после пада Смедерева за одбрану од Турака. Потврда овоме је да је утврђење на брегу изнад Вршца веома слично утврђењу изнад Смедерева. Већ средином XV века ова област позната је по својим винима која су била међу најтраженијим на угарском двору. Често се код историчара помиње 1494. год. када се на двору угарског краља Владислава за буре вршачког вина плаћало 10,50 дуката.

Период турске владавине на овим просторима трајао је од 1552. до 1716. год. (укупно 164 године). Када је 1552. год. Ахмет паша освајао Банат, кренувши на Темишвар, Вршац и његова тврђава били су први на удару. Град је опустошен, а становништво се повукло у околна брда где је саградило мања насеља од којих су се сачувала само имена: Тополово, Лудош, Гробљиште, Црвенка, Манастириште и Јарак. Пошто су уништили град, Турци су на месту данашње Чукур-мале саградили четвороугану паланку, од набијача и коља, на обали језера које се простирало на простору Малог рита. Народ Баната се побунио. Вршачки владика Теодор Несторовић, у договору са ердељским кнезом Баторијем, покренуо је народ Баната на устанак. Српске чете које су почеле да освајају и ослобађају банатска насеља, носиле су пред собом барјаке са извезен ликом Светог Саве, како би им уливао храброст и давао нову снагу. Исправа су имали пуно успеха и између осталих, ослобођен је и Вршац. Како би потпуно уништио српски национални и верски занос, турски војсковођа Синан паша, наредио је да се из манастира Милешеве, донесу мошти Светог Саве и спале у Београду.

² Према: Марин Брмболић, „Вршачки замак“, Републички завод за заштиту споменика културе, Београд, 2009.

Била је то освета за српске ратне успехе. Једна чета устаника под вођством Јанка Лугошана зв. Халабура опседала је Вршачку кулу. Заповедник тврђаве, изазвао је на двобој Јанка Халабуру, те Јанко је у том двобоју одрубио главу аги. Та победа појављује се као један од симбола амблема града (изнад утврђења-куле види се рука са мачем и одсеченом турском главом). Крајем лета стиже Хасан паша који својим снагама потуче устанике и започне са осветом. Већина Срба се повукла, сам Халабура неколико дана касније погинуо је у битци код села Парте. Највећи део народа побегао је са владиком у Ердељ, да се склони од турског гнева, а Вршац је након тога у потпуности попримио оријентални изглед.

Вршац у XVIII и XIX веку

Турке је из града протерао војсковођа Еуген Савојски 1716. год., чиме је отворио нову епоху у историји града. Вршац улази у састав Тамишког Баната са седиштем у Темишвару. Град постаје седиште новооснованог

Вршачког дистрикта (1718.) који је обухватао 72 насеља и око 3.500 кућа. Од 1717. год. у ове крајеве стижу групе колониста из Немачке, Француске, Италије и Шпаније, првенствено виноградари. Истовремено у Вршац се сливају многи досељеници из Србије, прватежно занатлије и трговци, Срби и Цинцари. Тада је крај старог (Српског Вршца) основано и немачко

насеље (простор данашњих улица - Стеријине и Хероја Пинкија). Српским делом управља кнез, а немачким шулхајз (кмет). Аустријски двор је 1794. год. одобрио уједињење Српског и Немачког Вршца и тако је 1795. год. створен јединствени град у коме су власт, на основу посебног уговора, делили Срби и Немци. У овом периоду саграђене су многе грађевине које су сачуване и до данас. Једно од најстаријих здања је црквица на Брегу, Капела св. Крста, која је зидана 1720., Капела св. Рока 1739., Двор православне епархије банатске 1759., Црква успенија св. Богородице 1763. (позната као Мала или Алексина црква, зидана је средствима трговца Алексе Николића), Саборна црква 1783-1785. (посвећена св. Николи). Из тог времена је и зграда прве апотеке "Код Спаситеља" 1783. (Апотека на степеницама). Најстарији део вршачке Градске куће такође је грађен крајем XVIII века. Већ тридесетих година XVIII века овде раде прве основне школе, а од 1790. год. и прва латинска гимназија. Током следећег века, у Вршцу се оснивају многе школе као што су: занатска, реална гимназија, пољопривредна, виша девојачка, учитељска и др. Многе позоришне дружине и позоришта гостују у Вршцу и бораве у њему чак по неколико месеци. Град 1804. год. добија Тржишну повељу Фрање II за храбро држање његових становника у ратовима против Турака 1787-1791, а 1817. год. постаје слободни краљевски град у ондашњој Аустроугарској. У граду ради 13 великих занатских удружења (еснафа) који окупљају неколико стотина, па и преко 1.000 занатлија. Трговина нарочито добија у замаху 1857. год. када се град железницом, с којом долазе телеграф и брза пошта, повезује са Темишваром, а даље са Европом и на југу са луком Базијаш на Дунаву, преко које роба иде на Црно море и даље према истоку.

Убрзо се отварају прве банке, граде млинови и велике занатске радионице које се претварају у фабрике пољопривредних машина, првенствено оних намењених виноградарству. Калдрмисање улица и тргова почело је 1820., а следеће године отворена је друга апотека. На, тада новом, православном гробљу подигнута је 1837. црква „Свих светих“. Прво акционарско друштво из редова занатлија, формирано 1833. год., саградило је хотел „Конкордија“ 1847. год. У Градском парку (подигнут 1797.) изграђена је 1803. год. „варошка арена“ за јавне приредбе и наступе са око 400 места. Подаци о првим библиотекама говоре да су Вршчани имали јавне читаонице већ 1840. год., да би се касније оснивале и истовремено радиле и по три библиотеке. Револуционарна збивања 1848. год. захватила су више европских земаља, проширивши се и на Хабсбуршку монархију, у чијем саставу је била и данашња територија Војводине. Године 1859, преко Месића је подигнуто 7 мостова, уз стари део назидана је нова зграда Магистрата, а 1860-63. и нова католичка црква у истом архитектонском стилу. Године 1873, изградњом и уређењем променаде на данашњем Светосавском тргу, оформљено је градско језгро, добивши изглед какав је углавном сачуван и до данас. Швајцарски трговац Бернард Штауб подиже у Вршцу подрум „Хелвеција“ 1880. (капацитет 10.000 *hl*) а вршачки виногради излагали су своје производе у свим већим европским градовима: Бечу, Паризу, Лондону, Бриселу, Бремену, Линцу, Будимпешти. Године 1891. почело се са асфалтирањем улица и тргова. Прве сијалице засветиле су у домовима 1897. год. када је прорадила градска електрична централа, а телефонска централа из 1892. год. спојена је на међуградску везу 1901. год. Нова зграда железничке станице саграђена је 1900. год. Вршац је 1872. год. постао самостална муниципија, добио је свог првог жупана и првостепени суд.

У XX век Вршац је ушао као град са 25.000 становника и са доста развијеном малом индустријом, снажном трговином и обновљеним виноградарством, добрим саобраћајним везама са свим правцима Аустро-Угарске и Европе, великим бројем културних и просветних установа, разним удружењима, бројним листовима на српском, немачком и мађарском језику, неколико штампарија, два стална и више повремених биоскопа. По избијању I светског рата, статус српског становништва се изменио, многи угледни Срби послати су у прогонство. Године 1918., 10. новембра, пошто се немачка војска повукла према Темишвару, у Вршац улазе српске јединице на челу са мајором Душаном Додићем. Живот се у граду сада организује у оквиру нове државе, али због близине границе, Вршац је убрзо изгубио велико трговачко и сировинско залеђе, почео је економски да стагнира. Односи међу народностима, посебно Србима и Немцима, у граду почињу да се заоштравају са појавом фашизма у Немачкој. Други светски рат (1941-1945.) донео је велике патње, разарања, жртве и страдања народа на овим просторима. Највеће етничке промене настале су последњих дана II светског рата када су локални Немци избегли пред Црвеном армијом. Долази до систематске демографске промене и успостављања нове власти.

Осамдесетих година XX века Вршац почиње да излази из привредне таме и развија имиџ успешног града. Данас је то град са развијеном мрежом школа, спортских друштава, културних институција, здравствених установа, а пре свега град са јаким привредним потенцијалом на чијим основама је изградио свој просперитет за XXI век.

Данас, као и у већем делу своје прошлости, Вршац са околином представља мултинационалну средину у којој се поштују права човека без обзира на националну и верску припадност.

1.3. Општи подаци о становништву

Укупан број становника града Вршца, по попису из 2011. године износи 52.089, што је у односу на 2002. годину пад од 2.280 становника, односно 4,19%, што је мање у поређењу са просеком на нивоу АП Војводине (4,87%), а нарочито на нивоу јужнобанатске области (6,34%). Ипак, у поређењу са просеком на нивоу Републике Србије (3,52%), он је већи и указује на чињеницу о депопулацији града.

Табела 2: Упоредни преглед кретања броја становника, према спроведеним пописима до 2011. год.

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Република Србија	5.794.837	6.162.321	6.678.247	7.202.915	7.729.246	7.576.837	7.498.001	7.234.099
АП Војводина	1.640.599	1.698.640	1.854.971	1.952.560	2.034.782	1.970.195	2.031.992	1.932.945
Јужнобанатска област	279.092	292.125	320.187	331.285	340.189	315.633	313.937	294.043
Град Вршац	51.792	55.594	61.284	60.528	61.005	54.552	54.369	52.089

Извор: РЗС, Становништво-упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2002. и Општине и региони у Републици Србији 2013.

Напомена: Број становника за 2011. годину је прерачуната вредност за дан 30.06.

Према попису из 2011. год., од укупног броја становника града, Срби чине око 72,26%, Румуни око 10,42%, Мађари око 4,35%, Роми око 2,63%, док су остале националне припадности заступљене у мањем проценту. Треба напоменути да је релативно значајан удео оних који се нису изјаснили (2,76%), као и категорије непознато (2,23%).

Табела 3: Кретање броја становника у Вршцу и насељеним местима града, према спроведеним пописима до 2011. год.

Насеље	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Вршац	23.038	26.110	31.620	34.256	37.513	35.689	36.623	35.701
Ватин	548	586	553	489	417	308	250	239
Велико Средиште	2.050	2.044	2.120	1.815	1.698	1.37	1.340	1.269
Влајковац	1.656	1.830	1.855	1.530	1.356	1.191	1.178	1.094
Војводинци	1.196	1.098	1.012	902	727	461	417	328
Вршачки Ритови	500	600	636	424	224	156	91	37
Гудурица	1.474	2.024	2.105	1.560	1.448	1.208	1.267	1.092
Загајица	1.185	1.184	1.214	1.055	928	687	575	492
Избиште	2.506	2.410	2.408	2.257	2.094	1.802	1.728	1.464
Јабланка	850	789	760	633	536	350	281	247
Куштиљ	1.666	1.594	1.596	1.416	1.189	911	806	664
Мали Жам	999	1.034	880	698	565	438	379	275
Мало Средиште	436	435	405	295	223	146	120	78

Марковац	1.125	1.129	1.042	817	717	442	329	249
Месић	490	477	470	431	392	274	227	202
Орешац	801	840	813	738	647	501	420	356
Павлиш	2.356	2.300	2.246	2.188	2.137	1.954	2.237	2.205
Парта	731	716	770	737	629	497	444	348
Потпорањ	590	598	637	507	453	353	311	273
Ритишево	1.157	1.099	1.098	1.017	954	576	509	496
Сочица	654	618	595	470	340	188	170	124
Стража	1.261	1.295	1.393	1.254	1.207	838	693	538
Уљма	3.775	3.933	4.237	4.391	4.115	3.713	3.598	3.089
Шушара	748	851	819	648	496	432	376	319

Извор: РЗС, Становништво-упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2002. и Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Србији 2011: Први резултати

Напомене:

- Подаци за 1991. и 2002. год. су преузети на основу методологије из 2002. год.
- Подаци за 2011. годину су преузети из Првих резултата пописа становништва

Просечна старост становника у граду Вршацу, према подацима за 2012. год. је нешто виша у односу на ниво покрајине (41,83 године), али испод нивоа за јужнобанатску област (42,03 године), а нарочито у односу на републички ниво (42,23 године) и износи 42,01 године. Пратећи тај тренд, и индекс старења становништва у граду је виши у односу на АП Војводину (119,64), али нижи у односу на јужнобанатску област (120,80), а нарочито у односу на Републику Србију (125,38) и износи 119,82.

Табела 4: Просечна старост становништва града, према полу, и у односу на област, АПВ и РС и удео становништва преко 65 година старости

Територијална јединица	Пол	Година	Удео популације преко 65 год.	Удео популације преко 65 год.
		2011.	2002.	2011.
Град Вршац	просек	41,9	16,30	16,54
	М	40,3		
	Ж	43,5		
Јужнобанатска област	просек	41,9	15,72	16,49
	М	40,5		
	Ж	43,4		
АП Војводина	просек	41,8	15,51	16,39
	М	40,2		
	Ж	43,3		
Република Србија	просек	42,2	16,54	17,40
	М	40,9		
	Ж	43,6		

Извор: РЗС

Очекивано трајање живота деце рођене 2010-2012. год. у граду Вршцу је у случају мушке деце 70,41 година, а женске 76,01, што је у оба случаја мање, него на нивоу јужнобанатске области (мушка деца 70,44 а женска деца 76,50), на нивоу АП Војводине (мушка деца 71,15 а женска деца 76,64), док је ова разлика још већа на нивоу Републике Србије (мушка деца 72,22 а женска деца 77,29).

1.4. Карактеристике локалне самоуправе

Седиште локалне самоуправе налази се у Вршцу, на адреси Трг победе број 1.

На основу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Градској управи, из 2014. год, у Градској управи се утврђује укупно 111 радних места, са укупно 189 извршиоца. У оквиру Градске управе образоване су следеће **организационе јединице**:

1. Одељење за послове органа Града,
2. Одељење за финансије са пратећим службама:
 - Одсек за послове буџета и финансијске оперативе,
 - Одсек за послове трезора,
 - Одсек за послове рачуноводства,
 - Одсек за послове јавних набавки,
3. Одељење за локалну пореску администрацију,
4. Одељење за урбанистичко – грађевинске и имовинско – правне послове,
5. Одељење за комуналне и стамбене послове,
6. Одељење за локални економски развој, привреду и друштвене делатности,
7. Одељење за општу управу,
8. Служба за персоналне послове и послове Услужног центра, и
9. Служба за заједничке послове.

Буџет града Вршца се у протеклом периоду кретао на начин приказан у следећој табели.

Табела 5: Буџет града Вршца у периоду 2004. до 2013. год.

Година	Буџет (РСД)	Број становника	Буџет per capita (РСД)
2004.	500.282.176	54.055	9.255,06
2005.	928.097.844	53.828	17.241,92
2006.	963.581.957	53.579	17.984,32
2007.	1.021.467.459	53.290	19.168,09
2008.	1.232.970.430	52.946	23.287,32
2009.	1.289.479.441	52.606	24.512,02
2010.	1.421.887.612	52.240	27.218,37
2011.	1.666.919.992	52.089	32.001,38
2012.	2.010.881.073	51.685	38.906,47
2013.	2.038.761.950	51.330	39.718,72

Извор: Градска управа града Вршац и РЗС

Напомене:

- У колони буџет приказане су његове реализоване вредности
- Број становника је процењен, изузев за 2011. годину када је вршен попис.

Усвојени буџет за 2014. год. је 2.550.000.000 РСД, за 2015. год. је 2.577.200.000 РСД, а за 2016. год. је 2.469.000.000 РСД.

1.4.1. Комуникација Града са окружењем

У својој комуникацији са окружењем, а пре свега са грађанима и потенцијалним инвеститорима, град Вршац се поставио крајње транспарентно. У ту сврху, израђена је званична интернет презентација на адреси: www.vrsac.com.

Целокупан садржај портала је организован кроз следеће посебне категорије:

1. Почетна
2. О Вршцу
3. Градска власт
4. Економски развој
5. е-Управа
6. Контакт

Свака од наведених категорија садржи бројне рубрике, у оквиру којих се могу пронаћи све неопходне информације од интереса за посетиоца, а које су доступне са леве стране централног садржаја за сваку рубрику. Са десне стране од централног текста сваке рубрике доступни су линкови (као наслови) ка актуелним вестима (комлетан садржај) који се приказују без обзира на којој страници портала се посетилац налази.

Поред свега овога, стално доступни садржаји на свакој страници су банери ка другим организацијама или садржајима, као што су: Електронска управа, Информативни центар, Туристичка организација града Вршца, SMATSA Вазухопловна академија, Хотел Србија Вршац, ГИС – Геопортал и др.

На почетној страници централно место заузима 9 поља (Избори 2012, Е-управа, ЛЕР, О Вршцу, Контакт, Структура власти, Обавештења, Фото галерија и Најава догађаја) у којима се налазе линкови ка најпосећенијим страницама из дате области, што посетиоцима омогућава брже долажење до траженог садржаја.

На порталу су, између осталог, доступна бројна обавештења, обрасци, документа и вести, како за важеће тендере које расписује локална самоуправа, урбанистичких планова, све до разних одлука и других докумената које су у надлежности локалне самоуправе (статут, информатори о раду, службени листови, разне стратегије и планови, извештаји, решења и др.).

Полазећи од улоге локалне самоуправе да је она сервис грађана, посетиоцима су преко **Електронске управе и Информативног центра**, доступне информације, упутства и праћење предмета поднетог неком од одељења Градске управе, чак и на нивоу сектора у оквиру конкретног одељења.

Слика 2. Почетна страна званичне презентације града Вршац

Садржај веб портала је поред српског језика на ћириличном и латиничном писму, доступан у једном делу и на енглеском језику.

1.4.2. Канцеларија за локални економски развој

Због све већег обима посла у области локалног економског развоја, Град Вршац је 2008. год. формирао Канцеларију за локални економски развој (у наставку: КЛЕР), у оквиру USAID програма MEGA (Подстицај економском развоју општина). По важећој систематизацији радних места и послова у Градској управи Града Вршца, КЛЕР је формацијски распоређен у оквиру **Одељења за локални економски развој, привреду и друштвене делатности** и има 4 запослена.

Главне функције КЛЕР су:

1. Маркетинг пословних потенцијала,
2. Одржавање постојећих, привлачење нових и ширење локалних пословних активности,
3. Контакти и директна подршка локалној пословној заједници,
4. Подршка процесу стратешког планирања,
5. Подстицај финансирања,
6. Унапређење радне снаге,
7. Припрема и надзор у реализацији пројеката од значаја за ЛЕР,
8. Саветодавна функција,
9. Одржавање и унапређивање односа са централним институцијама одговорним за економски развој,
10. Стварање и одржавање базе података.

Мисија КЛЕР је да буде одговорна за привлачење нових инвестиција у град Вршац, за промоцију и ширење постојеће индустрије, за пружање подршке развоју малог и мањинског предузетништва као и за креирање нових радних места и унапређење постојећих пословних могућности за све грађане у граду Вршцу.

У складу са својим функцијама и мисијом, КЛЕР је узела значајно учешће у изради ове Стратегије, као што је предвиђен значајан део послова и у фази мониторинга и евалуације, као и у фази њене имплементације.

1.4.3. Град као оснивач других организација

Користећи своја законска права и надлежности, град Вршац је оснивач више организација (установа и предузећа) у различитим пољима делатности.

У следећој табели дат је преглед организација чији је Град оснивач.

Табела 6: Организације чији је оснивач Град, 2015. год.

Р. бр.	Назив	Адреса	Учешће (у %)*
1.	Градски музеј Вршац	Феликса Милекера 19, Вршац	100,00
2.	Културни центар Вршац	Стеријина 62, Вршац	100,00
3.	Градска библиотека	Светосавски трг 2, Вршац	100,00
4.	Дом омладине у Вршцу	Дворска 28, Вршац	100,00
5.	Народно позориште „Стерија“	Светосавски трг 6, Вршац	100,00
6.	Предшколска установа „Чаролија“	Ђуре Јакшића 3, Вршац	100,00
7.	Апотека Вршац	Абрашевићева бб, Вршац	100,00
8.	Дом здравља Вршац	Абрашевићева бб, Вршац	100,00
9.	ЈП за изградњу, развој, уређење града и подручја града Вршца „Варош“	Дворска 10а, Вршац	100,00
10.	ЈП „Вршац“	Никите Толстоја 3, Вршац	100,00
11.	ДОО „Технолошки парк“	Београдски пут бб, Вршац	100,00
12.	ЈКП „Други октобар“	Стевана Немање 26, Вршац	100,00
13.	ДОО Регионални центар за друштвено-економски развој „БАНАТ“	Чарнојевићева 2, Зрењанин	5,00
14.	Туристичка организација града Вршца	Трг победе 1, Вршац	100,00
15.	Центар Миленијум	Омладински трг 17, Вршац	75,00

Извор: ОУ Вршац

*Напомена: Термин „учешће“ је узет у ширем контексту власничких и управљачких права.

2. ИНДИКАТОРИ

Да би се на што реалнији начин приказало постојеће стање одрживог развоја, али и касније вредновање Стратегије, неопходно је познавање одређених индикатора. Поред ових индикатора у Стратегији ће у Акционом плану бити приказани и индикатори за сваки појединачни пројекат, којим ће се мерити успешност реализације сваког пројекта понаособ. У крајњем исходу, сви пројектни индикатори би требало да се одразе на побољшање одабраних макроиндикатора у овој Стратегији.

Индикатори у суштини имају двоструку улогу, прво представљају нумерички опис тренутног стања, у одређеној области, односно њеној подобласти, и друго, могу се користити као мера постигнуте промене у локалној заједници, те на тај начин представљају нужан део система мониторинга и евалуације.

Међутим, постоје одређени проблеми у вези са индикаторима, а који се пре свега, односе на њихов неинтегрисан поглед на читаву заједницу (случај традиционалних индикатора), односно на проблем недоступности и трошкова обезбеђивања података (случај индикатора одрживог развоја).

Узимајући све претходно наведено у обзир, Тим за израду Стратегије је дефинисао 30 индикатора, који би требало да прикажу постојеће стање по питању одрживог развоја у граду Вршцу, и путем којих ће се мерити успешност реализације Стратегије.³ У питању су углавном традиционални индикатори, понајвише због своје доступности и могућности поређења како на републичком, тако и на нижим нивоима (покрајински и окружни). Ипак, треба напоменути да код поједних индикатора недостају подаци, јер се до сада нису пратили (како на републичком, тако ни на локалном нивоу), али су ипак на листи индикатора због свог значаја, нарочито у будућности.

У овом делу дат је списак индикатора које је одабрао Тим за израду Стратегије. То су:

1. Степен развијености;
2. Просечна бруто зарада;
3. Локацијски коефицијент запошљавања у појединим секторима;
4. Укупна активност и стопа запослености;
5. Стопа незапослености;
6. Број регистрованих привредних друштава и предузетника;
7. Кретање броја привредних друштава и предузетника;
8. Број туриста у односу на број становника;
9. Број ноћења туриста;
10. Степен задужености града – Одељење за Финансије;
11. Фискални капацитет града – Остварење изворних прихода (фискалних облика); по глави становника - Одељење за Финансије;
12. Подстицаји за развој локалних самоуправа;
13. Густина насељености;

³ Детаљан приказ свих индикатора дат је у посебном прилогу на крају овог документа.

14. Старосна структура становништва;
15. Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом;
16. Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности;
17. Број становника на једног лекара;
18. Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву;
19. Учешће правноснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву;
20. Дужина путева у km по km^2 ;
21. Изграђени станови на 1000 становника;
22. % домаћинства са сигурном водом за пиће;
23. % домаћинства прикључених на канализациону мрежу;
24. % прикључака на гасовод;
25. Квалитет површинских вода;
26. Број дана са лошим квалитетом ваздуха;
27. Напуштено и загађено земљиште;
28. Градски отпад по врсти одлагања;
29. Рециклирани отпад по врстама, и
30. Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива.

3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. Економски развој

3.1.1. Опис тренутне ситуације

Према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. год., град Вршац спада у **прву групу**, коју чини 20 јединица локалне самоуправе на чијој територији се остварује БДП изнад републичког просека.

Пре два века Вршац као административно седиште, постао је центар друштвеног живота и привредних активности у овом делу Баната. Од тог времена развијају се пољопривреда, занатство, трговина, индустрија и друге делатности, што чини основу економских и друштвених односа.

Кретање економије Вршца од 1990. год., било је једнако као и у остатку државе. Наметнуте економске санкције, праћене ратом и масовним миграцијама, значајно су утицале на економску стању града. Нестала су бројна мала и средња државна предузећа из различитих сектора која су захтевала велики број запослених (текстилна индустрија, металопрерађивачка, пољопривредна и др.) Њихов нестанак резултирао је растом стопе незапослености.

У последњој деценији, град Вршац израста у регионални центар у ком се развија конкурентно пословно окружење. У овом периоду забележен је интензиван развој малог и средњег предузетништва. Главне индустријске гране у граду Вршцу данас су: фармацеутска, прехранбена и грађевинска индустрија као и пољопривреда и производња вина.

Потенцијалним домаћим и страним инвеститорима на располагању су републички и покрајински финансијски подстицаји за покретање производње.

Табела 7: Највећи послодавци у привреди Града у 2015. год.

Р.бр.	Назив привредног субјекта	Делатност	Број запослених
1.	Hemofarm Stada	Фармацеутска индустрија	1.571
2.	Fresenius Medical Care	Фармацеутска индустрија	900
3.	Swisslion ДОО	Кондиторска индустрија	589
4.	ЈКП „Други октобар“	Комуналне услуге	659

Извор: Канцеларија за локални економски развој

3.1.1.1. Анализа тржишта рада и радне снаге

Тржиште рада Републике Србије снажно је погођено негативним ефектима светске економске кризе која је свој ефекат на Србију, а самим тим и на град Вршац, почела да показује почетком 2009. год. Тренд пораста броја незапослених се наставио до 2012. год. након чега је приметна стагнација, односно благи пораст запослених.

Тржиште рада и радне снаге приказано је посредством следећих табела.

Табела 8: Однос броја запослених и незапослених и просечна нето зарада у граду

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Број запослених	12.422	11.498	11.479	11.999	Н.д.
Број незапослених	6.554	6.640	6.414	6.341	6.210
Просечна нето зарада (у РСД)	44.198	49.689	52.454	52.237	52.676

Извор: АПР

Напомена: Последње ажурно стање се односи на период 01.01-30.06.2015. год.

Табела 9: Квалификациона структура незапосленог становништва граду

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Неквалификовани	2.368	2.393	2.365	2.242	2.143
Нижа стручна спрема и полуквалификовани	399	352	330	315	317
Квалификовани	1.395	1.438	1.287	1.254	1.250
Средња стручна спрема	1.679	1.698	1.643	1.710	1.708
Висококвалификовани	35	26	35	31	28
Виша стручна спрема	263	252	240	228	222
Висока стручна спрема	415	481	514	561	542
Укупно:	6.554	6.640	6.414	6.341	6.210

Извор: АПР

Напомена: Последње ажурно стање се односи на период 01.01-30.06.2015. год.

Узимајући у обзир стручну спрему незапослених лица, може се закључити да је најугроженија категорија неквалификована радна снага, а најмање категорија висококвалификованих, што показује да је незапосленост уско повезана са степеном образовања.

3.1.1.2. Индустија

Пре два века Вршац као административно седиште постаје центар друштвеног живота и привредних активности у овом делу Баната. Од тог времена развијају се пољопривреда, занатство, трговина, индустрија и друге делатности, што чини основу економских и друштвених односа.

У последњој деценији град Вршац израста у регионални центар у ком се развија конкурентно пословно окружење. У овом периоду забележен је интензиван развој малог и средњег предузетништва.

Главне индустријске гране су: фармацевтска, прехранбена и грађевинска индустрија као и пољопривреда и производња вина.

Велики привредни субјекти у граду Вршцу су: АД Хемофарм, ДОО Swisslion, Fresenius Medical Care, ЈКП „Други октобар“, АД Вршачки виногради.

Кретање броја привредних субјеката у граду Вршцу може се представити посредством следеће две табеле дате у наставку.

Табела 10: Број привредних друштава у граду

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Активних	552	573	575	601	602
Новооснованих	46	53	26	42	21
Брисаних/угашених	62	29	9	16	9

Извор: АПР

Напомена: Последње ажурно стање се односи на период 01.01-30.06.2015. год.

Табела 11: Број предузетника у граду

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Активних	1.484	1.422	1.375	1.371	1.338
Новооснованих	227	173	196	146	65
Брисаних/угашених	271	233	236	149	95

Извор: АПР

Напомена: Последње ажурно стање се односи на период 01.01-30.06.2015. год.

Значајнији подаци о стању привреде се могу добити када се у обзир узму њени финансијски показатељи. Ово је приказано посредством следеће две табеле дате у наставку, уз напомену да нису сва активна привредна друштва нити предузетници обухваћени овим статистикама.

Табела 12: Финансијске перформансе привредних друштава у граду

	2011.	2012.	2013.
Број привредних друштава	504	517	522
Број запослених	6.041	5.951	5.772
Пословни приходи (у 000 РСД)	55.581.672	60.116.185	54.576.471
Нето добитак (у 000 РСД)	2.898.130	4.993.721	5.161.576
Број привредних друштава са нето добитком	300	304	282
Нето губитак (у 000 РСД)	6.615.752	810.416	902.221
Број привредних друштава са нето губитком	146	163	175
Укупна средства (у 000 РСД)	75.959.390	75.108.038	73.080.194
Капитал (у 000 РСД)	39.808.159	38.096.754	42.065.753
Кумулирани губитак (у 000 РСД)	10.958.123	5.087.099	5.423.231
Број привредних друштава са губитком изнад висине капитала	94	123	129

Извор: АПР - Регистар финансијских извештаја и бонитета

Напомена: Преузето на дан 12.09.2015. год.

Табела 13: Финансијске перформансе предузетника у граду

	2011.	2012.	2013.
Број предузетника	91	73	67
Број запослених	175	145	132
Пословни приходи (у 000 РСД)	1.570.048	2.052.023	1.837.251
Нето добитак (у 000 РСД)	21.019	23.398	17.180
Број предузетника са нето добитком	78	64	61
Нето губитак (у 000 РСД)	1.369	1.034	1.159
Број предузетника са нето губитком	7	7	5
Укупна средства (у 000 РСД)	1.056.422	1.426.127	1.591.587
Капитал (у 000 РСД)	89.825	81.529	89.990
Кумулирани губитак (у 000 РСД)	3.147	3.817	1.334
Број предузетника са губитком изнад висине капитала	7	4	2

Извор: АПР - Регистар финансијских извештаја и бонитета

Напомена: Преузето на дан 12.09.2015. год.

3.1.1.3. Пољопривреда

Град Вршац располаже са око 67.567 *ha* пољопривредног земљишта које заузима око 85% територије града. На овом земљишту могуће је са веома великим успехом организовати узгајање различитих пољопривредних култура.

У следећим табелама дати су подаци у вези са пољопривредном површином, где се у 2012. год. значајан пораст њеног процентуалног удела у коришћењу односу на ранији период.

Табела 14: Коришћена пољопривредна површина (само пољопривредна газдинства,) у *ha*

Град (година)	Пољопр. површина (у <i>ha</i>)	Оранице и баште					Воћњаци	Виногради	Ливаде и пашњаци
		укупно	жито	индустр. биљ	повртно биље	кормно биље			
Вршац (2013.)	67.567	57.706	29.600	13.000	228	1.200	235	2.327	11.116

Извор: РЗС, 2014.

Град Вршац поседује 26.851 *ha* државног пољопривредног земљишта. Међутим, од ове површине за пољопривредну обраду погодна је око 18.292 *ha*. Површина од 55.465 *ha* земљишта у државној својини, није обухваћена закупом или давањем на коришћење без накнаде, с обзиром да ове површине представљају остало земљиште.

Удео пољопривредног становништва у граду је 11,28%.

Земљорадничке задруге представљају потенцијал за оживљавање пољопривреде, рурални и локални економски развој и омогућавају смањење миграција из сеоских подручја.

3.1.1.3.1. Биљна производња

Протеклих неколико година због превелике влажности земљишта, стање у пољопривреди на територији града Вршца је било тешко.

- Структура биљне производње

Ратарска производња је заступљена на око 57.706 *ha*.

Табела 15: Структура ратарске производње (у *ha*)

Биљна врста	2013. год.
Пшеница	7.100
Јечам	2.350
Овас	85
Раж	65
Кукуруз	20.000
Соја	400
Сунцокрет	11.000
Уљана репица	800
Шећерна репа	800
Луцерка	1.200
Укупно (<i>ha</i>):	57.706

Извор: РЗС, 2012.

Табела 16: Структура воћарства

Воћна врста	Производни засади (ha)
Јабuka	54
Крушка	17
Ораси	19
Шљива	53
Бресква	6
Кајсија	9
Лешници	51
Вишња	12
Остало воће	32
Укупно:	253

Извор: РЗС, 2014.

- Поседовна структура земљишта

Пољопривредно земљиште је у својини индивидуалних газдинстава и пољопривредних предузећа, од којих је велики број приватизован. Упркос изузетно тешкој ситуацији у којој се налазе сеоске 33, које у својини имају значајне површине пољопривредног земљишта, исте нису организоване у складу са потребама малих и средњих газдинстава, те је неопходно подржати иницијативе за формирање задруга у срединама где не постоје или не функционишу.

Према власничкој структури, највише пољопривредног земљишта припада приватним лицима 34.267 ha, у државном власништву је 26.851 ha, док је у осталим облицима својине 877 ha земљишта. Од укупне површине државног земљишта, за пољопривредну обраду погодно је око 18.292 ha. Остале површине су шуме и шумско земљиште, природно и вештачки створене неплодне површине и др.

Табела 17: Регистрована пољопривредна газдинстава према броју чланова и стално запослених на газдинству

Број чланова газдинства	Број регистрованих газдинстава	% учешћа
1-2	2.138	74,9
3-4	630	22.1
5-6	74	2.6
7 и више лица	11	0.4
Укупно:	2.853	100,0

Извор: РЗС, 2012.

3.1.1.3.2. Сточарство

Поред ратарства као доминатног облика пољопривредне производње, у одређеној мери је заступљено и сточарство, али далеко испод потенцијала које Град има у овој области. У оквиру сточарства, доминантно је млечно говедарство, а остали облици производње су заступљени у мањој мери. Један од основних разлога налази се у чињеници да у Граду не постоји кланица која би била заинтересована за подстицање производње меса, док у делу млечног говедарства, присутни су са откупним местима велика привредна друштва као што је Имлек. Уз неколико неупоредиво мањих, али са тенденцијом раста, мини млекара која послује на територији града Вршца, јачање оваквих „малих“ породичних производно заокружених домаћинстава је веома важно како за развој пољопривреду у целини, тако и за град Вршац.

Табела 18: Бројно стање стоке

Категорија	Број
Говеда	3.280
Краве и стеоне јунице	1.191
Свиње	12.716
Крмаче и супрасне назимице	1.235
Овце	11.660
Приплодне овце	7.524
Живина	158.108

Извор: РЗС, 2014.

Струковно гледано, поред својих редовних активности, Пољопривредна стручна служба преко своје пољопривредне саветодавне службе, коју чине саветодавци из области ратарства и повртарства, сточарства, заштите биља и агроекономије пружају потпуно бесплатно стручне савете и информације о техничко-технолошким, комерцијално-тржишним, организационим и другим аспектима пољопривредне производње. Такође, удружење пољопривредних произвођача од свог оснивања спроводи многобројне активности које за циљ имају оснаживање пољопривредника и пољопривреде уопште.

3.1.1.4. МСП и предузетништво

Смањивањем производних капацитета великих привредних друштава која су деценијама пословала на територији Града и запошљавала велики број становника, сектор малих и средњих предузећа и предузетништва (МСПП) полако преузима примат.

У оквиру ИПА пројекта спроведен је пројекат под називом „Подршка МСП развојем инфраструктуре електронског пословања у жупанији Тимиш и суседној српској области“. Пројекат је спроведен у партнерству са агенцијом за економски развој жупаније Тимиш из Темишвара (ADETIM). Овај пројекат у једном делу подразумева успостављање бизнис инкубатора, у оквиру већ постојећег технолошког парка, који садржи 8 модула, јединица за успостављање нових бизниса и као такав представља један од алата за поспешивање локалног економског развоја.

Од институција за подршку развоју сектора МСП које су активне на територији Града Вршца могу се издвојити:

- РЦР Банат, д.о.о., Зрењанин,
- Регионална привредна комора Панчево.

Ове институције реализујући своје редовне активности, а нарочито путем својих пројеката, утичу на побољшање ситуације у сектору МСП и предузетништва.

3.1.1.5. Радне зоне

Под појмом радних зона подразумевају се они простори у просторно функционалној структури града, који ће првенствено бити намењени привредним активностима, односно таквим делатностима као што су индустрија, производно занатство, складиштење и обрада разних роба, као и они градски сервиси, који због своје природе не могу бити лоцирани у оквиру других насељских структура.

Просторна организација производних функција реализована је кроз два типа просторних јединица:

- Радне зоне - јужна и северна радна зона, и
- Појединачне просторне јединице.

Јужна радна зона

Јужна радна зона плански је подељена на подзоне:

- Општа радна зона,
- Зона терцијарних делатности,
- Зона мале привреде са становањем,
- Зона великих трговинско услужних центара,
- Зона дистрибутивних центара,
- Робно транспортни центар, и
- Слободна зона и царински терминали.

Општа радна зона плански је намењена секундарним делатностима индустрије – прехранбеној, хемијској, и прерађивачкој, односно производним капацитетима са великим просторним захтевима и већим обимом производње.

У овој зони налазе се постојећи комплекси: „Вршачки виногради“, млекара „Вршчанка“, пекара, млин „Банат“, хладњача, и „Хемофарм“. Овде су такође лоцирани и радни комплекси који нису у функцији: фабрика калупа „Зенит“, фабрика конфекције „Клуз“, фабрика намештаја „Узор“. Препорука је да се проширење и крајње формирање опште радне зоне врши на следећи начин:

- источно од главне насељске саобраћајнице (магистралног пута М 1/9 Београд–Вршац - граница Румуније), уз постојећи комплекс „Хемофарм“, наставити са развојем хемијске, прерађивачке и осталих сродних грана индустрије,
- западно од главне насељске саобраћајнице (магистралног пута М 1/9 Београд–Вршац - граница Румуније) наставити са развојем прехранбене индустрије.

Површина опште радне зоне је 90,62 *ha*.

Зона терцијарних делатности (блок 79) плански је намењена услужним, занатским и трговинским делатностима, саобраћајним (камионским и аутобуским) терминалима и складишним просторима. Површина зоне терцијарних делатности је 36,32 *ha*.

Зона мале привреде са становањем (блокови 74, 78 и део блока 80, северно од улице Павлишки пут) плански је намењена за обављање производних активности које су везане са услужним занатством (пекаре, мањи производни капацитети итд.) које не загађује животну средину и не ремети пратећу намену - становање. Површина зоне мале привреде са становањем је 19,11 *ha*.

Зона великих трговинско услужних центара (блок 77) плански је намењена за смештај великих трговинско услужних центара који су доступни широком кругу потрошача у којима се обавља промет роба на мало, а заузима површину од 38,97 *ha*.

Зона дистрибутивних центара (блок 81) плански је намењена за смештај дистрибутивних центара у којима се обавља промет роба на велико, а заузима површину од 27,91 *ha*.

Робно транспортни центар (блок 82б) плански је намењен пружању комплетних савремених и логистичких услуга локалног, даљинског и транзитног транспорта свих видова и технологија, обављању претоварних, сабирних, дорадних и дистрибутивних функција према захтевима ужег и ширег гравитационог подручја РТЦ-а, као и формирању савременог пословно-информационог центра. Површина РТЦ-а је 25,86 *ha*.

Слободна зона и царински терминали (блок 82а) је примарно намењена производњи, док би се транспортно-транзитне и трговачке активности у највећем делу реализовале преко подсистема РТЦ-а који су у функцији РТЦ-а. Површина слободне зоне и царинских терминала је 47,70 *ha*.

Северна радна зона

Северна радна зона плански је подељена на подзоне:

- Општа радна зона, и
- Зона мале привреде и терцијарних делатности.

3.1.1.6. Туризам

Вршац је град богате историје и традиције, опточен лепотом разноврсне природе, осмишљен делима уметничких вредности и свим оним што чини смисао свакодневнице живљења. Један је од оних градова који својом сликовитошћу подсећа на протекло доба, али зато многим новим блоковима кућа, улица и индустријским зонама, наглашава да овде буја живот новог времена.

Туристичка организација Града Вршца

www.to.vrsac.com

У последњих десет година Град Вршац се трудио да дефинише неке од пакета производа како би са њима повећала број и структуру долазака и ноћења, као и да би повећала инострану туристичку потрошњу и запослила своје грађане.

За развој туризма у Граду Вршцу, до сада, посебно су били интересантни следећи туристички производи, који су подељени према мотивима долазака туриста и на чијој се промоцији и развоју до сада највише радило:

- Вински туризам,
- Културни туризам,
- Пословни туризам,
- Манифестациони туризам, и
- Спортско рекреациони туризам.

Најзначајније манифестације

У Граду Вршцу организују се бројне манифестације. Неке од њих су краће описане у наставку.

Дани бербе – Грожђебал

Манифестација позната у народу као „Грожђебал“ има дугу традицију и одржава се сваке године, трећег викенда у септембру.

Прва изложба вина у Вршцу одржана је у кафани „Код два кључа“ 1857. год. Први писани документ је из 1494. год. Маскота – заштитна личност „Бербе“ је: Винко Лозић, кога је створио наш велики писац Стерија, а који је „директни потомак бога Бахуса“. Он је прва личност и командант тродневне параде и свечаности, јер му на свечаном отварању градоначелник предаје кључеве града, које он враћа на свечаном затварању. Тих дана, одржавају се многобројна културна, комерцијално-спортска дешавања, као и разне изложбе грожђа и вина.

Од занимљивости интересанте су: наградна игра „Грожђе из авиона“, затим велики број изложби грожђа, воћа и вина, па бициклистички караван „У походе виноградилима“, карневалска поворка, Дечји маскенбал и врло разноврстан и богат културно-уметнички и забавни програм, као и низ спортских такмичења. Атракција су велики плински роштиљи на којима се пеку кобасице.

На отварању „Бербе“ увек учествују познати естрадни уметници, а редовно се врши и избор лепотице „Бербе“. Атмосфера је весела, опуштена, занимљива и забавна – увек има од свега по мало и за сваког по нешто!

Фестивал вина, виноградарства и виноградарске опреме Винофест

Ова манифестација из године у годину привлачи све већи број излагача, како винара тако и произвођаче винарске и виноградарске опреме. Поред редовних излагача из наше земље велико интересовање за овај фестивал, показују и винари из Мађарске, Румуније, Хрватске, Словеније, Македоније и Босне и Херцеговине, тако да је ова манифестација и међународног карактера.

Поред комерцијалног, овај фестивал има и такмичарски карактер, односно винари који су заинтересовани могу донети своја вина на оцењивање. Оцењивање врши стручна комисија.

Вина на оцењивање могу послати и винари који не учествују на фестивалу, него само желе да провере квалитет својих вина или освоје неку од награда, као што су Велика златна медаља за квалитет у разним категоријама вина, које сад већ имају престижно значење међу винарима.

Међународни фестивал фолклора „Вршачки венац“

Фестивал је основан 1993. год., са намером да, попут познатих светских фестивала, сачува и негује оно што је највредније у богатом фонду народних песама и игара. У својој суштини, ова фолклорна смотра, има намеру да, како стручној критици, тако и широкој публици, прикаже највреднија достигнућа међународне фолклорне сцене.

Од свог оснивања, Фестивал прати дефинисану програмску концепцију, која подразумева три развојне линије: такмичарски програм, ревијални програм и пратеће садржаје. Ревијални и пратећи програм, у дане одржавања Фестивала, доносе још читав низ интересантних садржаја у виду концерата, изложби, предавања из области етнологије, етно сајма, те учења традиционалних српских игара. Учесници фестивала су из целог света: Шпаније, Француске, Словачке, Чешке, Грузије, Румуније, Македоније, Индије, Мексика, Канаде, Молдавије, Украјине, Русије, Турске, Грчке, Кипра, Обале Слоноваче, Шри Ланке, Бугарске....

У следећој табели дат је преглед најзначајнијих манифестација које се организују на територији Града.

Табела 19: Најзначајније туристичке и друге манифестације у граду

Р. бр.	Назив	Датум	Место	Организатор
1.	Дани бербе грожђа	Трећи викенд у септембру 17-20.9.2015.	Вршац	ТОО Вршац
2.	Винофест	Трећи викенд у марту месецу	Вршац	ТОО Вршац
3.	Вршачки венац – Међународни фестивал фолклора	Почетком јула	Вршац	Културни центар Вршац
4.	JAZZTRONIC	Мај	Вршац	Удр. љубитеља џеза и електронске музике
5.	Златна јесен	28-30.8.2015.	Гудурица	КУД и МЗ Гудурица
6.	Вршачка позоришна јесен	Крај октобра	Вршац	Народно позориште
7.	Празничне ђаконије	Децембар	Вршац	ТОО Вршац

Извор: ТООВ

Смештајни капацитети

Вршац располаже разноврсном структуром смештајних капацитета. Заступљен је хотелски смештај највише категорије, смештај у мотелима, пансионима, одмаралиштима као и дијапазон смештаја у приватној радиности и то од луксузних апартмана до соба прве, друге и треће категорије. Укупни смештајни капацитети износе око 400 лежајева.

Табела 20: Преглед смештајних капацитета у Граду

„Јавни“ смештајни капацитети						
Бр.	Назив	Адреса	Кат.	Број соба	Број лежаја	Интернет
1.	Хотел „Вила брег“	Горанска бб, Вршац	****	48	96	www.villabreg.com
2.	Хотел „Србија“	Светосавски трг 12	***	85	156	www.hotelsrbija.co.rs
3.	Мотел „Ветрењача“	Београдски пут бб	**	31	68	www.vetrenjaca.co.rs
4.	Ресторан са преноћиштем Стари млин	Ђуре Даничића 11		12	25	
Свега:				176	350	
„Приватни“ смештајни капацитети						
Бр.	Назив	Адреса	Кат.	Број соба	Број лежаја	Интернет
1.	Апартман за 4 особе	Филипа Вишњића 64	***	2	4	
2.	Домаћинство Зорана Иванов	Другог октобра 23	**	3	1	
3.	Домаћинство Бранке Репац	Војводе Мишића 11	**	3	6	
4.	Апартмани	Иве Милутиновића 135	***	8	18	
5.	Апартани Аврам	Другог октобра 36	**	2	6	
6.	Апартмани Гордане Стевановић	Хајдук Вељка 64	*	1	2	
Свега:				19	37	
Укупно расположиво:				195	387	

Извор: ТООВ

Слика 3. Хотел „Вила брег“

Туристичка инфраструктура

Купалишта и плаже

У Вршцу постоји вештачко језеро, које представља оазу Вршчана у врелим летњим данима. Језеро је површине око 32.000 m^2 . Стручњаци Института за хидрогеологију су пре неколико година утврдили да је вода на Градском језеру другог артеског хоризонта, са високим садржајем јода, сулфата, магнезијума и калцијума, која има константну температуру од 25 °С. Последњих година се интензивно ради на уређењу обале и креирању забавних садржаја за све посетиоце. Постављене су лежаљке и сунцобрани, отворено је неколико локала који у понуди имају освежење и храну за посетиоце. Сваке године Туристичка организација Града Вршца организује различита спортска такмичења, школу пливања за најмлађе суграђане, дечје играонице као и музички програм.

Базени за купање

У оквиру хотела „Ветрењача“, постоји аква парк који се простире на око 4.000 m^2 , од којих је 1.000 m^2 водене површине. Састоји се од три базена следећих димензија:

- Базен 25mх15m, дубине 1,7 m,
- Базен 25mх15m, дубине од 1m до 1,4 m, и
- Дечји базен 25mх10m, дубине 0,5 m.

Аква парк је опремљен разним садржајима за децу и одрасле (тобогани, водени масажери итд).

Отворени и затворени објекти спортске рекреације -

Centar Millennium је спортска дворана и пословни центар. Отворен је 05.04.2001. год. Капацитет дворане је 5.000 места, а површина велике спортске дворане је 4.000 m^2 . Пројектовао га је архитекта Петар Арсић. КК „Вршац“ игра своје утакмице као домаћин у спортској дворани центра Миленијум. Кошарка се игра у мушкој и женској конкуренцији.

Centar Millennium је био домаћин групе А, Европског првенства у кошарци 2005. год, домаћин Летње Универзијаде 2009. год. Такође, у хали су игране утакмице групе Д, прве групне фазе Европско првенство за мушкарце у рукомету 2012. год., као и групе Д, прве групне фазе Европског првенства за жене у рукомету 2012. год.

Канал ДТД

На подручју Града постоји пловни пут Канал ДТД. Дозвољена је пловидба за бродове чији је газ највише 2 m, носивости од 700 до 1.000 тона. На пловном путу постоје две истоварне луке, Влајковац и Стража. Овим путем најчешће се превози грађевински материјал а постоји и потреба за превозом других роба, пре свега житарица из региона.

У насељеном месту Стража, на 17 km од Вршца, на левој обали канала налази се излетиште и изграђена је риболовачка писта прилагођена особа са инвалидитетом и лицима са посебним потребама и као таква јединствена је у Србији.

Ловишта у Граду Вршцу су једна од богатијих у Војводини и идеална су за страсне ловце и риболовце.

Ловиште „Лупус Марковац“ се налази у власништву ловачког удружења Фазан из Вршца и налази се на територији села Марковац, на самој граници са Румунијом. Ловиште је богато: дивљим свињама, срнећом дивљачи, вуком, фазаном и шумском шљуком.

Ловиште „Караш“ Куштиљ, према начину коришћења, условљава се као ловиште отвореног типа. Према намени, ловиште се одређује као остало ловиште. У односу на надморску висину и конфигурацију терена ловиште се одређује као брдско-планинско. Укупна површина ловишта износи 12.045,22 ha.

Ловиште Делиблатска пешчара се налази на површини од 33.610 ha од чега је ограђено 1.850 ha под именом Драгићев Хат. Ловиште се налази у оквиру Јавног предузећа Војводинашуме којим управља шумско газдинство Банат Панчево. Од крупне дивљачи могу се ловити јелени, дивље свиње и срне, а од ситне дивље патке и дивље гуске.

3.1.1.7. Кратак преглед релевантних планских и стратешких докумената

Као кључни релевантни документ, из којег се могу црпети одређене идеје, сигурно да је **Локална стратегија развоја Вршац 2009-2019**, у којем је постављено 11 стратешких циљева, и то:

1. Стварање позитивне пословне климе, развој инфраструктуре – комуналне, индустријске и путне;
2. Градска управа сервис грађана;
3. Пољопривреда као основ развоја села;
4. Села Вршца – села 21. века;
5. Квалитетно образовање за све као предуслов за социјално-економски развој Града;
6. Вршац најбоља викенд дестинација;
7. Град музеј;
8. Вршац интеркултурални град;
9. Средина која је здрава и за генерације које долазе;
10. Вршац социјално одговоран град, и
11. Вршац град спорта.

За сваки од стратешких циљева рађена је SWOT анализа, у којој је извршена идентификација снага, слабости, шанси и опасности за сваки од њих.

Такође, сваки од стратешких циљева је на основу извршених анализа, разрађен на приоритетне области, од којих су већини идентификовани и пројекти у одређеној фази припремљености са индикаторима успеха.

Без обзира на степен разрађености и примене овог документа, он у најмању руку има двоструки значај, и то:

- Представља добру основу за идентификовање/дефинисање циљева и пројеката у Стратегији,
- Представља полазну основу да се утврди промена стања од почетка планског периода на који се односи, а то значи од 2009. год.

Локални акциони план запошљавања општине Вршац за 2015. годину. Овај документ је представљао основни инструмент спровођења активне политике запошљавања у 2015. години у Граду Вршцу, којим се овој проблематици желео дати посебан акценат. Документ представља добру основу за идентификовање пројеката који ће се наћи у акционом плану ове Стратегије.

Стратешки план руралног развоја 2015-2020. је документ који се радио упоредо са израдом ове Стратегије и чије се усвајање очекује у другој половини 2015. год.

Програм развоја туризма општине Вршац 2015-2020. је документ чије се усвајање очекује у другој половини 2015. год.

3.1.2. SWOT анализа – ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Радна група **РГ 1: Економски развој** је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
+ Привредни субјекти (Хемофарм, Fresenius Medical Care, Вршачки виногради, SwissLion Таково, Бамби Банат)*** + 2.600 регистрованих пољопривредних газдинстава*** + Велики капацитети за складиштење пољопривредних производа*** + Велики број занатлија*** + Развијена путна мрежа** + Природни ресурси (Вршачки брег, Делиблатска пешчара, вршачко језеро, ветар)** + Људски ресурси у пољопривреди и индустрији*** + Индустријска и пољопривредна традиција (прехранбена, пољопривредна, фармцеутска, виноградарство)*** + Пилотска школа и аеродром** + Расположено пољопривредно земљиште*** + Пољопривредна авијација** + Активан НВО сектор** + 15 винских подрума** + Вишенационална средина (23)** + Хала Миленијум** + Туристичка инфраструктура** + Разумевање улоге ЛС у локалном развоју* + Индустријско-технолошки парк** + Комунална изграђеност у граду** + Велика количина био-масе* + Студија изводљивости логистичког центра и интермодалног терминала Вршац* + Техничка документација за експлоатацију термо-минералних вода*	- Висока стопа незапослености (око 32%)*** - Застарела пољопривредна механизација*** - Непостојање привредних субјеката на селу** - Лоше стање кишне канализационе мреже** - Запуштена каналска мрежа** - Непостојање обједињене туристичке понуде** - Неискоришћен потенцијал Вршачких планина** - Недовољна подршка ЛС развоју пољопривреде** - Недовољни смештајни капацитети виших категорија и смештаја на селу** - Мале површине за индустријске зоне** - Непостојање планова детаљне регулације у селима** - Недовољна едукованост и информисаност становништва у руралним срединама** - Незавршена обилазница око Вршца** - Непостојање ветрозаштитних појасева** - Мала величина поседа за пољопривредна газдинства** - Велики % заступљености житарица у сетвеној структури** - (Не)удруживање пољопривредних произвођача** - Недовољна подршка ЛС развоју сектора МСП** - Непостојање туристичких агенција за рецептивни туризам* - Неуређен поток Месић* - Непостојање јавног базена* - Недовољна финансијска подршка ЛС за НВО сектор*
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
✓ Дobar географски положај*** ✓ Близина границе и граничног прелаза са Румунијом / (ЕУ)*** ✓ Страни фондови за (су)финансирање економског развоја*** ✓ Домаћи фондови за (су)финансирање економског развоја*** ✓ Ветропотенцијал, соларна енергија*** ✓ Микроклима за пољопривредну производњу** ✓ Заинтересованост дијаспоре за привредне активности** ✓ Комасација ** ✓ Тренд повећања коришћења енергије из обновљивих извора** ✓ Прекогранична сарадња ** ✓ Локалне акционе групе (ЛАГ-ови)* ✓ Раст интересовања за услуге ваздушног саобраћаја у Србији** ✓ Раст имица НВО сектора*	✗ Одлазак младих са села** ✗ Велики одлив младог образованог становништва** ✗ Неповољни услови за кредитирање предузетника и пољопривредних газдинстава** ✗ Високе цене услуга дистрибутера и произвођача (гас, вода, струја,...)** ✗ Пад интересовања страних инвеститора за улагања у ВШ и Србију уопште ** ✗ Лош стандард грађана** ✗ Недовољна брига о развоју пољопривреде** ✗ Сива економија*

Напомена: симбол „*“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.

3.2. Друштвене делатности

3.2.1. Опис тренутне ситуације

3.2.1.1. Образовање

Преглед образовних институција за различите нивое образовања, са седиштем у Граду Вршцу, дате су у наставку.

Предшколска установа

У оквиру предшколске установе „Чаролија“, постоји укупно седам објеката вртића у граду. У селима раде при основним школама.

Основно образовање

У Граду Вршцу постоји укупно 12 основних школа. Од тога 6 у градском насељу (једна је школа и за основно и за средње образовање) и 6 у селима. Такође постоји и основна музичка школа.

Табела 21: Преглед броја ученика, одељења и запослених по основним школама

Назив школе	Број ученика	Број одељења	Број укупно запослених
ОШ „Вук Караџић“, Вршац	669	25	69,00
ОШ „Јован Стерија Поповић“, Вршац	772	31	74,00
ОШ „Олга Петров Радишић“, Вршац	512	28	57,36
ОШ „Младост“, Вршац	545	24	47,92
ОШ „Паја Јовановић“, Вршац	467	21	57,00
ОШ „Ђура Јакшић“, Павлиш	217	10	35,00
ОШ „Моше Пијаде“, Гудурица	96	9	34,00
ОШ „Бранко Радичевић“, Велико Средиште	100	9	33,00
ОШ „Кориолан Добан“, Куштиљ	65	7	27,00
ОШ „Бранко Радичевић“, Уљма	472	27	62,00
ОШ „Жарко Зрењанин“, Избиште	273	18	47,00
ШОСО „Јелена Варјашки“, Вршац	51	10	23,74
Укупно:	4.239	219	567,02
МШ „Јосиф Маринковић“, Вршац	349	25,49 класе	63,00

Извор: Град Вршац, Аналитички подаци за основно образовање за школску 2015/2016. год.

Средњошколско образовање

На територији Града постоји пет средњих школа од којих је једна школа и за основно и за средње образовање: Гимназија „Борислав Петров Браца“, Школски центар „Никола Тесла“, Хемијско – медицинска школа, Пољопривредна школа „Вршац“ и школа за основно и средње образовање „Јелена Варјашки“.

Табела 22: Преглед броја ученика, одељења и запослених по основним школама

Назив школе	Број ученика	Број одељења	Број укупно запослених
Гимназија „Б. Петров Браца“, Вршац	492	21	73,60
ШЦ „Никола Тесла“, Вршац	679	26	75,00
Хемијско медицинска школа, Вршац	722	28	92,00
Пољопривредна школа „Вршац“, Вршац	412	18	54,57
ШОСО „Јелена Варјашки“ (специјална школа), Вршац	47	5	10,18
Укупно:	2.352	98	305,35

Извор: ОУ Вршац, Аналитички подаци за средње образовање за школску 2015/2016. год.

Високошколско образовање

На територији Града постоји једна висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“, једно одељење учитељског факултета Београдског универзитета и два факултета, факултет за пословне студије Вршац, универзитета Џон Незбит и Центар за обуку пилота SMATSA (Serbian and Montenegro Air Traffic Services) ваздухопловне академије, који је један од највећих и најискуснијих центара за обуку пилота у Европи. У последњих 60 година преко 2.000 пилота је завршило обуку у овој академији, и као успешни пилоти лете за преко 30 светских компанија.

3.2.1.2. Здравствена заштита

Вршачко здравство има дугу традицију. Прва болница појављује се половином XVIII века. Некадашњи медицински центар „Анђа Ранковић“ који је формиран 1967. год. обједињавањем здравствених служби Вршца, Пландишта и здравствене станице Уљма, 2008. год. се трансформисао у Дом здравља и Општу болницу Вршац. Године 1952. отворен је и депанданс психијатријске болнице из Београда која је већ следеће године постала самостална Неуропсихијатријска болница „Др Славољуб Бакаловић“.

Најчешћи узрок смрти у Граду су болести система крвотока са 59,39%, а што је више у односу на ниво јужнобанатског округа (54,65%), као и просека на нивоу АП Војводине (53,48%), а нарочито од републичког просека (53,21%). Затим, као узрочник смрти следе тумори са 21,69%, а што је нешто више у односу на републички просек (21,58%), али је зато ниже у односу на Округ (22,65%), а нарочито у односу на ниво АПВ (23,14%).

Табела 23: Умрли према узроку смрти (2013. год.)

Узрок смрти	Територијална јединица							
	Град Вршац		Јужнобанатски округ		АП Војводина		Република Србија	
	апсолутно	%	апсолутно	%	апсолутно	%	апсолутно	%
Заразне и паразитске болести	4	0,55%	22	0,53%	157	0,58%	583	0,58%
Тумори	157	21,69%	935	22,65%	6.255	23,14%	21.646	21,58%
Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета	2	0,28%	8	0,19%	47	0,17%	217	0,22%
Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	21	2,90%	154	3,73%	738	2,73%	2.909	2,90%
Душевни поремећаји и поремећаји понашања	7	0,97%	49	1,19%	334	1,24%	1.219	1,22%
Болести нервног система и чула	7	0,97%	50	1,21%	458	1,69%	1.776	1,77%
Болести система крвотока	430	59,39%	2.256	54,65%	14.459	53,48%	53.367	53,21%
Болести система за дисање	32	4,42%	207	5,01%	1.321	4,89%	4.833	4,82%
Болести система за варење	14	1,93%	116	2,81%	898	3,32%	3.437	3,43%
Болести коже и поткожног ткива	1	0,14%	8	0,19%	18	0,07%	65	0,06%
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	0	0,00%	1	0,02%	60	0,22%	168	0,17%
Болести мокраћно-полног система	7	0,97%	76	1,84%	440	1,63%	2.058	2,05%
Трудноћа, рађање и бабиње	0	0,00%	1	0,02%	2	0,01%	9	0,01%
Стања у перинаталном периоду	3	0,41%	9	0,22%	56	0,21%	292	0,29%
Урођене деформације и хромозомске ненормалности	1	0,14%	4	0,10%	30	0,11%	113	0,11%
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	15	2,07%	100	2,42%	782	2,89%	4.436	4,42%
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	23	3,18%	132	3,20%	980	3,62%	3.172	3,16%
Укупно:	724	100,00%	4128	100,00%	27035	100,00%	100300	100,00%

Извор: РЗС

3.2.1.3. Социјална заштита

Град Вршац има поверене послове у систему социјалне заштите деце, одраслих и старијих грађана.

За послове социјалне заштите у Граду надлежни су: Центар за социјални рад, Градска организација Црвеног крста и друге невладине организације које делују у области социјалне заштите (36 удружења и ОЦД).

Градски Савет за социјалну политику Града Вршца, као саветодавно тело градоначелника формиран је 26.05.2014. год. Циљ оснивања Градског Савета за социјалну политику је јачање социјалне политике на градском нивоу и промовисање ефикасних и делотворних мера у области социјалне политике, заснованих на стварању тематских партнерстава између институција и цивилног сектора, које ће значајно утицати на стварање градске стратегије за смањење сиромаштва, неједнакости и социјалне искључености.

У систему социјалне заштите јављају се бројни проблеми који захтевају ново прилагођавање променама и доградњу система. Основни циљ нове социјалне политике је ефикасан систем социјалних трансфера и задовољавања основних потреба грађана који је у функцији заштите људских права. Циљеви социјалне заштите су развијање мрежа институција и социјалних услуга, које могу да отклоне или ублаже основне ризике којима су изложени грађани.

Стратешки правци развоја система социјалне заштите:

- Изградња нове политике и законодавне активности;
- Децентрализација система социјалне заштите;
- Обезбеђивање ефикаснијих материјалних услуга у социјалној заштити;
- Обезбеђивање квалитетних услуга у социјалној заштити;
- Увођење иновативних услуга у области социјалне заштите;
- Партиципација корисника услуга;
- Јачање професионалних капацитета запослених у институцијама и у цивилном сектору у социјалној заштити.

Центар за социјални рад града Вршца основан је 1960. год., одлуком Скупштине општине Вршац. Делатност Центра је обезбеђивање и остваривање права грађана на задовољавање њихових законом утврђених права у области социјалне заштите, породично-правне заштите и других социјалних потреба у складу са законом и одлуком Скупштине Града Вршца у пружању услуга социјалног рада.

Права у социјалној заштити, а према Закону о социјалној заштити састоје се у обезбеђивању социјалне сигурности грађана у случајевима када Центар за социјални рад у првом степену одлучује о материјалном обезбеђењу, додатку за помоћ и негу другог лица, помоћ за оспособљавање за рад, домски и породични смештај, старатељство, који се финансирају из буџета РС.

Центар за социјални рад, сем што обавља поверене послове од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања РС, спроводи поступак и одлучује о правима на основу Одлуке о правима и услугама из области социјалне заштите Града Вршца:

- Једнократне новчане помоћи;
- Помоћ за опрему корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу;

- Интервентна једнократна новчана помоћ;
- Погребни трошкови;
- Помоћ у кући;
- Клубови за старе;
- Услуге смештаја у прихватилиште и прихватну станицу;
- Услуге смештаја у сигурну кућу;
- Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге;
- Мобилни тим за хитне интервенције;
- Становање уз подршку;
- Клуб хранитеља;
- Процена потребе за додатном образовном, индивидуалном и друштвеном подршком, детету и ученику/ци;
- Лични пратиоци за децу;
- Персонални асистент, и
- Постпенална заштита.

Град Вршац поред услуга дефинисаних Одлуком о правима и услугама из области социјалне заштите у последње време се укључила у регионалне програме збрињавања избеглих и прогнаних лица у складу са Сарајевском декларацијом о избеглим лицима, и у збрињавање социјално угрожених породица без решених стамбених питања.

Такође, локална самоуправа утврђује и спроводи реализацију остваривања права на дејчи додатак и бесплатну правну помоћ.

Услугу СОС телефона финансира Град и поверена је организацији цивилног друштва, као и издвајање средстава за развој, партиципација корисника услуга, јачање професионалних капацитета запослених у институцијама и у цивилног сектора у социјалној заштити кроз јавне позиве намењене за ОЦД.

3.2.1.4. Култура и уметност

Вршац је један од најстаријих градова у Војводини. Дуга и богата традиција и бурна прошлост оплеменили су овај град и околину вредном и по много чему јединственом културном баштином.

Стварањем градског насеља, почињу да се развијају разноврсни облици културног и уметничког живота. У Вршцу су током протекла два века, живеле многе значајне личности из културе, уметности, политике и науке, а своју делатност обављале бројне установе и удружења. Они су својим делима обележили периоде у којима су стварали и на најлепши начин прославили име града из кога потичу.

Прошлост града одликује континуиран, интезиван културни развој, који бележи читаве духовне кругове уметника, велику позоришну традицију и перманентни књижевни живот. Ово богато наслеђе у домену културе и образовања, град и данас успешно обнавља и наставља преко удружења уметника, сликарских колонија, музејских експозиција, позоришних представа, активности библиотеке везане за читалачку публику, мултимедијалних презентација, бројних савремених песника и прозаиста.

Вршац је град који и данас задивљује својом вековном архитектуром, и сакралном и профаном. Град „под кулом“ се и даље урбанизује у складу са савременим захтевима човека овог времена, са тежњом да се задржи старо језгро и архитектонски дух града.

Установе културе

Градски музеј

Прва изложба за јавност отворена је 1896. год. у згради Конкордије. Музеј данас има богате ризнице археолошког, уметничког и природњачког одељења. Зграда Конкордије је комплетно реновирана, што омогућава да буде изложено око 300.000 експоната из врло ретких и вредних збирки. У реконструкцију је уложено око милијарду динара, а пројекат је финансиран у склопу ИПА програма прекограничне сарадње.

У власништву музеја налази се „Апотека на степеницама“ која има својство споменика културе. Потиче из друге половине XVIII века и у њој је 1784. год. отворена прва вршачка аптека „Код спаситеља“. У овом простору се налазе сталне поставке: „Из историје здравствене културе Јужног Баната“, „Сећање на Пају Јовановића“ и легат академског сликара Зорана Петровића.

Вршачка кула, односно Вршачки замак је симбол града и околине. Највероватније ју је сазидао Ђурађ Бранковић 1439. год. Налази се на брду висине 399 *m* на Вршачком брегу, изнад града. Најочуванија је Донжон кула. У току је комплетна реконструкција здања, чији је циљ да се утврђењу врати првобитан изглед и дају нови садржаји.

<http://www.muzejvrsac.org.rs>

Народно позориште „Стерија“

Ђаци вршачке народне школе под управом маистра Крекића извели су септембра 1792. год. три комедије. Овај датум се сматра званичним почетком позоришног живота код Срба. Током XIX века у Вршцу гостују немачка позоришта из Темишвара, Беча, Будимпеште, Арада. Права позоришна дворана подигнута је средствима браће Александровић 1896. год. и у њој и данас ради НП „Стерија“.

www.npsterija.rs

Градска библиотека Вршац

Градска библиотека Вршац основана је као јавна и школска библиотека 1887. године од стране градских власти, а руковођење Библиотеком поверено је Феликсу Милекеру. Вршачка градска библиотека је једна од најстаријих у земљи. Фонд књига је око 250.000. Најстарија књига у библиотеци датира из 1496. год. у којој су објављена педагошка писма. Треба поменути и књиге из Стеријине личне библиотеке, прво издање Басни Доситеја Обрадовића, Номоканон, штампан у Лавову 1646. год., као и Шеријатско право које је остало у Вршцу још из доба Турака. Чува се и рукописна хроника италијанског града *Villa Casteioni*, писана у периоду од 1424. до 1670. год. Библиотека има деце одељење и одељење за одрасле, као и читаоницу. Корисницима услуга доступни су фондови: белетристике, деце књиге, стручне књиге, старе књиге, завичајне књиге, као и издања немачких, мађарских, румунских, енглеских, руских и француских књига.

Овај богати фонд Градске библиотеке у Вршцу користе и грађани суседних општина: Бела Црква, Пландиште и Алибунар. Градска библиотека Вршац једна је од осам матичних библиотека на територији АП Војводине и функцију матичности обавља на територији Града Вршца, Алибунара, Беле Цркве и Пландишта.

www.bibliotekavrsac.org.rs

Књижевна општина вршац (КОВ)

Издавачка кућа и организација стваралаца књига, писаца и графичких уметника с једне стране и корисника књига, грађана, школске и студентске омладине, с друге стране. КОВ је основао познати вршачи песник Васко Попа, за европску и светску репутацију књижевне општине, најзаслужнији је дугогодишњи уредник књижевник Петру Крду (1952–2011).

www.kov.rs

Културни центар

Културни центар Вршац је основан у циљу испитивања културног тржишта јужнобанатске регије на коме почива и формира се културна понуда. Културни центар се бави базичним културним потребама конзумента културе на територији Града Вршца и значајна је институција културе која развија широку лепезу уметничког стваралаштва појединаца/група, као и презентацију њиховог рада јавности.

www.kulcentar.com

Дом омладине у Вршцу (ДОВ)

ДОВ је основан 1971. год. под именом „Јелисавета Петров-Беба“ а од 2001. год. ради под окриљем Скупштине Града Вршца. Располаже отвореним концертним простором капацитета од 350 посетилаца (летња башта) и затвореним концертним простором од 150 посетилаца, као и галеријским простором са 50 места и учионицама за едукативну наставу.

www.dovs.org.rs

КУД „Петефи Шандор“

Културно уметничко друштво „Петефи Шандор“ основано је 1946. год. Највећи циљ друштва је да очува традицију и културу Мађара у Вршцу. Друштво има 100 активних чланова, фолклорну секцију, групу певача и оркестар, као и драмску секцију и радионицу за израду традиционалних ручних радова. Основана је и спортска секција која се бави стоним тенисом.

КУД „Лућеафарур“

Основано је 1948. год. у Вршцу, како би се, кроз рад друштва, неговали обичаји, традиција и култура румунске националне заједнице са ових простора. Друштво је добитник многобројних награда и признања у нашој земљи и свету.

КУД „Лаза Нанчић“

Градско културно уметничко друштво „Лаза Нанчић“ из Вршца почело је да ради 1919. год. и од оснивања до данас кроз њега је продефиловало више од 10.000 чланова свих узраста. Назив „Лаза Нанчић“ друштво носи од 2000. год. и у њему данас ради око 250 чланова распоређених у три секције: фолклорну, певачку и оркестарску.

ЕДУ Театар

Еду Театар је удружење професионалних сценских стваралаца, педагога, психолога, професора разредне наставе као и свих других научних радника, уметника и креативних људи који се на неки начин баве позоришном уметношћу или драмском педагогијом.

<https://eduteatar.wordpress.com/>

Удружење „Тачка сусретања“

Удружење је настало из потребе да се створи место где се пружа могућност свим грађанима, посебно младима, да стичу знања и искуства и да се културно надограђују уз алтернативне садржаје, а све то у служби популаризације и промоције науке, уметности и културе, националне и интернационалне. У просторијама удружења организују се различите активности: промоције, презентације, перформанси, трибине, концерти, пројекције, изложбе и други видови реализације програма.

Организација за алтернативну културу „Трансформ“

НВО, основана је као нестраначко, невладино и непрофитно удружење за организовање младих на пољу уметничког изражавања. Организација одржава и негује алтернативне културе у Вршцу, са посебним нагласком на „street“ субкултури, које су биле запостављене ранијих година и обучава и пружа помоћ младим и креативним људима.

Академска позоришна сцена „Ћумб“

Почела је са радом 1993. год., као уметничка радионица глуме, балета, певања и сликања. У почетку је носила назив Академска сцена „Традиција“. Постављено је више од двадесет представа, не рачунајући организацију и учешће на разним академијама и карневалима и гоставања у земљи и иностранству.

Цркве и храмови

Владичански двор

По повратку седишта древне Епископије вршачке из Карансебеша у Вршац 1750. год., залагањем тадашњег Епископа вршачког Јована Георгијевића (1749-1769), приступило се изградњи Владичанског двора у Вршцу за резиденцијалне потребе Епископа вршачког. 8. маја 1757. год., освећен је камен темељац зграде двора чија се градња завршила 1763. год. Пројекат је рађен у стилу барока. У унутрашњости двора смештена је и придворна капела посвећена Сабору Св. Архангела Михаила. У капели се налази као утеха и заштита верних и чудотворна икона Пресвете Богородице, звана Винчанска бездинска.

Саборна црква

Црква светог Оца Николаја сазидана је у XVIII веку и најстарији је православни храм у Вршцу. У криптама Цркве сахрањено је неколико вршачких владика. Иконостас је сликао Павел Ђурковић, а Аксентије Марковић је обавио дрворезбарске радове. Црква није само православни храм већ је и значајан споменик културе, који је украшавало низ познатих сликара чија се дела и данас налазе у њој. То су Никола Нешковић са 10 целивајућих икона, Павел Ђурковић који је урадио иконостас, Симеон Јакшић и Михајло Поповић са зидним сликама и две слике Паје Јовановића, „Свети Никола спасава осуђенике” и „Света Ангелина” за коју се верује да је лик Ангелине радио по лику своје мајке.

Манастир Месић

Манастир Месић је женски манастир Српске православне цркве у Банатској епархији. Један је од најзначајнијих манастира у југоисточном Банату, настао највероватније у XV веку, мада га је по локалној легенди основао 1225. год. Арсеније Богдановић Хиландарац, кога је лично Св. Сава поставио за игумана манастира. Први писани документ који помиње манастир Месић је катастиг Пећке патријаршије из 1660. и 1666. год. Из овог документа се сазнаје да је Месић био резиденција вршачких епископа у време одмах након велике сеобе, када је привилегијама аустријског цара Леополда и потврђено постављање Спиридона Штибице за вршачког владика. У цркви посвећеној Св. Јовану Претечи, налазе се остаци ранијих фресака из XVII века, као и фреске које су настале у XVIII веку и које карактерише извесна конзервативност и ослањање на раније средњовековно искуство и велики отпор ка наступајућој барокној уметности.

Манастир Мало Средиште

У давнини називан и манастир Светих Архангела Михајла и Гаврила подигао је деспот Јован Бранковић с краја XV века на месту данашњег села Мало Средиште. Стари манастир Средиште, био је један од знамења поствизантијске културе на граници истока и запада. Молитвено је збрајао Србе до 1777. год., када је Законом о црквеним реформама, који је спровела Марија Терезија, угашен са још неколико манастира у Банату. Принудним одласком монаха користила се кратко време као парохиска црква до 1788.године, када је упадом Турака опљачкана и спаљена. Манастир Средиште, обновљен је из темеља у периоду од 1995. до 2003. год.

Римокатоличка катедрала

Велелепни римокатолички храм, посвећен Светом Герхарду, саграђен је 1863. год. Под надзором Ернста Свободе, црква је изграђена у неоготском стилу, од предузимача архитекте Јована Библа, а радове је извео Франц Брандаис, Вршчанин. Грађевина је компонована као тробродна базилика са снажно развијеним трансептом на истоку, који јој у основи даје облик латинског крста. Ентеријер цркве је богато опремљен изрезбареним намештајем, украшен зидним и олтарским сликама, витражима и скулптурама, посебну вредност цркви

дају акустичне оргуље. Катедрала Св. Герхарда је једна од највећих и најлепших католичких цркава на овим просторима.

Капела Св. Крста

Најстарији католички храм у Банату налази се изнад Вршца, на брду Миса. После Вршачке куле, ово је најстарија сачувана грађевина у граду. Црква је грађена од 1720. до 1728. год. У јесен 1739. год. католичко становништво, одлучило је да подигне заветну капелу у славу Св. Рока, заштитника од куге пошто је те године Вршац, након дугогодишњег пустошења од стране Турака, био захваћен великом епидемијом куге. Године 2007. уређен је видиковац са којег се пружа поглед на град.

Црква Св. Теодора

Једна од највећих вредности Вршчана, је што имају светитеља са именом града – Светог Теодора Вршачког, свештенослужитеља канонизованог 29. Маја 1994. године у Вршцу, у присуству Патријарха и великог броја архијереја. На Вршачком брегу 2002. год. освештан је храм посвећен овом Светитељу. Ктитор цркве је Родољуб Драшковић, а храм је живописан 2003. год.

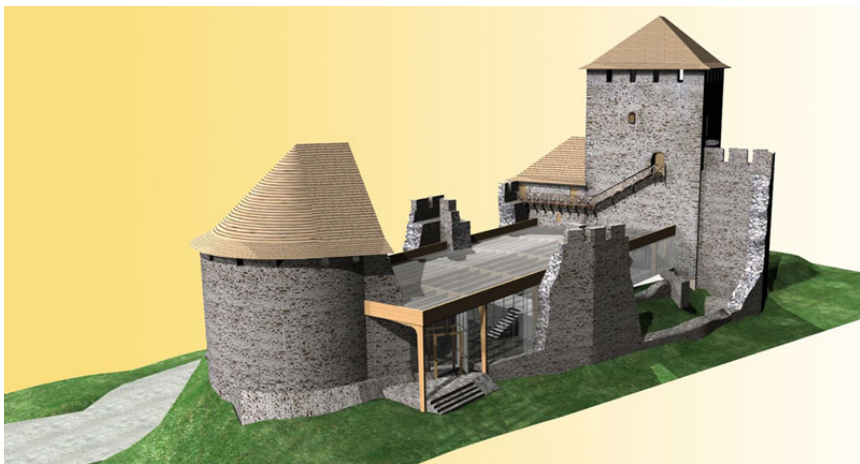
Црква Св.Спаса – Румунска црква

Залагањем проте Трајана Опрее и др Петра Цепењага и уз обилату финансијску потпору неколико ктитора, 1911. год. почела је изградња цркве Светог Спаса по плановима архитекте Димитрија Боитара. Освештана је 1913. год. На украшавању храма учествовали су сликар Виргил Симонеску, скулптори Нистор и Јосиф Босиок и каменорезац Јоан Воина. Инспирирана је углавном византијском сакралном архитектуром, има специфично крстообразно решење које се теже уочава у основи и унутрашњости. Живописност фасада на којима се јављају тестерасте кровни венци и следеће аркаде наглашена је још више полихромијом грађевинског материјала, односно, наизменичним смењивањем жуте и црвене клинкер опеке. Храм је посвећен Успењу Господњем.

Јавни објекти и градитељска баштина

Вршачки замак (кула)⁴

Ова велелепна грађевина симбол је града и околине. Највероватније је да ју је сазидао деспот Ђурађ Бранковић 1439. год. Утврђење је саграђено на брду високом 399 *m*. Поред сачуване Донжон куле постојала је једна мања полукружна кула. Висина спољних зидова износи 19,85 *m*, а стране су широке 13,80 *m* и 11 *m*.

⁴ У току прве фазе реконструкције наишло се на нове остатке грађевине на месту Куле, и закључци су да се ради о већем објекту, па се с правом може говорити о Вршачком замку.

Карловачким миром 1701. год. је почело рушење куле, тако да се више није могла користити у војне сврхе. У периоду од 2009. до 2015. год. успешно је завршена прва фаза реконструкције Донжон куле, са додатком мање зграде поред ње, тзв. Капија куле, изградњом унутрашњих нивоа Донжон куле са постављањем крова, унутрашње и спољне расвете, приступне стазе, као и уређењем санитарног чвора. Унутрашњост има два нивоа. На првом нивоу је постављен атрактиван стаклени под који пружа поглед на темеље Куле. Замак је свечано отворен за јавност 29. маја 2015. год.

Градски парк

Вршачки градски парк је један од најстаријих паркова у Србији. Проглашен је за споменик природе 2000. год., јер припада категорији природних добара од великог значаја. Заузима простор од близу шест хектара и пројектован је у мешовитом стилу у којем се мешају утицаји француског начина пројектовања рондела и цвећњака са енглеским слободним распоредом дрвећа, травњака и жбунова.

3.2.1.5. Спорт и рекреација

Прва спортска грана у Граду Вршцу, о којој постоје писани подаци, је стрељаштво. Касније долази до развоја и осталих спортова, а Вршац је данас познат као један од најзначајнијих спортских центара у Србији.

У Граду Вршцу регистровано је 104 спортска клуба, са око 4.000 регистрованих такмичара. Највећи је број фудбалских клубова и то 18, који имају своју институционалну установу Фудбалски савез Града Вршца. Од 22 насељена места, односно села, Град Вршац, 14 има фудбалске клубове. Након фудбалских заступљени су и остали лопташки спортови: кошарка, рукомет, одбојка, тенис, стони тенис. Након њих велику масовност и традицију поседују борилачки клубови пре свих теквондо. Осим теквондоа, заступљени су: џудо, бокс, карате и аикидо... Развијени су и екстремни спортови који се афирмишу на Вршачком брегу и то: параглајдинг, пењање на стене, бициклистичке планинске трке. У Вршцу се последњих година такође афирмише и развој атлетике и бициклизма.

Кровна институција спорта је **Спортски савез Вршац**. Основна делатност и постојање јесте организовање спортских манифестација у граду као и спровођење обавезних школских такмичења свих школа са територије града. Спортски савез делује као Сервис и подршка свим клубовима на територији Града Вршца. Више детаља на: www.ssvs.org.rs

Спортско –рекреативни објекти и терени

Центар Миленијум

Вршачки спортско пословни Центар Миленијум – *Centar Millennium*, поседује модеран спортски објекат направљен по свим европским и светским стандардима, о чему сведочи и организација ЕП у кошарци 2005. год. и ЕП у рукомету за мушкарце и за жене 2012. год.

Центар Миленијум се простире на 11.800 m^2 , капацитет спортске дворане је 5.000 места, у склопу дворане је ВИП лежа, свлачионице, прес сала, фитнес сала са теретаном.

Конгресно-музичка дворана у оквиру Центра се простире на два нивоа, на 3.080 m^2 . Капацитета 533 седишта, омогућава организовање семинара, предавања, конгреса, као и културних дешавања: позоришних, балетских представа, опере и биоскопских пројекција. Више детаља на: www.millennium.rs

Дворана Хемијско-медицинске школе

Ова дворана је капацитета 1.500 места, има 4 свлачионице, амбуланту, просторију за техничко особље, прес салу и погодна је за тренинге.

Градски стадион

Вршачки градски стадион је по свом географском положају један од најлепших објеката те врсте у земљи. У наредних неколико година, планира се комплетна реконструкција стадиона.

3.2.1.6. Медији и информисање

Средства јавног информисања града Вршца су:

- **Телевизијске станице**
 - ТВ Банат,
 - ТВ Лав,
 - ТВ Ин,
 - Дописништва: дописништво РТСа, ТВ Прва, Б92,
- **Радио станице**
 - Радио Макс
 - Радио Вршац
 - Дописништво радио Новог Сада
- **Новине**
 - Вршачка кула, недељне новине,
 - Вршачке вести, недељне новине,
 - дописништво румунског недељника Либертатеа, дописништво Блица, дописништво Вечерњих новости
- **Е-портали**
 - Е-Вршац
 - Вршац мој крај

3.2.1.7. Невладине организације

Од невладиних организација посебно се истичу: еколошко удружење Авалон, Грађански парламент Вршац; Природњачко друштво Геа, центар за енергетску ефикасност – CEFIX; удружење за промоцију и афирмацију културе, науке и уметности – Тачка сусретања; Удружење Трансформ; Друштво за културу, образовање и социјалну интеграцију Рома –

Романо Крло – Ромски глас; удружење љубитеља вршачког језера – Вршачка оаза; удружење потрошача Кошава, итд.

Табела 24: Структура непрофитног сектора

	2011.	2012	2013.	2014.	2015.
Број удружења					
Активних	167	280	320	341	356
Новооснованих	26	31	37	24	15
Брисаних/угашених	0	1	1	2	0
Број задужбина и фондација					
Активних	1	1	1	1	Н.д

Извор: АПР

Напомена: Последње ажурно стање је за период 01.01-30.06.2015. год.

3.2.1.8. Кратак преглед релевантних планских докумената

Релевантан плански документ у области друштвених делатности у Граду Вршцу је **Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији у општини Вршац за период 2012-2015. год.** Документ је настао као резултат учешћа у пројекту “Подршка институцијама Владе Републике које су надлежне за избегла и интерно расељена лица”, а допуна акционог плана је спроведена у оквиру пројекта „Јачање капацитета институција РС на пољу миграција“. Документ изражава дугорочна опредељења локалне самоуправе у смислу побољшања услова живота и могућности за интеграцију избеглих и унапређење животних услова интерно расељених лица, као и за реинтеграцију повратника у локалну заједницу. Овај документ представља добру основу за идентификовање пројеката у релевантној области, а који ће се наћи у акционом плану ове Стратегије.

Стратегија социјалне заштите општине Вршац усвојена је 2014. год. и овај документ представља добру основу за идентификовање пројеката у релевантној области, а који ће се наћи у акционом плану ове Стратегије.

3.2.2. SWOT анализа – Друштвене делатности

Радна група **РГ 2: Развој друштвених делатности** је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
+ Мултикултуралност*** + Јован Стерија Поповић (Стеријина кућа, Међународни фестивал класике, Едиција Стеријана,...)*** + Паја Јовановић (једина ОШ са његовим именом, Клуб ликовних уметника, колонија, општ. конкурс за награду, ..)*** + ВШСС за васпитаче*** + Пилотска академија ВШ*** + Сва 3 нивоа здрав. заштите + специјална неуропсихијатријска болница*** + Градски музеј (око 300.000 експоната)** + Градска библиотека (око 250.000 б.ј.)** + Планска документација (СЛОП и секторске стратегије)** + Центар за соц. рад и геронтол. центар** + НВО сектор (соц. питања, култура,...)** + Средње стручне школе, Гимназија, Музичка школа, Специјална школа** + Постојање медија (новине, ТВ, радио, Интернет)** + Вршачки замак (кула) ** + Културни центар** + Музеј Роберт Хамершил у Гудуруци** + Дани Васка Попе (са наградом)** + Књижевна општина ВШ** + Вршачки венац – међ. фестивал фолклора** + Златна гудуричка јесен** + КУД-ови (Лаза Нанчић, ...) ** + Лазин дом* + Центар Миленијум** + Клубови екстремних спортова*	- Непостојање секторских стратегија у одређеним областима и неспровођење постојећих*** - Непостојање реалних критеријума за расподелу средстава из градског буџета*** - Недостатак стручњака у неким областима (лекари специјалисти, глумци,...)*** - Неразвијеност привреде** - Неопремљеност болнице (скенер,...)** - Недостатак наставних средстава по школама** - Око 20% ОШ нема физкултурну салу* - Лоша инфраструктура у установама здравствене заштите** - Непостојање јединствене базе података у сфери социјалне заштите* - Зграда Градске библиотеке се налази у запуштеном стању, лоша опремљеност библиотеке*
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
✓ ЕУ интеграције*** ✓ Гранични прелаз Ватин (SRB-RO)** ✓ ЕУ фондови*** ✓ Приватни фондови и фонд. Хемофарм*** ✓ Републички и покрајински фондови** ✓ Развој филантропије (вршчани у дијаспори)** ✓ Статус града**	✗ Систем вредности друштва*** ✗ Низак природни прираштај*** ✗ Депопулација и одумирање села** ✗ Непостојање планског приступа у кадровској политици/стратегији у сфери др. делатн. (лекари, професори, култ. делатници,...)** ✗ Политичка нестабилност**

*Напомена: симбол „**“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.*

3.3. Животна средина

Заштита животне средине представља континуиран процес у коме морају учествовати сви сегменти друштва узимајући у обзир законе природе. Све активности предвиђене овом Стратегијом морају бити у функцију заштите и очувања животне средине.

3.3.1. Опис тренутне ситуације

У Граду Вршцу евидентирани су следећи извори загађења животне средине, који потичу од различитих фактора.

Извори загађења ваздуха

Захваљујући великом броју ветровитих дана и посебно честој кошасти квалитет ваздуха у Граду Вршцу је на задовољавајућем нивоу. То никако не значи да извора загађења на њеној територији нема. На основу података за емитере који су били доступни и који постоје (за врло мали број емитера), идентификовани су, како извори загађења, тако и потенцијални загађивачи ваздуха. Њих смо поделили у неколико група:

- Индустријска загађења (прехранбена, хемијска, фармацеутска...)
- Урбана загађења (топлане, котларнице, саобраћај...)
- Друмски саобраћај (чворишта саобраћаја, издувни гасови аутомобила...)
- Биолошка загађења (депоније, фарме, пречистач, амброзија...)

Од 2008. год. квалитет ваздуха у граду Вршцу који има око 40.000 становника прати се на два мерна места одређивањем концентрација основних загађујућих материја у узорцима ваздуха, а у складу са захтевима актуелне законске регулативе и финансијским могућностима Градске управе Вршац. Мониторинг врши Завод за јавно здравље Панчево. Мерења се врше на два мерна места: Царински терминал и Општина.

Мерно место Царински терминал (н.в. 95 м, Н 450 06' 48,9" Е 210 17' 01,3") репрезентује зону предграђа, релативно слабе густине насељености, без интензивног саобраћаја и без већих индустријских постројења, тако да спада претежно у тип „*suburban background*” станица. Мерно место Општина (н.в. 94 м, Н 450 07'15,6" Е 210 17'54,6") репрезентује средишњу градску зону, пословну и резиденцијалну, веће густине насељености и са интензивним саобраћајем. Сматрамо да је преовлађујући утицај саобраћаја, тако да спада у тип „*traffic*” станица. На оба мерна места праћене су основне загађујуће материје и то:

- Сумпордиоксид, свакодневно, 24-часовне имисионе концентрације.
- Азотдиоксид, свакодневно, 24-часовне имисионе концентрације.
- Чађ, свакодневно, 24-часовне имисионе концентрације.
- Суспендоване честице (PM10 – сваки шести дан, 24-часовне имисионе концентрације).

Накнадном анализом узорака честица PM10 одређивао се садржај тешких и токсичних метала: кадмијума (Cd), олова (Pb), никла (Ni) и арсена (As) као и садржаја бензо(а)пирена.

Детаљни приказ резултата мерења квалитета ваздуха дат је у Прилогу „Индикатори“, под р.бр. 26.

Годишњи извештаји лабораторије која врши испитивање ваздуха садрже и Индекс квалитета ваздуха AQI (Air Quality Index) је релативна, бездимензионална величина којом се оцењује штетност утицаја загађујућих материја из ваздуха на здравље и животну средину. Индекс квалитета ваздуха интегрише утицаје концентрација појединих полутаната.

На основу изнетих података, може се констатовати следеће:

Сумпордиоксид је од 2008-2015. год. у Вршцу на оба мерна места у свим узорцима ваздуха мерен без прекорачења граничне вредности за дан од $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Сезонска дистрибуција концентрација сумпордиоксида на мерном месту Царински терминал је таква да се веће концентрације региструју у зимским месецима. На мерном месту Општина, сезонска дистрибуција концентрација сумпордиоксида у ваздуху је слична уз напомену да су разлике у летњим и зимским концентрацијама знатно мање него на Царинском терминалу. Просечна годишња концентрација сумпордиоксида у Вршцу је око $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Вишегодишњи тренд сумпордиоксида у ваздуху на оба мерна места је благо опадајући, а просечне годишње концентрације на мерним местима се мало или ни мало не разликују по појединим годинама.

Азотдиоксид је на оба мерна места у Вршцу у свим узорцима ваздуха мерен без прекорачења граничне вредности. На мерном месту Царински терминал најчешће су мерене концентрације азотдиоксида у ваздуху од 10, 5 и $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а на мерном месту Општина концентрације од 20, 15 и $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Вишегодишњи тренд азотдиоксида на мерном месту Царински терминал је стагнантан, а на мерном месту Општина опадајући у прве три године праћења, а затим растући до последње године испитивања. У свим испитиваним годинама просечне годишње концентрације азотдиоксида знатно су више на мерном месту Општина, али испод ГВИ (Граничне вредности имисије).

Чађ - На мерном месту Општина просечна годишња концентрација чађи је око $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$,

Најчешће су на мерном месту Царински терминал мерене концентрације чађи од 7,5, 15 и $22,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а на мерном месту Општина од 15, 22,5 и $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Дистрибуција просечних месечних концентрација чађи на годишњем нивоу показује да су на мерном месту Царински терминал највеће просечне концентрације забележене у децембру, јануару, новембру и фебруару. На мерном месту Општина просечне месечне концентрације чађи биле су највеће у децембру, марту, и новембру, као и фебруару и октобру.

На мерном месту Општина од укупног броја дана са прекорачењем граничне вредности највише је било у децембру (3), новембру (2), фебруару (1). Просечне месечне концентрације чађи на локацији Општина ($19 \mu\text{g}/\text{m}^3$) су скоро дупло веће него на локацији Царински терминал ($10 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Вишегодишњи тренд чађи на мерном месту Царински терминал је стагнантан, док је на мерном месту Општина благо опадајући.

Просечне годишње концентрације су у вишегодишњем периоду знатно више на локацији Општина.

Суспендоване честице PM10 мере се од 2013. год. Уочава се да суспендоване честице током године, на оба мерна места, су мерене преко граничне вредности од $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, у укупно 14 узорака, на сваком од мерних места у по 7 узорака ваздуха.

Просечна годишња концентрација PM10 на мерном месту Царински терминал износила је $28 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а на мерном месту Општина $27 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Максимална измерена концентрација PM10 на мерном месту Царински терминал износила је $69 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а на мерном месту Општина $70 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и обе су регистроване 05.12.2013. год.

Најчешће мерене концентрације на оба мерна места су од 22,5, 15 и $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Табела 25: „Мерна карта“ PM10 за два мерна места у Вршцу, за период Јан. 2013. до Дец. 2013. год.

PM10 Carinski terminal		Jan-13 do Dec-13	
Zdravstveni indeks kvaliteta vazduha		Koncentracija $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Broj dana
0-25	dobar	0-25	33
26-50	umeren	26-50	22
51-75	nezdrav za senzitivne grupe	51-75	7
76-100	nezdrav	76-100	0
101-150	vrlo nezdrav	101-150	0
151-250	opasan	151-250	0
			63

PM10 Opština		Jan-13 do Dec-13	
Zdravstveni indeks kvaliteta vazduha		Koncentracija $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Broj dana
0-25	dobar	0-25	34
26-50	umeren	26-50	20
51-75	nezdrav za senzitivne grupe	51-75	7
76-100	nezdrav	76-100	0
101-150	vrlo nezdrav	101-150	0
151-250	opasan	151-250	0
			61

Извор: Завод за јавно здравље Панчево

Дистрибуција просечних месечних концентрација показује да су на мерном месту Царински терминал највеће просечне концентрације PM10 забележене у децембру, октобру и фебруару месецу. На мерном месту Општина, просечне месечне концентрације PM10 биле су највеће у децембру, марту и јуну месецу. На локацији Царински терминал највише прекорачења регистровано је у октобру и децембру (по 3), а у новембру само 1. На мерном месту Општина је такође забележен највећи број прекорачења у децембру месецу (3), а у марту, јуну, октобру и новембру по једно прекорачење.

Тренд PM10 на оба мерна места је променљив са максимумом у децембру месецу.

На основу анализе обрађених података резултата мерења свих параметара са оба мерна места у Вршцу, закључује се:

- да су сумпордиоксид и азотдиоксид су у свим узорцима регистровани у концентрацијама нижим од граничних вредности за те полутанте.

- да су просечне годишње концентрације на оба мерна места, за сумпордиоксид и азотдиоксид прилично ниске у односу на годишње граничне вредности за ове полутанте.
- да су честице PM10 и чађ загађујуће супстанце које се региструју у повећаним концентрацијама.

Честице у ваздух доспевају из разних извора: из ложишта, саобраћаја, индустрије, са депонија, а могу бити донете са удаљенијих простора. Оне прљају средину и утичу на смањену видљивост и могу доприносити проблемима и незгодама у саобраћају. Њихово присуство у ваздуху зависи од метеоролошких прилика - ветар и падавине утичу на смањење присуства честица у ваздуху. Метеоролошке прилике у последњих година су повољне, пре свега у смислу неубичајено високих температура током зимског периода, као и великог броја дана са ветром што је утицало на мањи број загађених дана честицама.

Индустријска загађења: Индустрија је у нашем граду лоцирана на југозападној и северозападној страни града, тако да чести ветрови из правца југоистока повољно разносе емитоване гасове ван насељеног места, те утицај индустријских загађивача није пресудан на стање ваздуха у граду. То не значи да не треба радити на побољшању мера предострожности када је емисија загађујућих материја у питању. На основу података за емисију од стране релевантних институција, као и на основу процене ЛЕАП тима за ваздух, дефинисани су потенцијални загађивачи у граду:

- Фармацеутска индустрија Концерн „Хемофарм“ (емисија органских и неорганских испарења која настају у процесу производње);
- Фабрика за производњу дрвене амбалаже „Визард“ (емисија CO_2 , CO , чађи приликом сагоревања дрвених одпадака, као и емисија честица пиљевине);
- Млин „Житобанат“ (емисија чврстих честица прашине приликом манипулације и млевења житарица);
- Хемијска индустрија „Брихол“ (емисија органских и неорганских испарења у процесу производње-засртарела технологија);
- Кондиторска индустрија „Банат“ и „Swisslion“ (емисија честица прашине и емисија гасова из котларница);

Закључак: мора се радити на подизању нивоа контроле емитера и инсистирати на редовном мониторингу емисије потенцијалних загађивача од стране овлашћених институција.

Урбана загађења: Извори (емисије) загађивања ваздуха у урбаној средини могу се идентификовати као стационарни извор емисије и примарни, мобилни извори емисије. У групу стацинарних извора емисије у граду Вршцу спадају топлане са котларницама топлотне снаге лежишта 1MW (>MW) и то: градске топлане, топлана у стамбеном насељу „Хемоград“, СПЦ „Millenium“, здравственим установама као што су Дом здравља „Вршац“, Општа болница и Неуропсихијатриска болница „Др. Славољуб Бакаловић“.

У циљу сагледавања степена загађивања ваздуха околине и сагледавање опасности која у погледу загађивања представљају емитери котларница потребна су редовна мерења емисије штетних гасова из наведених топлана.

Друмски саобраћај - Ова врста саобраћаја доприноси многим загађењима у животној средини (бука, загађење ваздуха са неколико стотина јединица, загађење земљишта и воде, изазивање биолошких и друштвених поремећаја, утицај на здравље људи, емисија штетних гасова која утичу чак и на загревање атмосфере и климатске промене). Материје које највише утичу на квалитет ваздуха, а производ су сагоревања мотора су: CO_2 , CO , азотови оксиди, сумпорни оксиди, угљоводоници, чађ, тешки метали (Pb , Cd ,...). На територији Града Вршца најфреквентнији правци јесу међународни пут Београд – Темишвар, који пролази кроз сам град (није завршена обилазница око града), пут Вршац-Бела Црква, док су на територији самог града најпрометније улице Дворска, Милоша Обилића, Жарка Зрењанина и Доситејева, као и ужи центар града, кроз који пролази саобраћајница напоменутог међународног правца. У даљем тексту уочићемо да је то један од разлога загађења ваздуха у Вршцу. Решење треба тражити у могућности завршетка обилазнице око града и измештања саобраћаја у транзиту из центра града. Што се радиоактивних загађења тиче, на територији Града Вршца, као и у кругу од 100 km, нема озбиљнијег извора радиоактивног загађења, што потврђују и подаци добијени из Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

Биолошка загађења ваздуха

Што се овог вида загађења тиче, можемо рећи да Вршац има неколико потенцијалних изворишта:

- Градска депонија на северној страни, изузетно близу града, дешава се да се у летњем периоду осећају непријатни мириси спаљеног смећа, који воде порекло са депоније, на ободу града. Решење треба тражити у измештању на другу локацију, удаљенију од насељеног места, као и у селекцији и санирању отпада на терену депоније.
- О загађењу ваздуха, које долази са фарми лоцираних по ободу града, нема никаквих података, али постоје јасне индикације да ове емисије загађења имају одређени утицај на квалитет ваздуха. Фарме по ободу града обавезно редовно контролисати, уводити савремене технологије и покушати са њиховим измештањем на већу удаљеност од насељеног места.
- Пречистач отпадних вода је изузетно близу урбаној средини, на самом ободу града.
- Полен амброзије, алерген је присутан у свим атарима по селима на територији Града Вршца (постоје подаци мерења концентрације у ваздуху где се види да је највећа концентрација ових алергена у јулу и августу месецу). Неопходно је спровести одговарајуће мере за уништавање ове, по здравље становништва, опасне коровске биљке.

Уочени проблеми повремено повећане концентрације чађи указују и даље на проблем саобраћаја у центру града и да треба радити на његовом растерећењу и измештању са ове локације (завршетак обилазнице). Такође треба обратити пажњу на близину градске депоније (као и изостанак зеленог појаса око ње) и пречистача урбаној средини, јер су делови града у њиховој близини изложени ризику од потенцијалног загађења, поготово у летњем периоду.

Као што је то већ наведено, од 2008. год. врши се мониторинг квалитета ваздуха у Граду Вршцу, са подацима који су приступачни јавности на порталу Града Вршца. Међутим, неопходно је нагласити да јавност нема адекватан увид у податке о емисијама штетних

гасова који долазе директно из индустријских постројења Града Вршаца, што представља велики проблем, кад је квалитет ваздуха у питању.

Наведени проблеми, распрострањеност коровског биља – алергена, као и изостанак икаквих података о загађењима ваздуха везаним за пољопривреду, више него јасно упућује на проблем недостатка свеобухватне стратегије праћења стања у овој области, на основу које би био изграђен систем заштите квалитета ваздуха.

Извори загађења воде

Извори загађења прве издани су нерешена питања канализације у сеоским насељима Града Вршца и мали проценат нерешене канализације на територији града Вршца. Такође, извори загађења прве издани могу да буду: употреба хемијских препарата у пољопривредној производњи и нерешено питање атмосферске канализације на територији целе Града.

Артеске издани у оквиру неогеног басена које се користе за водоснабдевање налазе се на већој дубини и природно су заштићене од загађења са површине терена дебелим комплексом глина. До загађења ове издани може доћи само директним – намерним загађењем преко постојећих бунара.

Извори загађења земљишта

• Дивља сметлишта

Један од највећих проблема који проистичу из неконтролисаног и неорганизованог одлагања отпада на сметлишта или дивље депоније јесте загађење вода. Већина сметлишта и дивљих депонија налази се поред насеља што директно утиче на загађење како површинских, тако и подземних вода.

Процедном водом се назива вода која се процеђује кроз тело депоније. Она представља сложену смешу промењивог састава, која се састоји од различитих органских и неорганских једињења и микроорганизама.

Процедне воде које настају у самом телу депоније током процеса разградње депонованог материјала, формирају веома загађене филтратне воде. Састав процедурних вода веома је тешко предвидети, јер зависи од низа променљивих фактора као што су: састав отпада, температура и садржај влаге, екстерних и интерних параметара, дебљине тела депоније, фазе разлагања отпада и других чинилаца.

3.3.1.1. Клима и рељеф

Геоморфолошке и геолошке карактеристике

Простор који заузима Град Вршац је на југоистоку Војводине, северне аутономне покрајине Републике Србије и простира се на површини 800 km^2 , (од чега на пољопривредну површину отпада 62.323 ha , а на шумску 6.434 ha). Град Вршац се састоји од 24 насеља. Територију Града карактерише равничарски предео Панонске низије, Делиблатске пешчаре и брдскопланински предео Вршачких планина. Своју административну границу дели са општинама Пландиште и Алибунар на западу, Ковином и Белом Црквом на југу, док источну границу Града представља државна граница са Румунијом.

Територија града се налази у близини главног града Србије, Београда и представља важно раскршће путева. Удаљена је од Београда 84 *km*, од државне границе са Румунијом 14 *km* и 77 *km* од Темишвара, административног седишта западне Румуније, а повезана је и магистралним путевима са Зрењанином (Новим Садом) и Белом Црквом. У непосредном окружењу је европска река Дунав, реке Караш, Нера и Брзава, белоцркванска језера и планински масив Карпати. У средишту подручја налази се град Вршац на 45,17° северне ширине и 21,17° источне ширине на надморској висини од 118 *m*, површине 10 *km*².

Кроз подручје Града Вршца протичу реке Караш и Моравица, као и канал Дунав-Тиса-Дунав. Подручје обилује многобројним изворима термалне, минералне воде и осталим воденим површинама као што су потоци, баре, ритови и рибењаци. Кад су у питању термални извори, треба нагласити да су они таквог потенцијала да се уз озбиљан приступ овом ресурсу може остварити високопрофитабилан бањски туризам. Постојећа изворишта питке воде представљају важан ресурс, а изворишта нискоминерализоване воде битан фактор могућег развоја бањских услуга у овом Граду. Вршачке планине су најстарије у Панонској низији чији је Гудурички врх надморске висине од 641 *m* највиши у Војводини. Укупна шумска површина износи 6.434 *ha*. Ваздух ових планина је на нивоу бањског, а од 2005. год. су добиле статус заштићеног природног добра, односно предела изузетних одлика, са мерама које подразумевају три степена заштите. Вршачке планине обилују гео-морфолошким занимљивостима и поседују значајне вредности везане за геодиверзитет, као што множина биљних и животињских врста обезбеђује богатство биодиверзитета на њима. Томе у значајној мери доприносе Мали и Велики Рит, чије воде и остале карактеристике омогућавају да спектар врста буде прилично широк. Део територије Града Вршца заузима простор природног резервата Делиблатска пешчара, а од 2006. год. шума крај млина у селу Стража, такође стиче статус заштићеног подручја, будући да је проглашена спомеником природе, са називом села крај којег се налази – „Стража“. Значајне пољопривредне површине (62.323 *ha*), такође, представљају велики потенцијал ове локалне заједнице, што важи и за, с тим повезану, развијеност пољопривредних делатности, посебно виноградарства, које има дугу и богату традицију у овом крају.

Клима

У целој Панонској низији, у којој се налази и Град Вршац, влада умерено континентална клима. Овај тип климе карактеришу јасно изражена годишња доба. Зиме су умерено хладне а лета сува и топла.

Клима одређеног места, пре свега, зависи од макропроцеса у атмосфери и од локалних услова. Приликом синоптичких процеса који условљавају јак ветар, повећану облачност, пљусковите падавине, као и при јако израженим продорима конвективног типа времена, локални утицај је минималан. Насупрот томе, локални фактори долазе до изражаја при антициклоналном типу времена.

На подручје Града Вршца, хладан и влажан ваздух најчешће продире са северозапада. Северни продори преко Панонске низије условљавају осетан пад температуре, док продори хладног ваздуха са североистока из области Карпата у зимском периоду године условљавају хладно, ветровито и претежно суво време. Услед јачања југозападног висинског струјања изнад Балканског полуострва, посебно у току пролећа и јесени осетан је тзв. фенски ефекат који условљава значајан пораст температуре.

Посебна специфичност Вршца је кошава, југоисточни ветар, карактеристичан по снажним ударима. Максимални удари ветра су често олујног карактера и већи од 60 km/h, а поједини удари су већи од 130 km/h. У свим годишњим добима често се правилно смењују хладни и топли периоди. Обилне падавине доносе циклони из западног Средоземља који се премештају на североисток преко Аустрије и источне Европе или на исток долином Саве и Дунава, као и локалне летње непогоде. Почетком маја јављају се продори влажног и хладног ваздуха. У мају и јуну су чести локални пљускови и грмљавине, а крајем лета краћи или дужи сушни периоди, док се крајем септембра и почетком октобра јавља период топлог и сувог времена познат као Михољско лето.

Како би се створила што јаснија слика о климатским карактеристикама на територији града, коришћени су подаци РХМЗ Србије о месечним и годишњим висинама падавинама и просечним месечним и годишњим температурама ваздуха, за период од 2008 - 2013. год. Подаци су репрезентативни за ово подручје јер су мерени на климатолошкој станици у Вршцу. Ово су подаци везани за климу осматрени на главној метеоролошкој станици на аеродрому Вршац, осредњене на годишњем нивоу:

Температура ваздуха - Средња годишња температура ваздуха за овај период износи 12 °С. Средња месечна вредност температуре је у интервалу од 1,3 °С у јануару до 23,6 °С у августу. Забележене вредности апсолутно максималне температуре ваздуха достижу и превазилазе 30 °С у периоду април – октобар. У периоду јун – септембар апсолутни максимум премашује 35 °С. Јул и август имају највећи број дана са максималном дневном температуром изнад 30 °С (тропски дани), просечно 15,8 дана у јулу и 17,5 дана у августу. Вредност 38,0 °С, измерена 14. и 15. августа 2008. год., 24. августа 2011. и 2012. год. и 29. јула 2013. год. представља апсолутни максимум температуре ваздуха. Апсолутни минимум температуре ваздуха је измерен 09. фебруара 2012. године и износи -27,0 °С. Највећи број мразних дана је у јануару, просечно 17,8 дана.

Табела 26: Преглед кретања температуре ваздуха у граду

Параметар/Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Прос. мес. и год. темп. вазд.	1,3	1,7	7,5	13,9	17,9	21,4	23,2	23,6	18,7	12,8	9,1	3,5	12,9
Прос. макс. темп. ваздуха	4,4	5,2	12,3	19,2	23,5	26,9	29,5	30,2	24,6	18,2	13,5	6,3	17,8
Прос. мин. темп. ваздуха	-2,3	-2,3	2,4	7,7	11,3	14,9	15,8	15,6	12,2	7,2	4,4	0,0	7,2
Апсол. макс. темп. ваздуха	16,0	23,0	25,0	32,0	34,0	36,0	38,0	38,0	37,0	32,0	25,0	18,0	38,0
Апсол. мин. темп. ваздуха	-18,0	-27,0	-9,0	-3,0	1,0	7,0	9,0	6,0	3,0	-7,0	-9,0	-21,0	-27,0
Прос. бр. дана са темп. <0 °С (ледени дани)	17,8	16,0	9,7	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	7,0	14,0	68,0
Прос. бр. дана са темп. ≥30 °С (тропски дани)	0,0	0,0	0,0	0,7	2,3	10,2	15,8	17,5	5,2	0,2	0,0	0,0	51,8
Прос. бр. дана са темп. ≥35 °С	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	3,8	4,5	0,3	0,0	0,0	0,0	9,7

Извор: РХМЗ Србије

Влажност ваздуха – Средња релативна влажност ваздуха, апсолутни минимум и број дана када је релативна влажност била ≤30%, ≤50% и када је у 1400 UTC била ≥80% приказани су у наредној табели. Већина вредности показује да релативна влажност опада од зимских ка

летњим месецима, а затим опет расте од летњих према зимским. Мањи пораст релативне влаге је забележен у мају и јуну, јер су то месеци са највећом количином падавина.

Месечна релативна влажност је у интервалу од 61% (август) до 84% (јануар), док је просечна годишња вредност 72%.

Табела 27: Преглед кретања влажности ваздуха у граду

Параметар/Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Прос. мес. и год. рел. вл. вазд. (%)	84	81	70	65	70	69	65	61	66	73	0,24	0,282	0,672
Апс. мин. рел. влажност	29	22	13	19	21	24	17	12	18	23	24	17	12
Прос. бр. дана са рел. вл. $\leq 30\%$	0	0,1	2,1	2,6	1	0,8	3,4	5,5	2,9	0,7	0,1	0,2	19,6
Прос. бр. дана са рел. вл. $\leq 50\%$	2,6	3,7	13,9	18,4	14	13,7	19,1	23,7	19,6	10,7	5,9	4	149
Прос. бр. дана са рел. вл. $\geq 80\%$ при 1400 UTC	0,7	0,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0,1	0,2	0,2	0,6	3

Извор: РХМЗ Србије

Ниже вредности релативне влажности се јављају када су температуре веће. Апсолутни минимум од 12,3 % регистрован је 29. августа 2012. год.

Ваздушни притисак - У току године ваздушни притисак је најчешће у интервалу од 1015,0 hPa до 1.019,9 hPa, уз годишњу релативну частину 29,9%. Највећа релативна честина бележи се у августу 49,7% и у септембру 45,1%. Средња месечна вредност ваздушног притиска је у опсегу од 1.013,7 hPa у јуну до 1.018,7 hPa у јануару. Најнижа средња вредност је 1.012,7 hPa у јуну, а највиша у јануару 1.019,4 hPa и октобру.

Падавине - Просечна годишња количина падавина која се излучи над овим простором износи 748 mm/m². Вишегодишњи просек суме падавина износи 661,7 mm. У односу на просек годишње суме падавина, у анализираном периоду има 10 просечних година са висином годишњих сума од 600 до 700 mm, сушних година са висином годишњих сума испод 600 mm има 16, а влажних година са годишњом сумом падавина изнад 700 mm има 17. Најкишовитија година била је 2005. год. са годишњом сумом падавина од 982,9 mm, а најсушнија 2000. год. са годишњом сумом од 327,2 mm. Расподела падавина по сезонама је следећа: зима 127,2 mm, пролеће 177,7 mm, лето 228,4 mm, јесен 148,3 mm и у вегетационом периоду 407,2 mm. Примарни годишњи максимум падавина је у јуну са просечном висином падавина од 89,3 mm и за 7,5 mm је већи од норме. Секундарни максимум у овом периоду је у децембру са 51,5 mm. Примарни минимум изражен је у марту са висином падавина од 36,1 mm и мањи је од просека за 0,1 mm. Секундарни годишњи минимум забележен је у октобру 43,3 mm и мањи је од просека за 0,3 mm. Релативно колебање падавина је P=8 %. Екстремно, забележен ниво падавина је крајем јула-почетком августа 2014. год., када је за неколико дана пало преко 200 mm кише.

Ветровитост - Вршац се налази у зони два преовлађујућа ветра током целе године: јужног и југоисточног - кошава.

СТРУЈАЊА из југоисточног правца су најчешћа, што се може видети на сезонским ружама ветра. Струјање из југоисточног правца, односно кошаву, чини ваздух који се пребацује преко Хомољских и других планина источне Србије и захвата подручје Подунавља и

Поморавља. У случајевима када се развија циклон у западном Средоземљу или се приближава развијен циклон преко западне Европе, кошава има више јужни правац, фенског је карактера и зове се топла кошава. Са друге стране, када постоји центар антициклона изнад источног дела Европе, кошава има више источни правац и позната је као хладна кошава и најчешћа је у зимском периоду. У овом случају удари кошаве могу да достигну орканску јачину и брзину преко 104 km/h.

Струјања из североисточног и југозападног правца се јављају током целе године, али су малих брзина. Релативна честина (%) правца ветра за дате интервале брзине је представљена ружом ветра у 36 правца по месецима, сезонама и за годину. Током целе године ветар брзине до 10 km/h се јавља из североисточног и јужног правца, а ветар брзине до 20 km/h се јавља из јужног правца. Највећа је релативна честина ветра брзине од 30 до 46 km/h – до 10% у новембру. Најјачи ветар (преко 48 km/h) дува из југоисточног правца током целе године, уз највећу релативну честину током зиме – 4,5%. Најмање тишине се бележи у пролеће (март, април, мај) – 2,7%, док је током јесени највећа релативна честина тишине – 4,5%. Ветар брзине преко 74 km/h, у посматраном периоду, јавио се два пута у новембру, па је и релативна честина појављивања веома мала – 0,01%.

Ветар је такође представљен ружом ветра која приказује релативну честину брзине ветра груписану по правцима у односу на град Вршац. Ружа ветра се конструише помоћу оса на којима је означена релативна честина (%) и приказана је на наредној слици.

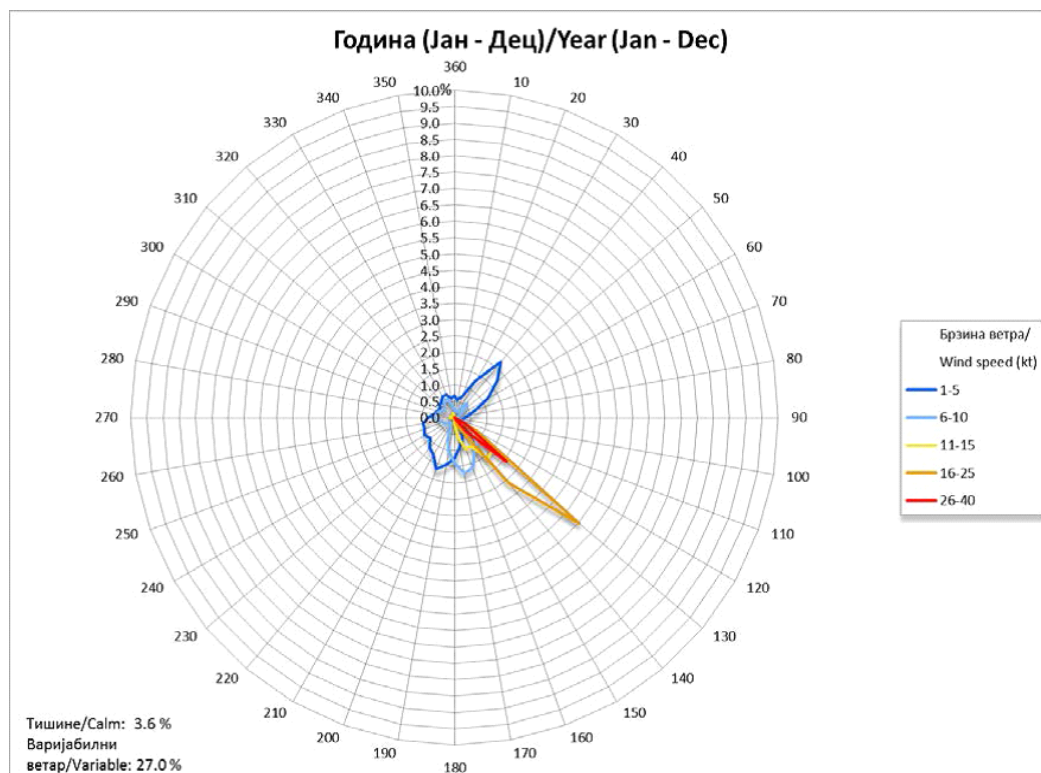

График 1. Ружа ветра – годишња (релативна честина у %)

3.3.1.2. Природни ресурси и минерална богатства

Потенцијал сунца: Сунце као извор енергије има веома стабилно дејство и интензитет зрачења до уласка у Земљину атмосферу. Умањење овог зрачења у атмосфери Земље под најповољнијим условима се креће у границама од 23,9 до 28,3%. Међутим, осим годишњих, месечних и дневних промена интензитета Сунчевог зрачења на одређеној површини Земље, промене настају и у зависност и од метеоролошких услова атмосфере, као и од угла упада зрака на Земљу, односно на површину до које доспева.

У географским условима у Војводини енергија која доспева на хоризонталну раван од 1 m^2 достиже вредност од минимално 1.350 до максимално - 1.500 kWh/год. То је једнако количини топлотне енергије, коју је могуће добити сагоревањем приближно 160-180 m^3 земног гаса. Број сунчаних сати у Војводини се креће од нешто мање од 2.000 сати (западни део) до 2.100 сати (источни део).

Потенцијал ветра: Резултати студија показују да на територији Војводине постоје зоне где је брзина ветра од 3,5 – 4,5 m/s . На појединим местима (Фрушка гора, Вршачки брег, јужни Банат) брзина ветра је од 4,5 – 6 m/s , а на Вршачком брегу су дефинисане две локације са брзинама преко 6 m/s . Са савременим технологијама ветротурбина, које омогућују исплативи рад и при мањим брзинама, већ изнад 3 m/s , могуће је поставити веће капацитете, па се може рећи да је потенцијал значајан. На основу мерења, фирма МК - FINTEL WIND из Београда урадила је План детаљне регулације ветропарка „Кошава“ на подручју катастарских општина Уљма, Загајица, Избиште и Парта у граду Вршцу. Планом је предвиђена постављање 39 ветрењаче (ветрогенератора) са пратећим објектима инсталисане снаге око 120 MW. Комплетан план представљен је на сајту Града Вршца.

Потенцијал биомасе: Агро завод Вршац урадио је Елаборат – Потенцијал биомасе за когенерацију у граду Вршцу.

Град Вршац са своје 23 катастарске општине, има укупну површину од 57.707 ha обрадивог пољопривредног земљишта; од тога њиве представљају 51.588 ha или 89% обрадивих површина на којима се гаје ратарске културе. Под жетвеним остацима у пољопривреди, подразумевају се биљни делови који преостају на њиви или економском дворишту након жетве, односно након одвајања делова биљке који се сматрају најкориснијим. Количине биомасе расположиве за конверзију у граду Вршцу, на основу сетвене структуре и просечних приноса, најзаступљених ратарских култура су: 198.428,4 тоне жетвених остатака од кукуруза, 44.968,0 тона жетвених остатака од пшенице и 114.607 тона жетвених остатака од сунцокрета, што чини укупну количину од 357.733,5 тона. На основу Елабората, долазимо до сазнања да је биомаса значајан потенцијал који може да се искористи за загревање објеката.

Потенцијал геотермалних вода: На подручју Вршца постоје природне подземне геотермалне-минералне воде које се могу користити за туристичке сврхе. Њихова акумулација се налази на дубини од око 200 m и оне се могу експлоатисати помоћу вертикалних бушених бунара, као што је чињено повремено дуги низ година на локалности „Вршачко језеро“. Ту је могуће да се из бунара Б-1 непрекидно црпи вода температуре 24 °C у количини од око 20 l/s . Оволика издашност је много већа него у другим познатим бањама и туристичким центрима.

Посебну вредност геотермалне воде из бунара Б-1 представља њен хемијски састав, који је први пут детаљно и егзактно испитан приликом истраживања РГФ-а у јуну 2004. год. Према тим испитивањима укупна количина растворених минерала у води је око 7 g/l, што је сврстава у високоминерализоване воде. У води има највише хлора (4.080 mg/l), затим натријума (2.080 mg/l), затим калцијума 405 mg/l, хидрокарбоната 186 mg/l, магнезијума око 66 mg/l и калијума око 20 mg/l. Све компоненте имају веома велике садржаје у односу на питке изданске пијаће воде са мале дубине.

Велики потенцијал је у искоришћењу геотермалних вода града Вршца. Поред развоја бањског туризма могућа је уштеда енергије и примена у загревању објеката, како јавних институција тако и приватних стамбених објеката.

3.3.1.3. Природне и заштићене вредности

На територији града Вршца се налази неколико категорија заштићених подручја. То су:

- Део СРП „Делиблатска пешчара“, заштићен Одлуком о заштити специјалног резервата природе („Службени гласник РС“ бр. 03/02);
- Предео изузетних одлика „Вршачке планине“, заштићен Одлуком о заштити предела изузетних одлика „Вршачке планине“, број 011-77/2005 од 22.12.2005. („Службени лист Општине Вршац“ бр. 6/05);
- „Заштићено станиште Мали вршачки рит“, заштићен Одлуком о заштити заштићеног станишта „Мали вршачки рит“, број 011-039/2013 од 01.08.2013. („Службени лист Општина Вршац и Пландиште“ бр. 10/13);
- Споменик природе „Вршачки парк“, заштићен одлуком о заштити из 1974. године („Службени лист Општине Вршац“ бр.8/1974);
- Споменик природе „Стари парк у Влајковцу“, Одлука о заштити споменика природе „Стари парк у Влајковцу“, бр. 011-38/2006 од 15.09.2006. („Службени лист општине Вршац, бр.2/06);
- Споменик природе „Стража“, Одлука о заштити споменика природе „Стража“, бр. 011- 48/2006 од 10.11.2006. („Службени лист општине Вршац“, бр.6/06);
- Споменик природе „Дрворед дудова Вршац-Стража“, Одлука о заштити споменика природе „Дрворед дудова Вршац-Стража“, бр.633-9/73-01 од 03.09.1973. („Службени лист Општине Вршац и Пландиште, бр.8);
- Споменик природе „Дрворед дудова Загајица-Избиште“, Одлука о заштити споменика природе „Дрворед дудова Вршац-Стража“, бр.633-9/73-01 од 03.09.1973. („Службени лист Општине Вршац и Пландиште, бр.8);
- Споменик природе „Дрворед дудова Избиште-Уљма“, Одлука о заштити споменика природе „Дрворед дудова Вршац-Стража“, бр.633-9/73-01 од 03.09.1973. („Службени лист Општине Вршац и Пландиште, бр.8);
- Споменик природе „Крупнолисна липа у Великом Средишту“, Одлука о заштити споменика природе „Дрворед дудова Вршац-Стража, бр. 633-9/73-01 од 03.09.1973. („Службени лист општине Вршац и Пландиште“, бр.8).

СТАНИШТА природних реткости од међународног значаја су: Вршачке планине (подручје Емералд мреже); Мали рит, Маргита, Пландиште, Јасеново (међународно значајна подручја за биљке –ІРА); Вршачке планине RS014ІBA (међународно значајно подручје за птице –ІBA); Вршачке планине (међународно значајно подручје за лептире-РВА)

Станишта природних реткости од националног значаја су ливаде, шуме и шумарци на плавном подручју реке Караш, као и лесни одсеци уз Караш на којима се налазе остаци термофилних шума и травнате вегетације.

Станишта природних реткости су од Националног значаја су следећи локалитети:

- „Средњи ток Караша“, Пашњаци на слатинама у околини Маргите, Пашњаци на Селишту, код Ватина, Павлиша, Влајковца, Уљме, Избишта, Загајице, Парте (север и југ), Орешца, Војводинаца, Куштиља и Великог Средишта. Ова подручја представљају станишта ретких и угрожених врста птица, попут степског сокола (*Falco cherrug*), сиве ветрушке (*Falco vespertinus*), вивка (*Vanellus vanellus*), пупавца (*Urupa eops*), малог сврачка (*Lanius minor*), обичне траварке (*Saxicola rubetra*) и црноглаве траварке (*Saxicola torquata*), а неке од њих насељава и угрожена врста сисара, текуница (*Spermophilus citellus*) и угрожена врста гмизаваца, степски смук (*Coluber jugularis caspius*).

Ливаде, дубодолине, шуме и шумарци код Месића и источно од Месића, Марковца, Јабланке и „Сочице запад“ и „Сочице исток“, „Пужево брдо“, „Ново имање“, „Комориште“ Ливаде, дубодолине, шуме и шумарци код Јабланке и Сочице представљају станишта ретких и угрожених врста птица, попут црне роде (*Ciconia nigra*), дугорепе сове (*Strix uralensis*), црне жуне (*Dryocopus martius*) и средњег детлића (*Dendrocopos medius*).

Ливаде, дубодолине, шуме и шумарци код Гудурице и Марковца представљају станишта ретких и угрожених врста птица, попут сокола ластавичара (*Falco subbuteo*), ћука (*Otus scops*), и легња (*Caprimulgus europaeus*) као и вука (*Canis lupus*).

Еколошки коридори су канализовани ток реке Моравице и река Караш као еколошки коридори од међународног значаја, док канал ДТД је коридор од регионалног значаја. Локалног значаја су водоток Кевериш, Вршачки канал и канали који повезују Селиште и Мали рит са коридорима вишег ранга.

На простору обухваћеном Просторним планом констатован је велики број непокретних културних добара: споменици културе, евидентирана културна добра и археолошки локалитети.

3.3.1.4. Водни ресурси

Површинске воде

Хидрографска мрежа: Територија града Вршца испресецана је густом мрежом природних и вештачких водотокова. Природни водотокови су представљени рекама, потоцима и суводолинама, а вештачки - мелиоративним каналима, који већином имају функцију одводњавања, а мањи део њих има и функцију наводњавања.

На јужној стране Вршачких планина формирана су четири потока. Дужина тока им је већа од дужине потока на северној страни Вршачких планина и имају веће површине сливова. То су: Месићки поток, поток Сочица или Физеш, Гузајна и Куштиљски поток.

Осим потока који своје извориште имају на Вршачким планинама, постоје потоци чија су изворишта и токови формиран на нижим деловима терена града Вршца. То су потоци: Кевериш, Боруга, Велика бара, Загајишки поток, Партански поток, Корања, Стражански поток и Мложамски поток.

Што се тиче река, на овој територији протичу реке Караш и Моравица. Караш је највећа река на територији Вршца. Површина слива у границама територије града је $55,6 \text{ km}^2$. Моравица извире у Румунији. Укупна дужина јој је 52 km . У границама територије града њен ток има дужину од 5 km .

Вршачко језеро: Вршац је један од малобројних градова у Србији који у самом граду има језеро. Оно се користи у рекреационе сврхе у току летњег периода. Вршачко језеро се налази на локацији Вашариште. Језеро је вештачког порекла јер је формирано у депресији насталој ископавањем глине за циглану. Површина језера износи око 26.500 m^2 . Апсолутна кота дна је на око 82 m .

Укупна Каналска мрежа на територији града, изграђена је у дужини од 864 km . Кроз град Вршац својим делом тока пролазе и ДТД канал $23,8 \text{ km}$ као и Вршачки канал у дужини од 20 km .

Подземне воде

Водне ресурсе подземних вода представљају:

1. Прва издан са слободним нивоом подземних вода, и
2. Дубље издани у оквиру неогеног комплекса са нивоом подземних вода под притиском.

У прошлости, пре почетка организованог јавног водоснабдевања, прва издан се интензивно експлоатисала преко копаних бунара. Данас је њено коришћење само спорадично, преко приватних копаних бунара, на сопствену одговорност корисника. Квалитет воде је погоршан услед инфилтрације површинских вода.

Издани у оквиру неогеног комплекса – артеске издани, користе се за јавно водоснабдевање на територији града. Ове воде обично садрже повећан садржај мангана, гвожђа и амонијака. Њихова интензивна експлоатација почела је шездесетих година прошлог века. Ове издани су дугорочно перспективне што се тиче капацитета. У погледу квалитета неопходно је пречишћавање воде. Вишедеценијска експлоатација ове издани није довела до промене квалитета воде.

Управљање водопривредним објектима је у надлежности државе.

Атмосферске воде

Проблематика атмосферских вода није решена на територији целог града а у ингеренцији је ЈП „Варош“.

Контрола квалитета воде

Контрола квалитета врши се редовно у оквиру испитивања хигијенске исправности воде за пиће. Мониторинг се врши према важећој законској регулативи.

Редовну контролу, у већини насељених места на територији града чије је водоснабдевање поверено ЈКП „Други октобар“, врши Завод за јавно здравље из Ћуприје, а у неколико насељених места која врше самостално водоснабдевање, контролу врши Завод за јавно здравље из Панчева.

3.3.1.5. Управљање зеленилом

Јавне зелене површине заузимају простор од 361.000 м²

Од јавних зелених површина у граду постоји:

- један парк,
- четири сквера,
- пет тргова
- једна рекреациона површина – зеленило градског језера површине 40 000 м².

У граду постоји блоковско зеленило, 10 дечјих игралишта и 13 спортских терена. Укупно у уличним дрворедима има 12.000 стабала и 3.000 стабала на трговима и скверовима. Укупна површина зеленила у граду Вршац износи 330.000 м². Површина цветњака износи 600 м².

Подједнако су заступљене разне врсте дрвећа и жбуња, међу којима су чешћи јавор, дивљи кестен, бреза, а у новије време ликвидамбар, тулипановац и др. Последњих година извршена је реконструкција главних тргова и скверова те зелене површине нису старије од 6 година.

У наредном периоду, предстоје радови на реконструкцији дрвореда. Проблем у одржавању представља оштећивање стабала код уличних паркинг места и ломљење младих, новопосађених стабала од стране несавесних грађана. Поред овога, потребно је приликом будућих планирања и пројектовања уважити и еколошке захтеве у планове кроз обезбеђивањем места за садњу дрвећа. Посебан проблем представља реконструкција дендрофлоре Градског парка која представља велики изазов.

Утврђивање шумовитости представља сложен и захтеван посао услед недостатка евиденције података и њихове ажурираности. Само један од примера за ово је то да су многе пољопривредне површине, које се у Катастру воде као пољопривредно земљиште (пашњаци, ливаде, оранице, воћњаци и виногради), временом напуштене. Оне су потом обрасле шумским дрвећем и тиме природно спонтано претворене у шуме различитог састава, квалитета и старости, а у Катастру услед различитих околности, није извршена промена намене површина, врста културе и др. Стога су ови приказани подаци оријентационог карактера, јер је могуће да је стварна шумовитост већа од оне која се води у разним евиденцијама.

Недостатак града Вршца у погледу шумовитости, је неравномерна заступљеност по површини града. Најзначајније површине под шумама налазе се на Вршачким планинама и Делиблатској пешчари. Остали део (равничарски-пољопривредни) је у суштини без шума. На овом делу предвиђено је подизање шумских заштитних појасева. Садашња дужина тих појасева износи 23 km што је далеко мање од пројектом планираних 1.500 km. Неопходно је хитно предузети мере ка подизању појасева.

Површина државних шума којима газдује ЈП „Војводинашуме“ Петроварадин, Шумско газдинство „Банат“ Панчево, на Вршачким планинама износи 4.151 *ha*, у Малом риту 122 *ha* и Делиблатској пешчари 2.366 *ha*. Предузеће „Вршачки виногради“ из Вршца поседује између 500-600 *ha* под претежно багремовим шумама. Манастир Месић поседују 680 *ha* претежно храстових шума. Површина шума у приватној својини, износи 596 *ha*. Углавном су то мали расцепкани поседи под шумом што представља отежавајући фактор за успостављање одрживог управљања приватним шумама.

Мере за повећање пошумљености:

- Боље финансирање пошумљавања – подизања шума и шумских засада од стране Града, Покрајине и Републике,
- Укрупњавање поседа комасацијом, и
- Оснивање и развој расадничке производње кроз јавни, приватни и цивилни сектор.

3.3.1.6. Биљни свет

Простор града Вршца се налази на споју три флорно-географске провинције: панонске, мезијске и дакијске. Ово је условило велики број врста биљака.

У Пределу изузетних одлика (ПИО) „Вршачке планине“, као најзначајнијем заштићеном подручју у граду Вршцу, утврђено је 1.016 биљних таксона од чега је заштићено 23 биљних таксона, а 66 су значајне за очување биодиверзитета. Неке заштићене биљне врсте су мека кострика, панонски јарич, гороцвет, овчије руно, сасе, каћуни и др.

У Специјалном резервату природе (СРП) „Делиблатска пешчара“, на делу који припада граду Вршцу, расту степски и банатски божур, шерпет и друге ретке, угрожене и заштићене врсте биљака.

У Споменику природе „Градски парк у Вршцу“ налазе се изузетно ретке и старе врсте дрвећа вредне научне и стручне пажње.

3.3.1.7. Животињски свет

Постојећи биљни и животињски свет на подручју града представља међународну вредност с обзиром на велики број утврђених врста значајних на међународном нивоу.

Од птица заштићене су уралска сова, орао змијар, осичар и многе друге врсте птица.

Фонд дивљачи омогућује развој ловног туризма. На Вршачким планинама, као брдско-планинском ловишту, у понуди су појединачни ловови на срнећу дивљач и дивљу свињу као и групни ловови погоном на дивљу свињу. У ловишту Делиблатска пешчара у понуди је, поред претходног и лов на јеленску дивљач. У равничарском делу ловног подручја може се ловити фазан, зец и грабљивице. Претња свему овоме је криволов.

Животињски свет заступљен је и разноврсним рибама од којих се јављају: шаран, караш и др.

3.3.1.8. Управљање чврстим отпадом

Услуге управљања отпадом у граду Вршцу, обезбеђује ЈКП „Други октобар“. ЈКП је одговорно за прикупљање комуналног отпада, инертног и неопасног отпада из индустријских постројења, институција, продавница и медицинских установа.

Поред редовне санације постојећих дивљих сметлишта, саниран је и већи део постојеће депоније комуналног отпада. У протеклом периоду постављени су биотрнови и водонепропусна фолија на површини од 4 ha, чиме је припремљена прва касета за прихват отпада по свим стандардима ЕУ (санитарна депонија).

Од великог значаја је и почетак рада депоније за одлагање отпада насталог од грађевинског материјала, што ће растеретити постојећу депонију.

Изграђена је и хала за сортирање чврстог комуналног отпада, где ће се, у првој фази, вршити одвајање свих материјала који имају употребну вредност као секундарна сировина. У другој фази планирано је увођење технологије која би збринула и остали део отпада који се не може поново употребити и од њега би се добијала енергија.

3.3.1.9. Рециклажа

На територији града Вршца, рециклажом се бави ЈКП „Други октобар“ из Вршца и АД Хемофарм.

ЈКП „Други октобар“ бави се рециклажом старе хартије (секундарног папира), при чему се добија нов производ – папирни подложак за индустријско паковање јаја.

АД Хемофарм бави се рециклажом отпада од пластике који се након гранулисања додаје у одређеном проценту у нов производ. Ова компанија бави се рециклажом, искључиво, за своје потребе.

3.3.1.10. Кратак преглед релевантних планских докумената

Заштити животне средине у граду Вршцу се придаје велика пажња, што потврђују у плански документи који су израђени, усвојени и који се реализују. Најзначајнији релевантни документи у овој области су:

1. Зелена агенда у општини Вршац (из 2010. год.);
2. Локални еколошки акциони план (из 2016. год.);
3. Локални план управљања комуналним отпадом за општину Вршац (из 2010. год.), и
4. План управљања отпадом за регион јужног Баната општине Вршац, Бела Црва, Алибунар и Пландиште (из 2007. год.).

Зелена агенда у општини Вршац је плански документ из 2010. год. који је специфичан по томе што представља легитимне захтеве грађана, организоване у цивилном сектору, према локалним властима, уобличене у документ који је Скупштина општине Вршац усвојила као свој плански документ. У Документу су разрађене 3 кључне области: Природне вредности, културне вредности и људске вредности у општини Вршац. Свака од области је мапирана и детаљно описана.

Идентификовани су постојећи трендови и њихов утицај на одабране вредности. Затим, дефинисани су проблеми и групе проблема за сваку вредност, као основа за дефинисање стратегије за њихово решавање. Такође, извршена је идентификација фактора и политике које узрокују настанак и одржавање проблема. Дефинисани су потенцијали и могућности у свакој од изабраних области, и постављени су приоритети. Као кључни део Документа, може се узети Акциони план за сваку од три одабране вредности, у којем су за сваки идентификовани проблем, предложене активности које треба спровести за његово превазилажење, са индикаторима, одговорним странама за њихово предузимање и временско раздобље за реализацију сваке од активности. На крају је предложено и план мониторинга и евалуације. Овај Документ може послужити као добра основа за идентификацију приоритета, циљева и пројеката у Стратегији.

Локални еколошки акциони план из 2016. год. је документ у којем се разрађују питања спремности да појединац или заједница буду солидарни са животном средином, односно природом у ширем смислу. Документ се састоји из следећих кључних делова:

- Процена стања (Биодиверзитет, Мишљење јавности и еколошка свест, Отпад и загађујуће материје, Ваздух, Вода, Земљиште, Јонизујуће зрачење);
- Законска регулатива;
- Визија;
- SWOT анализа;
- Основи стратегије;
- Мере за решавање проблема заштите животне средине у општини Вршац, и
- Надзор.

Поред детаљног описа сваке релевантне области у делу Процена стања, свакако веома значајан део у Документу представљају предложене мере за решавање проблема. пројектни циљеви/пројекти, задаци, активности и носиоци активности за сваки пројектни циљ/пројекат. На овај начин и овај Документ представља добру основу за идентификацију циљева и пројеката у Стратегији. Пројекти наведени у ЛЕАП-у 2016. спроводиће и реализовати у складу са плановима активности у Локалној стратегији развоја 2020.

Локални план управљања комуналним отпадом за општину Вршац из 2010. год. је плански документ који веома детаљно разрађује предметну проблематику, улазећи и у идејно-техничко решење локалног система управљања отпадом у општини. Документ се у основи састоји из следећих кључних поглавља: Правни оквир, Врсте и класификација отпада, Садашње стање управљања отпадом, Очекиване количине, врсте и порекло укупног отпада на територији општине Вршац, Стратешки оквир управљања отпадом у општини Вршац, Концепција и идејно техничко решење локалног система управљања отпадом у општини Вршац, Програм сакупљања отпада из домаћинства и комерцијалног отпада на територији општине Вршац, Програм управљања индустријским отпадом, Програм смањења количина и управљање биоразградивог (органског) отпада, Управљање посебним токовима отпада, Постројење за управљање отпадом (Центар за сакупљање отпада), Програм развијања јавне свести о управљању отпадом, Мере за спречавање кретања отпада који није обухваћен планом, Мере за поступање са отпадом који настаје у ванредним ситуацијама,

Мере санације неуређених депонија, Надзор и праћење планираних активности и мера – мониторинг система, Процена трошкова и извори финансирања за планиране активности.

На крају Документа разрађен је Термин план мера и активности за период од 2010. до 2020. године. Из свега наведеног следи да овај Документ представља одличну основу за идентификацију релевантних циљева и пројеката у Стратегији.

План управљања отпадом за регион јужног Баната општине Вршац, Бела Црва, Алибунар и Пландиште из 2007. год. је плански документ у чијој основи је Национална стратегије управљања отпадом, у којој су општине обухваћене Планом идентификоване као регион 9 у којем ће се сакупљати отпад на регионалном нивоу – регионална депонија. Документом је сагледано постојеће стање, анализирана пракса и извршена је интерпретација значајних стратешких докумената и прописа. То је послужило као основ за предложена рационална и изводљива решења која обухватају широк опсег мера за унапређење поступања са отпадом, од његовог смањења на извору, па све до поузданог и еколошки одрживог коначног одлагања. Документ представља добру основу за идентификацију релевантних циљева и пројеката у Стратегији.

3.3.2. SWOT анализа – Животна средина

Радна група **РГ 3: Заштита животне средине** је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
+ Постојање институција које поседују опрему за мониторинг животне средине*** + Фонд за заштиту и унапређење животне средине у оквиру градског буџета*** + Планска документација (Просторни план и ГУП)*** + Задовољавајући квалитет ваздуха на читавој територији града*** + Богат биодиверзитет*** + Установљена заштита Предела изузетних одлика – Вршачке планине и остварена евиденција потенцијал за заштиту на европском нивоу – Натура 2000*** + Установљена заштита Споменика природе – Стража*** + Установљена заштита природног резервата – Делиблатска пешчара и остварена евиденција потенцијал за заштиту на европском нивоу – Натура 2000*** + Значајна пољопривредна површина** + Функционисање ЈП „Варош“ и ЈКП „Други октобар“** + Функционалност медија – информисаност** + Развијеност образовног система** + Развијеност НВО сектора (у еко сфери)** + Заштићени паркови. Градски парк, парк у Влајковцу... –** + Усвојен Пројекат садње ветрозаштитних појасева у граду Вршцу + Значајни еко-туристички потенцијали** + Позиција енергетског менаџера у Граду Вршац* + Фонд за енергетску ефикасност у оквиру градског буџета* + Одржавање сајма екологије, енергетске ефикасности и ОИЕ*	- Недовољно развијена еколошка свест грађана, привредних и политичких субјеката *** - Значајан степен деградираности земљишта и његово континуирано загађивање** - Изостанак реализације Пројекта садње ветрозаштитних појасева у граду Вршцу - Недовољна информисаност јавности о квалитету ваздуха, водотокова и земљишта** - Непостојање обилазнице око града** - Непостојање регионалне депоније** - Неадекватна регулација, уређење и заштита од загађења водотокова** - Недостатак дела фекалне канализационе мреже у Вршцу, њено непостојање у селима и недостатак атмосферске канализационе мреже генерално. - Непостојање информационог система у сфери ЗЖС** - „Дивља“ сметлишта** - Присутан криволов*

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
✓ ЕУ интеграције *** ✓ Међународне конвенције*** ✓ Републички и покрајински фондови*** ✓ Могућност заштите природних добара на европском нивоу – Натура 2000, по учлањењу у Европску унију*** ✓ Приватни донатори и фондација ✓ Активност НВО сектора у Србији и иностранству (Румунија,...)** ✓ Заинтересованост за коришћење екопотенцијала града ✓ Могућности сарадње на заштити и унапређењу животне средине унутар земље и са иностранством* ✓ Јавно приватно партнерство**	✗ Недовољна усаглашеност домаћег и законодавства на нивоу ЕУ*** ✗ Споре процедуре око усаглашавања са међународним еколошким конвенцијама и ** ✗ Недовољно развијен систем домаћих институција за ЗЖС** ✗ Успорен развој науке и неадекватна примена савремених технологија у Србији** ✗ Спора реализација државних програма за ЗЖС** ✗ Погоршање квалитета подземних вода и вода у водотоковима* ✗ Изражене климатске промене. ✗ Поплаве и суше* ✗ Могуће успорење, стагнација или регресија развоја еколошке свести у Србији или глобално*

Напомена: симбол „*“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.

3.4. Инфраструктура

3.4.1. Опис тренутне ситуације

3.4.1.1. Путна мрежа

Саобраћајни положај и саобраћајна повезаност

Град Вршац се налази на повољној геостратешкој позицији. Налази се на 84 *km* од главног града, на 14 *km* од границе са Румунијом, односно ЕУ, на међународном путу Београд–Теммишвар, кроз Вршац пролази међународна железничка пруга Беч–Будимпешта–Београд–Букурешт, 35 *km* од канала Дунав–Тиса–Дунав.

Друмски саобраћај

Стање на целокупној путној мрежи се може оценити као задовољавајуће. Слика путне мреже се нарочито побољшала последњих неколико година када су обновљене бројне саобраћајнице у граду, путеви и улице у насељеним местима, као и магистрални и регионални путеви. Обновљен је пут Вршац–Београд и тиме умногоме убрзан и олакшан пут до главног града.

Табела 28: Дужина путева у граду

Врста пута	Дужина (<i>km</i>)
Дужина путева – укупно	173
Савремени коловоз	169
Државни путеви	79
Локални	94

Извор: Уредба о категоризацији путева ("Службени гласник РС", број 14/2012)

Табела 29: Државни путеви на територији Војводине који су у непосредној или посредној вези са Градом

Број пута	Опис путева
ДРЖАВНИ ПУТЕВИ I Б РЕДА	
10	БЕОГРАД - Панчево - Вршац - Гранични пелаз ВАТИН
18	ЗРЕЊАНИН – Сечањ – Вршац - Б. Црква - Гранични прелаз КАЛУЂЕРОВО
ДРЖАВНИ ПУТЕВИ II А РЕДА	
133	Уљма - Стража

Извор: Уредба о категоризацији путева ("Службени гласник РС", број 14/2012)

У наредним табелама дат је преглед путних мрежа и праваца, као и њихове карактеристике и тренутно стање у коме се налазе.

Табела 30: Пружање ДП и ЛП путева по насељима града

ОЗНАКА пута	ОПИС	ДУЖИНА (m)
	Вршац-Вел.Средиште-Гудурица-Марковац	17,960
	раскрсница Мало Средиште	3,580
	раскрсница ДП 10 – Мали Жам	3,600
	раскрсница ДП 10 – Ватин	2,930
	Избиште - Шушара	9,490
	Избиште - Потпорањ	4,430
	раскрсница ДП 10 – Ритишево	3,510
	раскрсница ДП 18 – Потпорањ	2,940
	раскрсница ДП 133 – Орешац	1,950
	Вршац- Војводинци- мост/река Караш	20,680
	раскрсница ОП - Месић	2,840
	раскрсница ОП – Јабланка - Сочица	7,350
	раскрсница ОП – Куштиљ	0,780
	раскрсница ОП – Црвени крст/турист. пут	4,310
	Укупно:	85,990

Извор: ОУ Вршац

Железнички саобраћај

На територији града Вршца постоје четири железничка правца: према Панчеву, Зрењанину, Белој Цркви и према суседној Румунији што представља значајан потенцијал града како за превоз путника и робе, тако и за транзит истих. Теретни саобраћај обавља се на свим путним правцима, а најинтензивнији је на путном правцу Панчево – Румунија, а железничка гранична станица Вршац, сматра се једном од значајнијих граничних станица у земљи.

Табела 31: Железничке пруге у на територији града Вршца

Бр. жел.пруге	Опис железничке пруге	Дужина (km)
6	Београд – Вршац – Ватин	33,0
88	Зрењанин – Вршац – Бела Црква	29,7
	Укупно:	62,7

Извор: ЈП Железнице Србије

Водни саобраћај

На подручју града постоји пловни пут Канал ДТД. Дозвољена је пловидба за бродове чији је газ највише 2 m, носивости од 700 до 1.000 тона. На пловном путу постоје две истоварне луке Влајковац и Стража. Овим путем најчешће се превози грађевински материјал, а постоји и потреба за превозом других роба, пре свега житарица из региона.

Ваздушни саобраћај

Значајан део инфраструктуре Вршца, чини ваздушни саобраћај у коме аеродром има традицију дужу од шест деценија. Основу развоја ваздушног саобраћаја представља полетно-слетна стаза 980 *m* и ширине 25 *m* одговарајуће рулне стазе и стајанке са хангарима за школску и пољопривредну авијацију.).

Ваздухопловна академија *SMATSA* има свој сопствени програм базиран на дугогодишњем искуству у обуци пилота за ваздушни саобраћај. Академија је званично у складу са стандардима ЈАА (Заједничких европских ваздухопловних власти). Овде се школују како студенти из Србије и региона, тако и студенти из свих земаља света: Холандије, Француске, Велике Британије, Индије, Алжира. Жеља и намера Академије и локалне самоуправе, је да аеродром добије међународни статус и да се оспособи за комерцијалне бизнис летове.

3.4.1.2. Електронска комуникациона инфраструктура

У мобилној мрежи наставља се са унапређењем и развојем УМТС (3Г) мреже кроз повећање покривања и капацитета као и увођењу LTE – 4Г технологије. У наредном периоду планирано је повезивање базних станица у Малом Жаму и Стражи на оптичку мрежу за приступ.

Телеком Србија је већину насеља у граду повезао на оптичку мрежу за приступ. Планирано је максимално искоришћење постојећих ресурса у оптичким кабловима уз дугорочну стратегију ширења оптичке приступне мреже у подручјима са тржишним потенцијалом у циљу освајања нових корисника.

Телекомуникационе услуге се брзо развијају и за њихову реализацију су потребне и фиксне и мобилне мреже све већих пропусних опсега. Узимајући наведено у обзир у наредном периоду ће се наставити са имплементацијом *All IP* концепта, тј. развојем мрежа базираних на *IP* технологијама.

У фиксној мрежи поред унапређења квалитета планирано је и повећање броја корисника којима се могу понудити широкопојасни сервиси великих протока. У току је израда пројеката за насеља Вршац, Влајковац, Ритишево и Избиште.

Покривеност телекомуникационом мрежом Телекома Србије на територији града је таква да су омогућени приступ (фиксни, мобилни, *Wifi*) и сервиси (говор, интернет, мултимедија, пренос података). Применом механизма за квалитет сервиса (енг. *QoS*) додатно се побољшава искоришћење ресурса телекомуникационе мреже и корисничко искуство.

3.4.1.3. Електрификација

Дистрибуцију електричне енергије на територији града, обавља Електродистрибуција Панчево-Погон у Вршцу. На територији града Вршца у функцији снабдевања електричном енергијом је више од 320 *km* надземних и подземних водова средњег напона (10,20,35 *kV*) као и око 400 *km* нисконапонске мреже (0.4 *kV*), 2 ТС 110 *kV*, 3 ТС 35/10 *kV* и 160 дистрибутивних трафостаница у власништву Електродистрибуције и око 80 трафостаница у власништву купаца електричне енергије.

Постојеће капацитете електроенергетске инфраструктуре карактерише неприлагођеност захтевима стално растуће потрошње.

Табела 32: Основни подаци о конзуму

Група	Број	Број [%]	Потрошња [kWh]	Потрошња [%]
Средњи напон (10, 20 kV)	39	0,16	64.220	31,52
Домаћинства	21.847	89,16	99.182	48,18
Остали на 0,4 kV	2.618	10,68	40.360	19,80
Укупно:	24.504	100,00	203.762	100,00

Извор: Градска управа

Напомена: подаци за 2012. год.

Сва насељена места и више викенд насеља у граду су снабдевена електричном енергијом па је град по том питању покривен 100%.

Покривеност јавном расветом је скоро идентична и може се рећи да је 100%.

3.4.1.4. Топлификација и гасификација

Гасна инфраструктура

Снабдевање гасом потрошача на простору обухваћеном планом обезбеђено је преко магистралног гасовода МГ-01, као и разводног гасовода од СОС Тилва до насеља Уљма и Избиште. На подручју града Вршца гасификована су следећа насеља: град Вршац, Влајковац, Избиште, Павлиш, Ритишево и Уљма. Изграђен је разводни гасовод средњег притиска до насеља Месић. На овом простору постоји део гасовода СГС Тилва који се налази на територији града Вршац.

Гасоводна мрежа на територији града Вршца није на задовољавајућем нивоу. Већина насеља на територији града Вршца није гасификована, а степен гасификације гасификованих насеља осим градског насеља Вршац, није на задовољавајућем нивоу. Постојећа гасоводна мрежа делом се мора реконструисати ради безбедног транспорта и дистрибуције гаса, као и због прикључења потенцијално нових потрошача.

Дистрибуцијом природног гаса за загревање управља се из две топлане које обезбеђују грејање за 1.300 станова (80.000 m²), као и за 15.000 m² пословног простора. Развијена локална мрежа покрива град и пет мањих насеља. Постоје потенцијали за рационализацију потрошње гаса кроз увођење „топловода“. Негативна страна је што је око 40% мреже застарело и захтева замену.

Топлотна енергија

Снабдевање топлотном енергијом заступљено је у Вршцу преко три топлане за три стамбена блока. Топлане поседују три до четири котла која су поређана у низу. Енергент који се користи за је природни гас, а грејни флуид је вода. Котлови раде у аутоматском режиму, а капацитет котларнице зависи од спољне температуре.

3.4.1.5. Водоснабдевање

Водовод

На територији града сва насељена места имају решено питање водоснабдевања у смислу јавног система за дистрибицију воде. До 2006. год. то су били индивидуални системи, а потом већина њих прелази под ингеренцију ЈКП „Други октобар“. Почетак изградње водоводне мреже у Вршцу везан је за отварање изворишта Павлиш 1961 године. Просечна старост мреже је од 35-40 година. Укупна дужина мреже са прикључцима на територији града, износи 250 *km*.

На територији града водоснабдевање се врши експлоатацијом подземних вода. Стање у којем се водоводни систем града налази у смислу капацитета је задовољавајуће.

У смислу квалитета потребно је пречишћавање воде. Садржај амонијака и мангана прелазе МДК. Завршетак пројекта изградње фабрике за прераду пијаће воде на изворишту Павлиш очекује се до краја марта 2017. год.

Водоводни системи града Вршца и 18 сеоских насеља су на управљање и одржавање поверени комуналном предузећу ЈКП „Други октобар“. Остала насељена места самостално спроводе водоснабдевање.

95% водоводне мреже изграђено је од азбест-цемента и полиетилена; у преосталих 5% спадају други материјали као што су: полиестер, пластика, челик, савитљиви полиетилен итд. Оловне цеви нису заступљене док азбест-цементне још увек имају велику заступљеност, али је њихова замена у последњих 15 година врло интензивна. Међутим, њихова замена се врши због дотрајалости. Не постоје званичне студије о њиховом утицају на здравље људи.

3.4.1.6. Канализација и отпадне воде

Фекална и атмосферска канализација

Покривеност града изграђеном фекалном канализацијом износи 95%. Фекална канализација још увек није изграђена у неким периферним деловима града и на неколико проблематичних тачака у граду.

Осим **одвођења** отпадних вода Вршац има и решено питање **пречишћавања** отпадних вода. Пречистач отпадних вода изграђен је 80-их година прошлог века и од 1984. год. је у функцији. Тренутни степен пречишћавања износи 80%. Да би се процес пречишћавања заокружио неопходна је изградња базена за денитрификацију и дефосфоризацију. Комплетна делатност одвођења и пречишћавања отпадних вода поверена је комуналном предузећу ЈКП „Други октобар“. Сеоска насеља немају решено питање канализације.

Дужина канализационе мреже без прикључака износи око 120 *km*.

Атмосферска канализација на територији града није решена. Постојећа атмосферска канализација је у надлежности ЈП „Варош“.

Табела 33: Водоснабдевање и испуштање отпадних вода, 2011. год.

Назив	Број
Укупне захваћене воде (хиљ. m^3)	6.465
Испоручене воде за пиће (хиљ. m^3)	3.967
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ. m^3)	2.765
Испуштене отпадне воде из општина са системом одвођења отпадних вода (хиљ. m^3)	2.597
Пречишћене отпадне воде (хиљ. m^3)	2.597
Број домаћинстава прикључених на водоводну мрежу	17.496
Број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу	12.100

Извор: РЗС

3.4.1.7. Кратак преглед релевантних планских докумената

У решавању релевантне проблематике израђена су следећа планска документа:

1. Просторни план општине Вршац (из 2009. год.), и
2. Генерални план Вршца (из 2007. год.).

Просторни план општине Вршац из 2009. год. представља развојно-стратешки плански документ за подручје општине Вршац у административним границама 2008. год. за плански период до 2028. год. Овај документ је један од кључних инструмената за реализацију идеје о одрживом развоју територије општине Вршац и у њему су дефинисана основна решења, смернице, политике и правила заштите, уређења, коришћења и развоја територије општине, коришћење основних ресурса и вредности који се на њој налазе, чинећи јединствен комплекс у ширем регионалном окружењу, пре свега са контактним општинама, али и потенцијални функционални систем прекограничне сарадње са суседним регионом у Румунији. Документ се у основи састоји из следећих делова:

1. Полазне основе (Границе просторног плана општине, Анализа постојеће просторно-планске и остале документације, Скраћени приказ постојећег стања са потенцијалима и ограничењима, Ограничења и потенцијали развоја);
2. Циљеви просторног развоја (Основни циљеви развоја и Посебни циљеви развоја);
3. Основе просторног развоја и правила коришћења, уређења и заштите планског подручја (Коришћење и заштита природних ресурса, Развој становништва и просторни размештај, Развој и унапређење мреже насеља, руралних подручја и размештај јавних служби, Просторни развој и размештај привредних делатности, Просторни развој, размештај и коришћење инфраструктурних система, Структура коришћења земљишта са билансом површина (2008-2028.), Заштита животне средине, Заштита природних добара, Заштита непокретних културних добара, Коришћење и уређење простора од интереса за заштиту од елементарних непогода и акцидентних ситуација, Коришћење и уређење простора од интереса за одбрану земље);
4. Мере и инструменти за непосредну примену правила уређења и коришћења простора у урбанистичким плановима ужих територијалних целина и насеља (Правила за уређење и коришћење простора и изградњу објеката (атари и насеља),

Смернице за израду урбанистичких планова, просторно уређење и изградњу насеља, Правила за уређење простора насеља, Основе за спровођење планских решења – општина Вршац), и

5. Имплементација просторног плана (Листа приоритетних активности за имплементацију плана, Учесници у имплементацији плана, Мере и инструменти за имплементацију плана).

Сасвим сигурно је да овај документ представља добру основу за дефинисање развојних приоритета и циљева ове Стратегије и да може бити добра основа за идентификацију пројеката у њеном Акционом плану.

Генерални план Вршца из 2007. год. је плански урбанистички документ рађен за период до 2027. год. Документ представља основ за утврђивање дугорочне пројекције развоја и просторне организације насеља, заштита и уређење наменског коришћења простора, као и стварање услова за регулацију и уређење насеља. Документ, између осталог, позиционира Вршац као индустријски и туристички регионални центар. У складу са тиме, документом се приступа решавању инфраструктурних проблема, као што су: путнички, железнички и ваздушни саобраћај (обилазница око Вршца, модернизација пруге и реконструкција аеродрома), водоснабдевања, електроенергетске мреже, гасне и топловодне мреже, и овај документ представља добру основу за дефинисање развојних приоритета и циљева Стратегије и може бити добра основа за идентификацију пројеката у њеном Акционом плану.

Просторни план, генерални урбанистички план, усклађени су са Законом о планирању и изградњи и са политиком развоја локалне самоуправе и усвојени на седници Скупштине општине 04.12.2015.

3.4.2. SWOT анализа – Инфраструктура

Радна група **РГ 4: Развој инфраструктуре** је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
+ Међународни гранични прелаз Ватин (друмски, железнички, царина, фитосанитарна инспекција,...)*** + Постојећа саобраћајна мрежа*** + Функционални железнички саобраћај БГ-ВШ-ТМ*** + Функционалан Технолошки парк** + Аеродром, школски** + ЈП „Варош“*** + ЈКП „Други октобар“*** + Водоводна мрежа (100%)** + Гасоводна мрежа (25%)** + Каналска мрежа (912 km)** + Електро мрежа (100%)** + Широкопојасни интернет (88% територије града, 97,5% становништва)** + Пречистач отпадних вода** + Планска документација (Просторни план, ГУП,..)** + Геотермалне воде** + Канцеларија за прекограничну сарадњу** + Урађен ГИС за територију града Вршца*	- Лоша сарадња између ЈП на локалу (комуналне и сродне делатности)*** - Неискоришћеност Технолошког парка*** - Недовршена обилазница** - Стање железничке инфраструктуре и њен мали капацитет** - Нефункционалност атмосферске канализације** - Лоше стање регулације потока Месић** - Неуређеност старог центра Вршца** - Недовољна уређеност градског језера - Неупотпуњеност водоводне и канализационе мреже у селима** - Мањак лиценцираних кадрова** - Непостојање појединих образовних профила у средњим стручним школама (грађевинска и машинска струка)** - Напуштени јавни објекти*
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
✓ ЕУ фондови*** ✓ Прекогранична сарадња** ✓ Градитељско наслеђе** ✓ Студија изводљивости – Интермодални терминал и логистички центар** ✓ Робни железнички саобраћај са Румунијом (95% преко прелаза Ватин)** ✓ Ветропотенцијал** ✓ Добијање статуса града** ✓ Бизнис инкубација** ✓ ПТ документација (Обилазница, гранични прелаз, фабрика воде, ветропарк, сабирно-рециклажни центар, ПГР Влајковац, ПГР Павлиш, ПДР Северна индустријска зона,...)**	✗ Нерешени имовинско-правни односи** ✗ Чести удари ветра** ✗ Учестале обилне падавине** ✗ Опште сиромаштво – недовољни буџети на свим нивоима** ✗ Недостатак младих стручних људи – на свим нивоима** ✗ Валутни курс** ✗ Међународна политика** ✗ Правна несигурност**

Напомена: симбол „*“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.

4. ИНТЕГРАЛНА АНАЛИЗА

Након спроведених секторских анализа фактора који утичу на одрживи развој града Вршца, радне групе су на основу дискусија базираних на аргументима побројаним у опису постојећег стања у граду, у све четири посматране области (Економски развој; Друштвене делатности; Животна средина и Инфраструктура) пажљиво извршио интеграцију и агрегацију идентификованих фактора и дошао до консензуса око кључних фактора и стратешких усмерења развоја.

Секторске анализе фактора развоја су такође послужиле код идентификовања стратешких циљева сваког секторског приоритета, док је интегрална анализа послужила као основа за правилно одређивање стратешких усмерења развоја града, односно за одабир приоритета одрживог развоја града Вршца у планираном периоду.

Оба нивоа анализе послужиће и као основа за евентуалне ситуационе анализе током фазе имплементације Стратегије, када се буду детаљно разматрали, припремали и реализовали конкретни појединачни пројекти у свим секторима.

У наставку је приказана Интегрална SWOT матрица у коју су унешени фактори развоја препознати у секторским анализама, као и фактори формулисани на начин да представљају интеграцију или агрегацију појединачних фактора из секторских анализа.

Табела 34: Интегрална SWOT матрица

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
+ Међународни гранични прелаз са Румунијом (Ватин - друмски, железнички, царина, фитосанитарна инспекција,...)*** + Привредни субјекти (Хемофарм, Fresenius, Вршачки виногради, SwissLion, Бамби-Банат,...)*** + Индустриска и пољопривредна традиција (прехранбена, пољопривредна, фармaceutска, виноградарство,...)*** + Постојећа саобраћајна мрежа*** + Функционални жељезнички саобраћај БГ-ВШ-ТМ*** + 2.600 регистрованих пољ. газдинстава*** + Велики смешт.капацитети за пољ. производе*** + Велики број занатлија*** + Функционалан Технолошки парк** + Природни ресурси (Вршачки брег, Делиблатска пешчара,...)** + Људски ресурси у пољопр. и индустрији*** + Функционалан (школски) аеродром** + Расположиво пољопривредно земљиште*** + Пољопривредна авијација** + 15 винских подрума** + Мултикултуралност - Вишенационална средина*** + Центар Миленијум** + Туристичка инфраструктура** + Разумевање своје улоге ЛС у локалном развоју* + Комунална изграђеност у граду** + Јован Стерија Поповић (Стеријина кућа, Међународни фестивал класике, Едиција Стеријана,...)*** + Паја Јовановић (једина ОШ са његовим именом, Клуб ликовних уметника, колонија, општ. конкурс за награду,..)*** + Градски музеј (око 300.000 експоната)** + Градска библиотека (око 250.000 б.ј.)** + Развијеност образовног система (основне школе, средње школе, ВШСС за васпитаче и Пилотска академија ВШ)*** + Сва 3 нивоа здрав. заштите + специјална неуропсихијатријска болница*** + Центар за соц. рад и геронтол. центар** + Планска и стратешка документација (Просторни план, ГУП, СЛОР и секторске стратегије и планови)**	- Велики број незапослених (око 32%)*** - Застарела пољопривредна механизација*** - Непостојање привредних субјеката на селу** - Неискоришћен потенцијал Вршачких планина** - Непостојање реалних критеријума за расподелу средстава из градског буџета*** - Недовољна подршка ЛС развоју пољопривреде, и секторима МСП и НВО** - Неискоришћеност Технолошког парка*** - Лоша сарадња између ЈП на локалу (комуналне и сродне делатности)*** - Мале површине за индустријске зоне** - Непостојање планова детаљне регулације у селима** - Недовољна едукованост и информисаност становништва у руралним срединама** - Незавршена обилазница око Вршца** - Мала величина поседа за пољопривредна газдинства** - Велики % заступљености житарица у сетвеној структури** - (Не)удруживање пољопривредних произвођача** - Неупотпуњеност водоводне и канализационе мреже у селима и лоше стање кишне канализационе мреже ** - Неадекватна регулација, уређење и заштита од загађења водотокова** - Непостојање туристичких агенција за рецептивни туризам* - Непостојање обједињене туристичке понуде** - Недовољни смештајни капацитети виших категорија и смештаја на селу** - Непостојање секторских стратегија у одређеним областима и неспровођење постојећих*** - Недовољно развијена еколошка свест грађана и привредних субјеката *** - Недостатак стручњака у неким областима (лекари специјалисти, глумци,...)*** - Непостојање појединих образовних профила у средњим стручним школама (грађевинска и машинска струка)** - Неопремљеност болнице (скенер,...)** - Недостатак наставних средстава и физкултурних сала по школама** - Лоша инфраструктура у установама здравствене заштите**

Табела 34 (наставак 1): Интегрална SWOT матрица

СНАГЕ (наставак)	СЛАБОСТИ (наставак)
+ Развијен НВО сектор (соц. питања, култура, ЗЖС,...)** + Постојање медија (новине, ТВ, радио, интернет)** + Вршачки замак (кула) ** + Културни центар** + Књижевна општина ВШ** + Музеј Роберт Хамерштил у Гудуруци** + Лазин дом* + Дани Васка Попе (са наградом)** + Вршачки венац – међ. фестивал фолклора** + Златна гудуричка јесен** + КУД-ови (Лаза Нанчић, ...)** + Постојање институција које поседују опрему за мониторинг животне средине*** + Фонд за заштиту и унапређење животне средине у оквиру градског буџета*** + Задовољавајући квалитет ваздуха на читавој територији града*** + Богат биодиверзитет*** + Установљена заштита Споменика природе – Стража*** + Велика количина био-масе* + Геотермалне воде** + Функционисање ЈП „Варош“ и ЈКП „Други октобар“** + Значајни еко-туристички потенцијали** + Водоводна мрежа (100%)** + Гасоводна мрежа (25%)** + Каналска мрежа (912 km)** + Електро мрежа (100%)** + Широкопојасни интернет (88% територије града, 97,5% становништва)** + Пречистач отпадних вода** + Клубови екстремних спортова* + Канцеларија за прекограничну сарадњу** + Урађен ГИС на целој територији града*	- Непостојање јединствене базе података у сфери социјалне заштите* - Неадекватно информисање јавности о квалитету ваздуха, водотокова, земљишта ** - Значајан степен деградираности земљишта и његово континуирано загађивање** - Непостојање регионалне депоније** - “Дивља” сметлишта** - Стање железничке инфраструктуре и њен мали капацитет** - Неуређеност старог центра Вршца** - Напуштени јавни објекти*

Табела 34 (наставкак 2): Интегрална SWOT матрица

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
✓ Близина границе са Румунијом /(ЕУ)*** ✓ ЕУ интеграције*** ✓ Прекогранична сарадња *** ✓ Страни фондови за (су)финансирање економског развоја*** ✓ Домаћи фондови за (су)финансирање економског развоја*** ✓ Приватни донатори и фондација Хемофарм*** ✓ Заинтересованост дијаспоре за привредне активности** ✓ Ветропотенцијал, соларна енергија** ✓ Тренд повећања коришћења енергије из обновљивих извора** ✓ Микроклима за пољопривредну производњу** ✓ Комасација ** ✓ Локалне акционе групе (ЛАГ-ови)* ✓ Раст интересовања за услуге ваздушног саобраћаја у Србији** ✓ Развој филантропије (вршчани у дијаспори)** ✓ Међународне конвенције*** ✓ Активност НВО сектора у Србији и иностранству (Румунија,...)** ✓ Градитељско наслеђе** ✓ Студија изводљивости – Интермодални терминал и логистички центар** ✓ Робни железнички саобраћај са Румунијом (95% преко прелаза Ватин)** ✓ Добијање статуса града** ✓ Бизнис инкубација** ✓ ПТ документација (Обилазница, гранични прелаз, фабрика воде, ветропарк, сабирно-рециклажни центар, ПГР Влајковац, ПГР Павлиш, ПДР Северна индустријска зона,...)**	✗ Систем вредности друштва*** ✗ Депопулација и одумирање села*** ✗ Низак природни прираштај*** ✗ Пад интересовања страних инвеститора за улагања у ВШ и Србију уопште** ✗ Високе цене услуга дистрибутера и произвођача (гас, вода , струја,...)** ✗ Лош стандард грађана** ✗ Недовољна брига о развоју пољопривреде** ✗ Правна несигурност** ✗ Сива економија** ✗ Непостојање планског приступа у кадровској политици/стратегии у сфери др. делатности (лекари, професори, културни делатници,...)** ✗ Политичка нестабилност** ✗ Недовољно развијен систем домаћих институција за ЗЖС** ✗ Некомплетан сет закона о систему ЗЖС и недовољна усаглашеност са ЕУ*** ✗ Успорен развој науке и примене савремених технологија у Србији** ✗ Природне непогоде (подземне воде, поплаве, суше, јаки удари ветра)** ✗ Нерешени имовинско-правни односи** ✗ Опште сиромаштво – недовољни буџети на свим нивоима** ✗ Недостатак младих стручних људи – на свим нивоима**

Напомена: симбол „*“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.

4.1 Кључни фактори успеха

Кључни фактори успеха, односно просперитета града Вршца идентификовани из претходно израђене Интегралне SWOT матрице су:

1. Доградња недостајуће привредне и саобраћајне инфраструктуре;
2. Потпуно искоришћење потенцијала технолошког парка;
3. Заустављање негативних демографских трендова;
4. Стављање у функцију свих туристичких потенцијала;
5. Повећање (само)запослености са акцентом на секторе са већом додатом вредношћу.

У избору најбоље стратегије могућа су 4 приступа, и то:

1. Стратегија базирана на повезаности **снага** и **шанси (SO)**, када се користе унутрашње снаге да би се искористиле шансе из окружења.
2. Стратегија базирана на повезаности **снага** и **претњи (ST)**, када се користе унутрашње снаге да би се неутрализовале или минимизирале спољашње претње.
3. Стратегија базирана на повезаности **слабости** и **шанси (WO)**, када се тежи превазилажењу унутрашњих слабости користећи шансе из окружења.
4. Стратегија базирана на повезаности **слабости** и **претњи (WT)**, када се настоје минимизирати унутрашње слабости и избећи спољашње претње.

Примењеном матрицом међусобне повезаности појединих елемената интегралне SWOT анализе, дошло се до потенцијалних стратешких усмерења развоја града Вршца у периоду до 2020. године. Међу њима, посебну пажњу заслужују они који се базирају на реалним претпоставкама, односно, онима која су произашла из комбиновања снага којима располаже град, а и шансама које му нуди окружење.

У наставку су приказана следећа стратешка усмерења за конкретне случајеве:

1. Стратешка усмерења произашла из повезаности снага и шанси

- Унапређење привредне и саобраћајне структуре;
- Афирмација предузетништва и самозапошљавања;
- Јачање туристичке понуде уз афирмацију културно-историјског наслеђа;
- Афирмација коришћења обновљивих извора енергије (ветар, термоминералне воде,...)
- Даља афирмација НВО сектора и друштвеног активизма уопште.

2. Стратешка усмерења произашла из повезаности снага и претњи

- Успостављање механизма за задржавање и привлачење младих и образованих људи;
- Промоција укупних потенцијала града и привлачење инвеститора;
- Ревитализација сектора пољопривреде са акцентом на „додавање вредности“ пољопривредним производима.

3. Стратешка усмерења произашла из повезаности слабости и шанси

- Повећање смештајних капацитета у туризму, нарочито у руралним подручјима;
- Разни облици едукације грађанства кроз активнији НВО сектор;
- Комплетирање урбанистичке и пројектно-техничке документације за руралне средине;
- Већа брига око одржавања постојеће инфраструктуре и опреме у институцијама друштвених делатности.

4. Стратешка усмерења произашла из повезаности слабости и претњи

- Ургентно смањење незапослености, нарочито у руралним срединама;
- Већа брига око регулације водотокова и спречавање њиховог загађивања;
- Унапређење рада инспекцијских служби и сарадња са службама на вишим нивоима.

5. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

На основу спроведених анализа, у овом делу стратешког документа постављени су основни елементи Стратегије:

- Визија;
- Приоритети;
- Општи циљеви, и
- Посебни циљеви.

Са становишта природних услова, град Вршац поседује значајне потенцијале за развој. Поред индустријских капацитета и културно-историјског наслеђа, као и потенцијала у обновљивим изворима енергије (ветар и термо-минералне воде) Вршац има и широко залеђе у пољопривредном земљишту, квалификовану радну снагу и велике могућности за развој туризма. И поред тога што постоје сви набројани предуслови за један уравнотежен динамичан привредни раст, град их у претходном периоду није искористио на најбољи начин. Ово се пре свега, огледа у „одумирању“ руралних подручја, што није само карактеристика града Вршца, већ шира појава на нивоу државе.

На превазилажењу неповољних трендова и покретању просперитета, могуће је искористити следеће компаративне предности града Вршца:

- Индустријски брендови (Хемофарм, Fresenius, SwissLion, ...);
- Међународни гранични прелаз са Румунијом;
- Пољопривредна традиција и сви њени потенцијали (земљиште, људи, техничко-технолошка опремљеност,...);
- Туристичка супра, инфраструктура и еко-инфраструктура
- Културно-историсјко наслеђе (мултикултуралност, вршачки великани,...).

5.1. Дефинисање визије

Из свега до сада приказаног и приложеног у овом документу дефинисана је ВИЗИЈА развоја града Вршца, до 2020. године:

Град Вршац је економски развијена, социјално одговорна и мултиетничка средина, која интензивно размењује робу, људе и капитал, а у националном контексту је препознат као лидер.

5.2 Дефинисање приоритета, општих и посебних циљева

Табела 35: Однос приоритета, општих и посебних циљева

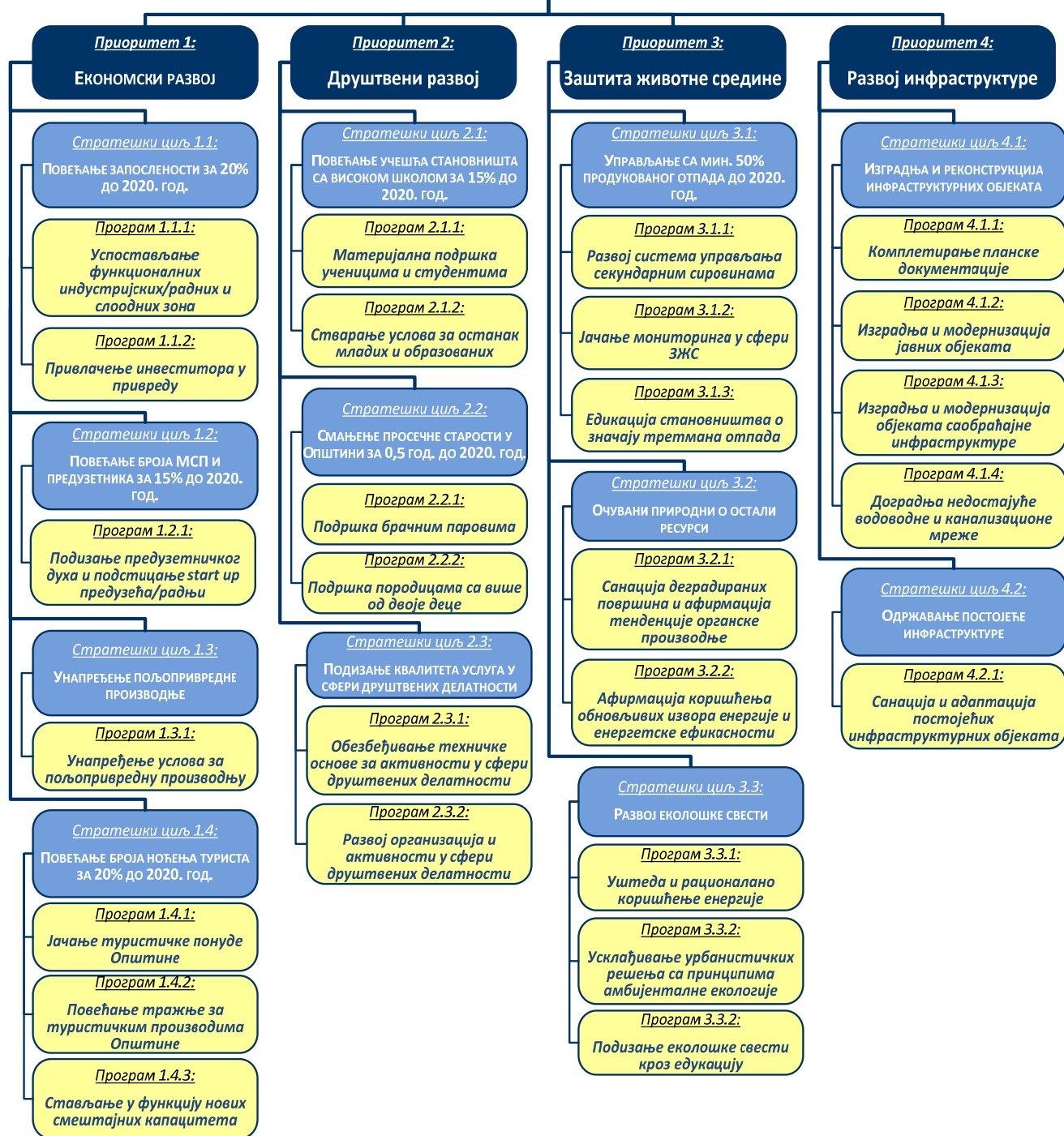
Приоритети	Општи циљеви	Посебни циљеви
ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	ПОВЕЋАЊЕ ЗАПОСЛЕНОСТИ ЗА 20% ДО 2020. ГОД.	Успостављање функционалних индустријских/радних и слободних зона
		Привлачење инвеститора у привреду
	ПОВЕЋАЊЕ БРОЈА МСП И ПРЕДУЗЕТНИКА ЗА 15% ДО 2020. ГОД.	Подизање предузетничког духа и подстицање start-up предузећа/радњи
	УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ	Унапређење услова за пољопривредну производњу
	ПОВЕЋАЊЕ БРОЈА НОЋЕЊА ТУРИСТА ЗА 20% ДО 2020. ГОД.	Јачање туристичке понуде Града
		Повећање тражње за туристичким производима Града
		Стављање у функцију нових смештајних капацитета
ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ	ПОВЕЋАЊЕ УЧЕШЋА СТАНОВНИШТВА СА ВИСОКОМ ШКОЛОМ ЗА 15% ДО 2020. ГОД.	Материјална подршка ученицима и студентима
		Стварање услова за останак младих и образованих
	СМАЊЕЊЕ ПРОСЕЧНЕ СТАРОСТИ У ГРАДУ ЗА 0,5 ГОД. ДО 2020. ГОД.	Подршка брачним паровима
		Подршка породицама са више од двоје деце
	ПОДИЗАЊЕ КВАЛИТЕТА УСЛУГА У СФЕРИ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ	Обезбеђивање техничке основе за активности у сфери друштвених делатности
		Развој организација и активности у сфери друштвених делатности

Табела 35 (наставка): Однос приоритета, општих и посебних циљева

Приоритети	Општи циљevi	Посебни циљevi
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	УПРАВЉАЊЕ СА МИН. 50% ПРОДУКОВАНОГ ОТПАДА ДО 2020. ГОД.	Развој система управљања секундарним сировинама
		Јачање мониторинга у сфери ЗЖС
		Едукација становништва о значају третмана отпада
	ОЧУВАНИ ПРИРОДНИ И ОСТАЛИ РЕСУРСИ	Санација деградираних површина и афирмација тенденције органске производње
		Афирмација коришћења обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности
	РАЗВОЈ ЕКОЛОШКЕ СВЕСТИ	Уштеда и рационално коришћење енергије
		Услађивање урбанистичких решења са принципима амбијенталне екологије
		Подизање еколошке свести кроз едукацију
РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ	ИЗГРАДЊА И РЕКОНСТРУКЦИЈА ИНФРАСТРУКТУРНИХ ОБЈЕКТА	Комплектирање планске документације
		Изградња и модернизација јавних објеката
		Изградња и модернизација објеката саобраћајне инфраструктуре
		Доградња недостајуће водоводне и канализационе мреже
	ОДРЖАВАЊЕ ПОСТОЈЕЋЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ	Санација и адаптација постојећих инфраструктурних објеката

ВИЗИЈА:

Град Вршац је економски развијена, социјално одговорна и мултиетничка средина, која интензивно размењује робу, људе и капитал, а у националном контексту је препознат као лидер.

Слика 4: Графички приказ приоритета, стратешких циљева и програма

6. АКЦИОНИ ПЛАН

Акциони план Стратегије приказан на овом месту треба да послужи као основа за израду **годишњих оперативних планова** с циљем успешне реализације ове Стратегије.

Акциони план обухвата:

- 4 приоритета,
- 12 стратешких циљева,
- 26 програма, и
- 114 идентификованих пројеката.

Пројекти идентификовани у Акционом плану су **укупне вредности 8.289.114.000 РСД**, од чега је **удео Града** процењен на **25,90%** што у укупном износу чини **2.146.545.000 РСД**. Треба нагласити да је овај износ планиран за реализацију пројеката током свих 5 година, и да представља само **17,39%** од усвојеног буџета за 2016. год., у свакој години реализације акционог плана!

Напомене:

- Због финансијских и уопштено економских утицаја, како на глобалном, тако и на националном нивоу, нека предвиђања по питању утицаја Стратегије на релевантне индикаторе се не могу дати довољно прецизно, али се очекује да ће се одређена побољшања ипак остварити, у складу са укупном ситуацијом.
- У колони „Износ и извор финансирања“:
 - „Износ“ представља процењену вредност пројеката/активности изражених у РСД – права вредност пројеката/активности ће бити прецизније одређена тек када се сваки конкретни пројекат/активност детаљно разради.
 - „Извор финансирања“ представља допринос могућих финансијера за подршку имплементацији пројеката.
 - Процењена вредност неких пројеката је дата на основу курса 1 EUR = 130 РСД.
- У колонама „Пројекат/Активност(и)“, „Партнери“, „Временски оквир“, као и „Индикатори“, такође су дате оквирне вредности/називи, а прецизније ће бити одређени када се конкретни пројекти/активности детаљно разраде.
- Ради обезбеђења што бржег и ефикаснијег почетка имплементације Стратегије и мотивације партнера за чвршћу сарадњу од идентификованих пројеката у Акционом плану, одабрано је ТОП 10 пројеката који имају велики значај за поједине приоритете уз најмање баријера за њихову реализацију. Ови пројекти су детаљније описани у посебном прилогу.
- Пројекти из овог акционог плана ће бити усклађени са Законом о заштити животне средине.

1 . ПРИОРИТЕТ: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	Степен приоритета (висок)
--	--------------------------------------

1.1. Стратешки циљ: Повећање запослености за 20% до 2020. год.

1.1.1 Програм: Успостављање функционалних индустријских/радних и слободних зона

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.1.1.1.	Обезбеђење земљишта за изградњу северне индустријске зоне и израда пројектно техничке документације и студије оправданости за северну индустријску зону	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	48.000.000 РСД 41.900.000 РСД донатори и 6.100.000 РСД ЛС	50 ha – 80 ha откупљене површине - Израђена пројектно техничка документација - Израђена студија оправданости	Идејна фаза

1.1.2 Програм: Привлачење инвеститора у привреду

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.1.2.1.	Размена искустава са развијеним регионима у земљама ЕУ	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2017.	1.200.000 РСД 1.000.000 РСД донатори и 200.000 РСД ЛС	- Реализоване 3 посете 50 учесника из града Вршца (ЛС, привредници, друштвени радници, ..) 3 ТВ- промоције	Идејна фаза
1.1.2.2.	Представљање потенцијала Града за улагања у привреду	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	2.500.000 РСД 2.000.000 РСД донатори и 500.000 РСД ЛС	- Наступи на 4 сајма - израђен промо материјал (брошуре и летци)	Идејна фаза

1.2. Стратешки циљ: Повећање броја МСП и предузетника за 15% до 2020. год.

1.2.1 Програм: Подизање предузетничког духа и подстицање <i>start up</i> предузећа/радњи						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.2.1.1.	Подстицање домаће радиности у руралним срединама	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	2.400.000 РСД 2.000.000 РСД донатори и 400.000 РСД ЛС	• 24 радионице • мин. 30 особа укључених у домаћу радиност	Идејна фаза
1.2.1.2.	Развијање социјалног предузетништва са циљем запошљавања особа са инвалидитетом	ЦЗСР, ОЦД, приватни сектор и ЛС	2016 – 2020.	150.000.000 РСД 22.500.000 РСД донатори, и 122.500.000 РСД ЛС	• 80 новозапослених ОСИ • до 80 новооснованих привредних субјеката • издато до 80 грантова	Дефинисана динамика (план) активности
1.2.1.3.	Економско оснаживање избеглица и ИРЛ кроз доходне активности	РС, КИРС и ЛС	2016 – 2019.	10.000.000 РСД 9.000.000 РСД донатори 1.000.000 РСД ЛС	• 50 породица отпочело или унапредило свој бизнис • Побољшан материјални статус избеглица и ИРЛ	Идејна фаза
1.2.1.4.	Организовање едукација (менаџмент тренинзи, радионице, стручне обуке) у циљу подизања предузетничке свести	Удружење предузетника, РПК Панчево, Влада АПВ, Влада РС и ЛС	2016 – 2018.	2.000.000 РСД 1.800.000 РСД донатори и 200.000 РСД ЛС	• 10 обука • 200 приручника водича за предузетнике	Идејна фаза

1.3. Стратешки циљ: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

1.3.1 Програм: Унапређење услова за пољопривредну производњу

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.3.1.1.	Радионице за младе пољопривреднике из области стандарда у пољопривреди	РС, АПВ, пољопривредна стручна служба, пољопривредна школа и ЛС	2016 – 2020.	500.000 РСД 300.000 РСД донатори и 200.000 РСД ЛС	8 радионица 400 учесника	Идејна фаза
1.3.1.2.	Оснивање инкубатора за повртаре	РС, АПВ, ПСС, пољопривредна школа и ЛС	2016 – 2020.	5.000.000 РСД 4.250.000 РСД донатори 750.000 РСД ЛС	20 пластеника - Практична обука за 20 младих пољопривредника	Идејна фаза
1.3.1.3.	Израда студије оправданости за врсте и капацитете складишта	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2017.	3.000.000 РСД 2.700.000 РСД донатори и 300.000 РСД ЛС	Израђена студија оправданости	Идеја
1.3.1.4.	Побољшање повртарске производње на пољопривредним газдинствима на територији града Вршца	РС, АПВ, и ЛС	2015 – 2020.	10.000.000 РСД 7.000.000 РСД донатори, и 3.000.000 РСД ЛС	- Повећање броја младих који се баве повртарском производњом за 10%. - Повећан број <i>ha</i> под повртарском производњом за 15%	Идејна фаза
1.3.1.5.	Побољшање виноградарске и воћарске производње на пољопривредним газдинствима на територији града Вршца	РС, АПВ, и ЛС	2015 – 2020.	20.000.000 РСД 15.000.000 РСД донатори, и 5.000.000 РСД ЛС	- Повећање броја младих који се баве повртарском производњом за 10%. - Повећан број <i>ha</i> под повртарском производњом за 10%	Идејна фаза

1.3.1 Програм: Унапређење услова за пољопривредну производњу						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.3.1.6.	Организавање радионица ради промоције IPARD фондова	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2018.	600.000 РСД 300.000 РСД донатори, и 300.000 РСД ЛС	• 10 радионица • Мин. 100 учесника на радионицима, представници ПГ и МСП	Идејна фаза
1.3.1.7.	Организовање обука за кориснике средстава из IPARD фондова	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2018.	600.000 РСД 300.000 РСД донатори, и 300.000 РСД ЛС	• 10 радионица • Мин. 100 учесника на радионицима, представници ПГ и МСП	Идејна фаза
1.3.1.8.	Успешно управљање пољопривредним газдинством	РС, АПВ, и ЛС	2016 – 2017.	1.000.000 РСД 750.000 РСД донатори, и 250.000 РСД ЛС	• 5 радионица • 50 учесника	Идејна фаза

1.4. Стратешки циљ: Повећање броја ноћења туриста за 20% до 2020. год.

1.4.1 Програм: Јачање туристичке понуде Града						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.4.1.1.	Израда инвестиционе студије за уређење и унапређење понуде туристичко-рекреативног комплекса „Вршачко језеро“	ЈП „Варош“ и ЛС	2015 – 2016.	500.000 РСД 500.000 РСД ЛС	Израђена студија	Идејна фаза
1.4.1.2.	Ревитализација туристичко-рекреативног комплекса „Вршачко језеро“	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2018.	46.000.000 РСД 39.100.000 РСД донатори, и 6.900.000 РСД ЛС	- Израђен урбанистички пројекат - Завршетак улице Милоша Обилића са паркинзима (поред језера) - Изградња канализације око језера - Избушен бунар на Градском језеру - Изграђени пратећи садржаји	У току (Започето уређење улице Милоша Обилића; главни пројекат бунара)
1.4.1.3.	Реконструкција, адаптација, конзервација, доградња и опремање Вршачког замка	АПВ, Градски музеј, Жупанија Караш Северин, Музеј планинског Баната, Град Решица и ЛС	2015 – 2018.	105.000.000 РСД 90.000.000 РСД ЕУ (ИРА СВС), и 15.000.000 РСД ЛС	- базен за кишницу - мања кула у оквиру комплекса - зидови утврђења - мањи објекат у оквиру утврђења, - улазни простор - приступни путеви - паркинг простор - декоративно осветљење	Урађена 1.фаза реконструкције (завршена и за јавност отворена донжон кула), завршен пројекат за приступне путеве и паркинг

1.4.1 Програм: Јачање туристичке понуде Града						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
					стални водоводни прикључак	
1.4.1.4.	Изградња Авантура парка на Вршачким планинама	РС, АПВ, Клуб екстремних спортова, ТООВ и ЛС	2016 – 2017.	4.000.000 РСД 3.400.000 РСД донатори, и 600.000 РСД ЛС	- Израђен идејни пројекат - Изграђен авантура парк - Изграђен <i>zip-line</i>	Идејна фаза
1.4.1.5.	Уређење амбијента Језера Брана на Вршачким планинама	ЈП „Варош“, ТООВ и ЛС	2016 – 2017.	1.500.000 РСД 1.200.000 РСД донатори, и 300.000 РСД ЛС	<i>m²</i> уређене платформе 1 роштиљ место 70 м уређене стазе са руковатима 3 стола са надстрешницама	Пројектна документација изради у
1.4.1.6.	Изградња пута до Планинарског дома	ЈП „Варош“ и ЛС	2017 – 2019.	90.000.000 РСД 76.500.000 РСД донатори, и 13.500.000 РСД ЛС	- Израђена пројектна документација - Изграђен пут	Идејна фаза
1.4.1.7.	Оснивање Музеја вина	АПВ, Градски музеј, приватне винарије, Вршачки виногради, RECEVIN, ТООВ и ЛС	2018 – 2020.	10.000.000 РСД 8.500.000 РСД донатори, и 1.500.000 РСД ЛС	- Изабран простор - Опремљен простор - Прикупљени експонати - Основан Музеј	Идејна фаза
1.4.1.8.	Организовање и јачање бренда културно-туристичких манифестација	ТООВ, НП Стерија, Винари, Културни центар, Тачка сусретања, КУДови, МЗ Гудурица, КУД Гудурица и ЛС	2016 – 2020.	95.000.000 РСД 45.000.000 РСД АПВ, и 50.000.000 РСД ЛС	- Годишње манифестације (Дани бербе грозђа, Винофест, Вршачка позоришна јесен, Вршачки венац, Салонско пролеће, Златна јесен Гудурица, Jazz Tronic) - око 500.000 посетилаца/год	Већина манифестација је са вишегодишњом традицијом одржавања

1.4.1 Програм: Јачање туристичке понуде Града						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
					око 500 годишње.	
1.4.1.9.	Израда студије изводљивости за туристичку пругу (кружна) Вршац – Јасеново – Оравица – Анина	ЕУ, Општина Бела Црква, Жупанија Караш Северин (Румунија), ЈП „Железнице Србије“ и ЛС	2016 – 2018.	20.000.000 РСД 17.000.000 РСД ЕУ (85%), АПВ, и 3.000.000 ЛС	- Студија изводљивости - Промоција пројекта у земљама ЕУ	Потписани протоколи о сарадњи између Града Вршца, Жупаније Караш Северин и Железница Србије и Румуније. Пројекат је дефинисан у Регионалном просторном плану Војводине и плану ЈП „Железница Србије“.

1.4.2 Програм: Повећање тражње за туристичким производима Града						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.4.2.1.	Унапређење интернет представљања туристичке понуде града Вршца	АПВ, ТООВ и ЛС	2016 – 2017.	700.000 РСД 350.000 РСД донатори, и 350.000 РСД ЛС	- Редизајниран <i>web</i> сајт www.to.vrsac.com <i>responsive</i> сајт - Реорганизован и унапређен концепт - отворени <i>Google</i>, <i>Facebook</i> и <i>Twitter</i> налози	Идејна фаза
1.4.2.2.	Постављање туристичке сигнализације	РС, ТООВ и ЛС	2015 – 2016.	3.000.000 РСД 2.500.000 РСД донатори, и 500.000 РСД ЛС	- Број постављених туристичких табли - Број туристичких локација	Главни пројекат
1.4.2.3.	Постављање пешачке и бициклистичке туристичке	ЈП „Варош“, ТООВ, удружење „Вршачка кула“, Клуб	2016 – 2017.	2.500.000 РСД	Обележене бициклистичке стазе	Снимљене бициклистичке

1.4.2 Програм: Повећање тражње за туристичким производима Града						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
	<i>сигнализације</i>	екстремних спортова, Бициклистички савез Србије, Планинарски савез Србије и ЛС		2.100.000 РСД донатори, и 400.000 РСД ЛС	Обележене пешачке стазе	и пешачке стазе на Вршачким планинама

1.4.3 Програм: Стављање у функцију нових смештајних капацитета						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.4.3.1.	<i>Побољшање понуде смештајних капацитета домаћинства</i>	ТООВ, приватна лица у домаћој радиности и ЛС	2016 – 2017.	1.000.000 РСД 500.000 РСД донатори и 500.000 РСД ЛС	20 едукованих власника - Промоција на сајму - Студијска посета-примери добре праксе	Идејна фаза

2 . ПРИОРИТЕТ: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ	Степен приоритета (висок)
--	--------------------------------------

2.1. Стратешки циљ: Повећање учешћа становништва са високом школом за 15% до 2020. год.

2.1.1 Програм: Материјална подршка ученицима и студентима

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.1.1.1.	Стипендијска шема за ученике	СШ и ЛС	2015 – 2020.	5.000.000 РСД 5.000.000 РСД ЛС	• Мин. 50 ученика/год.	Пракса давања једнократне помоћи
2.1.1.2.	Стипендијска шема за студенте	Локална студентска унија и ЛС	2015 – 2020.	5.000.000 РСД 5.000.000 РСД ЛС	• Мин. 30 студената/год.	Пракса давања једнократне помоћи
2.1.1.3.	Суфинансирање превоза ученика и студената	Ступ Вршац, СШ и ЛС	2015 – 2020.	220.000.000 РСД 20.000.000 РСД АПВ, и 200.000.000 РСД ЛС	• Мин. 650 корисника/год.	Вишегодишња пракса

2.1.2 Програм: Стварање услова за останак младих и образованих

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.1.2.1.	Промоција вршачких дипломаца	Локална пословна заједница, медији, Локална студентска унија и ЛС	2015 – 2020.	1.000.000 РСД 1.000.000 РСД ЛС	• Мин. 20 дипломаца/год. • 1-2 промоције/год.	Идејна фаза
2.1.2.2.	Јавни радови, стручна пракса и приправништво за вршачке ученике и студенте	НСЗ Вршац и ЛС	2015 – 2020.	70.000.000 РСД 35.000.000 РСД АПВ, и 35.000.000 РСД ЛС	• Мин. 70 корисника/год.	Вишегодишња пракса

2.2. Стратешки циљ: Смањење просечне старости у граду за 0,5 год. до 2020. год.

2.2.1 Програм: Подршка брачним паровима

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.2.1.1.	<i>Суфинансирање вантелесне оплодње</i>	Општа Болница и ЛС	2016 – 2020.	10.000.000 РСД 5.000.000 корисници, и 5.000.000 РСД ЛС	• мин 10 корисника/год.	Идејна фаза

2.2.2 Програм: Подршка породицама са више од двоје деце

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.2.2.1.	<i>Једнократна помоћ за треће и свако следеће дете</i>	Општа болница и ЛС	2015 – 2020.	25.000.000 РСД 25.000.000 РСД ЛС	• 100 корисника/год.	Идејна фаза
2.2.2.2.	<i>Подршка током школовања за треће и свако следеће дете</i>	ОШ, СШ и ЛС	2015 – 2020.	50.000.000 РСД 50.000.000 РСД ЛС	• 200 корисника/год.	Идејна фаза

2.3. Стратешки циљ: Подизање квалитета услуга у сфери друштвених делатности

2.3.1 Програм: Обезбеђивање техничке основе за активности у сфери друштвене делатности

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.3.1.1.	Изградња мањих стамбених јединица за кориснике НСП	ЦЗСР и ЛС	2015 – 2020.	60.000.000 РСД 30.000.000 РСД ЕУ, 15.000.000 РСД Виши ниво власти, и 15.000.000 РСД ЛС	• 30 стамбених јединица • мин. 60 корисника	Мапирање локације за изградњу у поступку
2.3.1.2.	Санација и адаптација стамбених јединица корисника новчане помоћи	ЦЗСР и ЛС	2015 – 2020.	18.000.000 РСД 6.000.000 РСД ЕУ, 6.000.000 РСД Виши ниво власти, и 6.000.000 РСД ЛС	• 30 стамбених јединица • мин. 60 корисника	Дефинисање објеката који су предмет интервенције
2.3.1.3.	Обезбеђивање смештаја за бескућнике	ЦЗСР и ЛС	2016 – 2018	5.000.000 РСД 4.500.000 РСД ЕУ, и 500.000 РСД ЛС	• 8 контејнера (Уљама 1, Павлиш 1, Избиште 1, Загајица 1 и Вршац 4))	Мапирање локације за постављање контејнера
2.3.1.4.	Адаптација стамбених јединица за заштићено становање старијих особа	ЦЗСР, удружење пензионера и ЛС	2015 – 2020.	12.000.000 РСД 10.000.000 РСД ЕУ, и 2.000.000 РСД ЛС	• 40-90 стамб.јединица • 40 – 90 старијих особа	Дефинисана локација и план активности
2.3.1.5.	Изградња регионалног центра за социјалну подршку	ЦЗСР, НВО сектор, Универзитет WEST Темишвар и ЛС	2016 – 2020.	45.500.000 РСД 38.675.000 РСД ЕУ, и 6.825.000 РСД ЛС	• 400 m^2 реконструисаног простора за дневну повремену и привремену помоћ за социјално угрожене • 5.640 корисника	Идејна фаза
2.3.1.6.	Реконструкција Градског стадиона	ССВ, АСС и ЛС	2016 – 2017.	92.000.000 РСД 78.000.000 РСД донатори 14.000.000 РСД ЛС	• 3.000 m^2 борилишта за скакачке и бацачке дисциплине • m ограде око главног и помоћног стадиона	Завршена I фаза

2.3.1 Програм: Обезбеђивање техничке основе за активности у сфери друштвене делатности						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
					• број рефлектора • управна зграда m^2 (реконструисане свлачионице и службене просторије) • Реконструисане трибина гледалаца/седишта	
2.3.1.7.	Стварање предуслова за развој водених спортова (изградња затвореног градског базена)	ССВ и ЛС	2017 – 2020.	300.000.000 РСД 270.000.000 РСД донатори 30.000.000 РСД ЛС	• 1 дечији базен • 1 велики базен (25 m x 33 m) • Трибине са мин. 200 места	Завршена I фаза
2.3.1.8.	Изградња отвореног олимпијског базена и дечијег базена у оквиру комплекса „Вршачко језеро“	ЈП „Варош“ и ЛС	2015 – 2017	120.000.000 РСД 120.000.000 РСД ЛС	• Изграђен базен 50 m x 25 m, највећа дубина 2,10 m, • Изграђен дечији базен 10 m x 15 m • Машинска просторија од 18 m^2	Пројекат базена, плански основ, тендер за извођача радова базена
2.3.1.9.	Завршетак изградње спортско-школске сале у Уљми	РС, ОШ и ЛС	2015 – 2017.	50.000.000 РСД 15.000.000 РСД донатори 35.000.000 РСД ЛС	• Изграђена и опремљена сала	Започета изградња
2.3.1.10.	Изградња ученичког интерната у кругу Пољопривредне школе (Пројекат прекограничне сарадње са Румунијом)	Пољопривредна школа, Средња пољопривредна школа из Темишвара и ЛС	2016 – 2019.	195.000.000 РСД 165.750.000 РСД ЕУ, и 29.250.000 РСД ЛС (15%)	• капацитет од 120 ученика • 38 соба • 2.700 m^2	Урађена пројектна документација
2.3.1.11.	Реконструкција зграде Гимназије	Гимназија и ЛС	2016 – 2018.	15.500.000 РСД 8.000.000 РСД самодопринос грађана и АПВ, и 7.500.000 РСД ЛС	• Реконструисано 28 учионица • Замењено 12.800 m електричних водова • Замењено 5 врата	Урађена пројектна документација

2.3.1 Програм: Обезбеђивање техничке основе за активности у сфери друштвене делатности						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
					• Замењено 35 прозора	
2.3.1.12.	Унапређење стручног рада у пољопривредној школи	Пољопривредна школа и ЛС	2015 – 2020.	10.000.000 РСД 8.000.000 РСД донатори, 1.000.000 РСД Пољопривредна школа 1.000.000. РСД ЛС	• Обухваћено 400 ученика • Уређено 80 <i>ha</i> обрадивог земљишта • Уређен 1 <i>ha</i> сточарског дела • Уређено 0,5 <i>ha</i> машинског дела • Набавка 150 грла стоке	Почетак изградње прве фазе
2.3.1.13.	Замена кровног покривача у ШЦ „Никола Тесла“	ШЦ Никола Тесла и ЛС	2015 – 2016.	8.000.000 РСД 2.000.000 РСД из самодоприноса и 6.000.000 РСД ЛС	• m^2 кровног покривача (75%)	Урађена прва фаза из самодоприноса 25% кровног покривача је постављено
2.3.1.14.	Реновирање терена и велике сале за физичко васпитање у ШЦ „Никола Тесла“	ШЦ Никола Тесла и ЛС	2017 – 2020.	5.000.000 РСД 2.500.000 РСД донатори, и 2.500.000 РСД ЛС	• 230 m^2 велика сала • 200 m^2 школски терени	Урађена пројектна документација
2.3.1.15.	Увођење централног грејања у вршачке ОШ	ОШ Олга Петров, ОШ Јелена Варјашки, ОШ Паја Јовановић и ЛС	2016 – 2020.	24.000.000 РСД 14.000.000 РСД донатори, и 10.000.000 РСД ЛС	• Уведено централно грејање у 100% просторија у школама	Урађена пројектна документација
2.3.1.16.	Доградња школске зграде у Хемијској школи	Хемијска школа и ЛС	2016 – 2020.	45.000.000 РСД 30.000.000 РСД донатори, и 15.000.000 РСД ЛС	• 810 m^2 нових учионица	Урађена пројектна документација
2.3.1.17.	Реконструкција школског дворишта у ОШ Младост	ОШ Младост и ЛС	2016 – 2017.	5.000.000 РСД 5.000.000 РСД ЛС	• Реконструисано 100% површине школског дворишта	Урађена пројектна документација
2.3.1.18.	Замена спољашне столарије у ОШ Јован Стерија Поповић	ОШ Јован Стерија Поповић и ЛС	2016 – 2017.	7.000.000 РСД 7.000.000 РСД ЛС	• 100% замењена спољашна столарија	Урађена пројектна документација

2.3.1 Програм: Обезбеђивање техничке основе за активности у сфери друштвене делатности						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.3.1.19.	Замена столарије (прозора) у гради виших и у згради нижих разреда у ОШ Вук Караџић	ОШ Вук Караџић и ЛС	2017 – 2018.	5.570.000 РСД 5.570.000 РСД ЛС	Замењене столарије у 2 зграде школе	Није урађена пројектна документација
2.3.1.20.	Изградња мокрог чвора за децу са посебним потребама у ШОСО Јелена Варјашки	ШОСО Јелена Варјашки и ЛС	2016 – 2017.	7.000.000 РСД 5.000.000 РСД АПВ, донатори 2.000.000 РСД ЛС	Изграђен мокри чвор у згради школе	Урађена пројектна документација
2.3.1.21.	Реконструкција одељења патологије у Општој болници	Општа болница, ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2017.	4.204.050 РСД 4.204.050 РСД донатори, и 0 РСД ЛС	Адаптиран и дограђен објекат, m²	Постоји идејни пројекат
2.3.1.22.	Санација кровова у Специјалној болници за психијатријске болести	Општа болница и ЛС	2016 – 2017.	12.320.000 РСД 12.320.000 РСД АПВ, и 0 РСД ЛС	6.700 m² санираног кровног покривача - санирани кровови на 7 одељења	Постоји технички опис радова санације.
2.3.1.23.	Реконструкција партера у кругу Опште болнице	ЛС, ЈП „Варош“, Општа болница Вршац	2016 – 2017.	50.000.000 РСД 25.000.000 РСД донатори, и 25.000.000 РСД ЛС	m² реконструисаног простора	Завршена прва фаза реконструкције
2.3.1.24.	Реконструкцијна објекта старе војне амбуланте	Дом здравља и ЛС	2015 – 2016.	14.500.000 РСД ЛС 14.500.000 РСД из самодоприноса грађана, и 0 РСД ЛС	400 m² реконструисаног простора	Завршена прва фаза реконструкције
2.3.1.25.	Унапређење техничке опремљености и подизање капацитета за реаговање у ванредним ситуацијама	Штаб за ванредне ситуације и ЛС	2016 – 2020.	50.000.000 РСД 42.500.000 РСД донатори, 7.500.000 РСД ЛС	1 ватрогасно возило 10 пумпи - Монтажна ограда за заштиту од поплава у дужини 2 km	Идејна фаза

2.3.2 Програм: Развој организација и активности у сфери друштвених делатности						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.3.2.1.	Оснивање регионалног центра за психосоцијалну подршку особа које су претпеле насиље	ЦЗСР, ОЦД, општине Јужног Баната и ЛС	2015 – 2017.	6.000.000 РСД 5.000.000 РСД ЕУ, и 1.000.000 РСД ЛС	20% оснажених особа које су трпеле насиље	Дефинисана база починилаца и особа које трпе насиље, обучени експерти за спровођење планираних активности
2.3.2.2.	Оснивање куће за самостално становање деце без родитељског старања	ЦЗСР, ОЦД и ЛС	2015 – 2020.	7.000.000 РСД 6.000.000 РСД ЕУ, и 1.000.000 РСД ЛС	12 деце без родитељског старања укључена у образовни систем	Дефинисана локација и план активности
2.3.2.3.	Оснивање клуба за децу са асоцијалним понашањем	ЦЗСР, ОШ, СШ и ЛС	2015 – 2017.	3.000.000 РСД 2.550.000 РСД ЕУ, и 450.000 РСД ЛС	обухваћено 60 деце са асоцијалним понашањем	Дефинисана локација и план активности
2.3.2.4.	Стамбено збрињавање избеглица давањем стамбених јединица у закуп са могућношћу откупа	USAID, РС, КИРС и ЛС	2016 – 2019.	135.000.000 РСД 120.000.000 РСД донатори 15.000.000 РСД ЛС	- Изграђене 3 стамбене зграде 60 породица стамбено збринуте	Постоји пројектна документација и предвиђен је почетак изградње у марту 2016.
2.3.2.5.	Стамбено збрињавање избеглица доделом сеоских кућа са окућницом	USAID, РС, КИРС и ЛС	2016 – 2020.	18.590.000 РСД 18.590.000 РСД донатори, 0 РСД ЛС	13 породица стамбено збринуте	Прва фаза пројекта
2.3.2.6.	Стамбено збрињавање избеглица кроз доделу помоћи у грађевинском материјалу	USAID, РС, КИРС и ЛС	2016 – 2020.	16.380.000 РСД 16.380.000 РСД донатори, и 0 РСД ЛС	14 породица стамбено збринуте	Прва фаза пројекта

2.3.2 Програм: Развој организација и активности у сфери друштвених делатности						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.3.2.7.	Оснивање мултимедијалног центра матерњег језика	Вршачка Гимназија, Српска теоретска гимназија „Доситеј Обрадовић“ Румунија и ЛС	2016 – 2018.	25.000.000 РСД 21.250.000 РСД ЕУ, и 3.750.000 РСД ЛС	- Успостављен мултимедијални центар - Опремљена 1 учионица	Пројекат у припреми
2.3.2.8.	Дигитализација музејске збирке градског Музеја Вршац	Градски музеј, Музеј „Банатул“ Темишвар и ЛС	2017 – 2020.	130.000.000 РСД 110.000.000 РСД (IPA, СВС), и 20.000.000 РСД ЛС	- Успостављена дигитална база - Преко 260.000 предмета сврстаних у збирке: археолошке, историјске, природњачке, нумизматичке итд...	Постоји електронска евиденција (картон предмета)
2.3.2.9.	Дигитализација библиотечке грађе Градске библиотеке у Вршцу	Градска библиотека Вршац, Жупанијска библиотека "Паул Иорговици" Решица и ЛС	2016 – 2018.	80.000.000 РСД 65.000.000 РСД донатори, и 15.000.000 РСД ЛС	- Успостављена дигитална база - Преко 800 000 страница материјала	Део грађе дигитализован (почетна фаза)

3 . ПРИОРИТЕТ: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Степен приоритета
(висок)

3.1. Стратешки циљ: Управљање са мин. 50% продукваног отпада до 2020. год.

3.1.1 Програм: Развој система управљања секундарним сировинама

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.1.1.1.	Израда новог локалног еколошког акционог плана	АПВ и ЛС	2015 – 2016.	350.000 РСД 350.000 РСД ЛС	Израђен нови локални еколошки акциони план	Израда завршена
3.1.1.2.	Побољшање опремљености контролних тела за управљање отпадом	РС, АПВ и ЛС	2015 – 2020.	1.000.000 РСД 850.000 РСД донатори и 150.000 РСД ЛС	- Набавка возила - Набавка опреме(фото апарат, двоглед, камера, ...)	Идејна фаза
3.1.1.3.	Побољшање опремљености становништа за примарну селекцију уређења локалне депоније	АПВ и ЛС	2016 – 2020.	40.000.000 РСД 10.000.000 РСД донатори 30.000.000 РСД ЛВ	Набавка 20.000 посуда за смеће	Идејна фаза
3.1.1.4.	Оснивање рециклажних острва у местима у граду Вршцу	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	42.000.000 РСД 35.800.000 РСД донатори и 6.300.000 РСД ЛС	- Уређено 35 рециклажних острва - Опрема за функционисање ових острва	Идејна фаза а постоји евиденција о потенцијалима и количинама отпада
3.1.1.5.	Опремање хале за раздвајање чврстог комуналног отпада	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2016 – 2020.	32.500.000 РСД 25.000.000 РСД донатори и 7.500.000 РСД ЛС	Набавка једне линије за раздвајање чврстог комуналног отпада	Израда у току
3.1.1.6.	Уређење локалне депоније	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2016 – 2019.	6.000.000 РСД 3.000.000 РСД донатори и 3.000.000 РСД ЛС	m² уређеног простора за одлагање отпада	Урађена прва фаза санитарне депоније

3.1.1 Програм: Развој система управљања секундарним сировинама						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.1.1.7.	Стратегија одлагања и управљања отпадом пореклом из пољопривреде	РС, АПВ, Агро завод и ЛС	2016 – 2017.	1.200.000 РСД 600.000 РСД донатори 600.000 РСД ЛС	Израђен стратешки документ	Идејна фаза

3.1.2 Програм: Јачање мониторинга у сфери ЗЖС						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.1.2.1.	Оснивање зелене патроле у граду Вршцу	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	7.000.000 РСД 5.900.000 РСД донатори и 1.100.000 РСД ЛС	- Донешена одлука ЛС о формирању зелених патрола - Формиране 3 патроле по 2 особе	Идејна фаза

3.1.3 Програм: Едукација становништва о значају третмана отпада						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.1.3.1.	Едукација о значају правилног третмана секундарних сировина	РС, АПВ и ЛС	2015 – 2020.	1.000.000 РСД 700.000 РСД донатори, и 300.000 РСД	10 радионица 200 полазника	Идејна фаза

3.2. Стратешки циљ: ОЧУВАНИ ПРИРОДНИ И ОСТАЛИ РЕСУРСИ

3.2.1 Програм: Санација деградираних површина и афимација тенденције органске производње

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.2.1.1.	<i>Повећање опремљености контролних служби за очување природних и осталих ресурса</i>	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	1.000.000 РСД 850.000 РСД донатори и 150.000 РСД ЛС	• 1 возило • Опрема (фото апарат, двоглед, камера, ...)	Идејна фаза

3.2.2 Програм: Афирмација коришћења обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.2.2.1.	<i>Бушење хидротермалних изворишта</i>	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2018.	35.000.000 РСД 17.500.000 РСД донатори и 17.500.000 РСД ЛС	• Главни пројекат бушотине • Избушена 1 бушотина	Постоји истраживање Рударско геолошког факулета БГ
3.2.2.2.	<i>Повећање енергетске ефикасности јавних и стамбених објеката града Вршца</i>	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	400.000.000 РСД 360. 000.000 РСД донатори и 40.000.000 РСД ЛС	• Остварена уштеда (у %) кроз енергетску ефикасност у зградарству и јавне расвете	Израђен је елаборат о јавној расвети
3.2.2.3.	<i>Припрема и израда пројектно-техничке и планске документације у циљу експлоатисања хидротермалних изворишта</i>	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2018.	5.000.000 РСД 5.000.000 РСД ЛС	• Број докумената	Идејна фаза

3.3. Стратешки циљ: Развој еколошке свести

3.3.1 Програм: Уштеда и рационално коришћење енергије

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.3.1.1.	Еколошко едукациони центар са примерима производње енергије из обновљивих извора	РС, АПВ, ОШ „Моша Пијаде“ Гудурица, Еколошко удружење Авалон и ЛС	2016– 2020.	25.000.000 РСД 22.500.000 РСД донатори и 2.500.000 РСД ЛС	- Основан и регистрован едукациони центар - Реконструисан објекат	Идејни пројекат реконструкције објекта

3.3.2 Програм: Усклађивање урбанистичких решења са принципима амбијенталне екологије

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.3.2.1.	Изградња јавног тоалета у центру града	РС, АПВ и ЛС	2016.	2.500.000 РСД 2.100.000 РСД донатори и 400.000 РСД ЛС	- Уређен тоалет - Број корисника	Пројекат
3.3.2.2.	Изградња III фазе пречистача отпадних вода у Вршцу (базени за денитрификацију и дефосфоризацију, линија за прераду муља)	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2016-2020.	240.000.000 РСД 140.000.000 РСД ЕУ донатори и 100.000.000 РСД ЛС	- Заокружен процес пречишћавања отпадних вода на УПОВ у Вршцу - Повећан степен пречишћености на 100 % (тренутни с.п. 80%)	Урађено идејно решење

3.3.3 Програм: Подизање еколошке свести кроз едукацију						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.3.3.1.	Едукација о значају обновљивих извора енергије	РС, АПВ и ЛС	2015 – 2020.	1.000.000 РСД 700.000 РСД донатори 300.000 РСД	• 10 радионица • 200 полазника	Идејна фаза
3.3.3.2..	Промовисање волонтерске акције „скупљање смећа“ на Вршачком брегу	РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020.	1.000.000 РСД 1.000.000 РСД ЛС	• 10 акција • 10 информативних емисија о значају и результатима спроведених акција	Идејна фаза

4. ПРИОРИТЕТ: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Степен приоритета
(висок)

4.1. Стратешки циљ: Изградња и реконструкција инфраструктурних објеката

4.1.1 Програм: Комплетирање планске документације

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.1.1.	Израда Просторног плана посебне намене за потребе проширења аеродрома	АПВ, SMATSA Aviation academy и ЛС	2016 – 2017.	2.000.000 РСД 2.000.000 SMATSA, и 0 РСД ЛС	Израђен и усвојен плански документ	Израђен је главни пројекат, одобрена су средства за прву фазу
4.1.1.2.	Израда планова генералне регулације за насељена места	АПВ, ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2020.	10.000.000 РСД 5.000.000 АПВ, и 5.000.000 РСД ЛС	Израђени плански документи за град и 22 села	- Просторни план ВШ упућен је на сагласност у РС за урбанизам - Нацрт ГП ВШ био на јавном увиду - Донет План ГР за Павлиш - Донет План ГР за Влајковац
4.1.1.3.	Израда студије изводљивости за туристичку пругу Вршац-Јасеново-Оравица-Јам-Анина	ЈП Железнице Србије, Бела Црква, Жупанија Караш Северин и ЛС	2016 – 2018.	20.000.000 РСД 17.000.000 РСД ЕУ 3.000.000 РСД АПВ	Израђена и усвојена студија изводљивости	Пројекат је дефинисан у Регионалном просторном плану Војводине

4.1.2 Програм: Изградња и модернизација јавних објеката						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.2.1.	Реконструкција фасада на зградама за колективно становање	ЈП „Варош“, скупштине станара и ЛС	2017 – 2020.	100.000.000 РСД 80.000.000 РСД донатори, 10.000.000 станари, и 10.000.000 РСД ЛС	Реконструисане фасаде на 20 стамбених зграда	Дефинисано у ЛАП енергетске ефикасности
4.1.2.2.	Ревитализација Градског парка	ЈП „Варош“, ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2017 – 2019.	19.000.000 РСД 15.000.000 РСД донатори и 4.000.000 РСД ЛС	59.238 m² уређеног простора (парцела кат. бр. 5582 - Јавни парк)	Реализована прва фаза (део јавне расвете и шеталишта) постоји пројектно техничка документација
4.1.2.3.	Ревитализација комплекса Стари Вршац (блок 60)	ЛС, ЈП „Варош“, ТОО Вршац	2016 – 2020.	330.000.000 РСД 280.500.000 РСД донатори и 49.500.000 РСД ЛС	- Реконструисана библиотека - Реконструисан Дом војске - Реконструисан партер	Постоје главни технички пројекти за зграду библиотеке и Дома Војске
4.1.2.4.	Партерно уређење блока 56 (Стеријино сокаче)	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2017.	19.000.000 РСД 10.000.000 РСД донатори и 9.000.000 РСД ЛС	m² уређеног простора	Постоји идејни пројекат
4.1.2.5.	Инфраструктурно опремање комплекса касарне за потребе изградње стамбеног блока и тржног центра	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2020.	400.000.000 РСД 340.000.000 РСД донатори и 60.000.000 РСД ЛС	150.000 m² уређеног простора	У току су припремне радње које претходе експропријацији земљишта
4.1.2.6.	Изградња и реконструкција јавне расвете на територији града Вршца	ЈП „Варош“ и ЛС	2017 – 2020.	230.000.000 РСД 190.000.000 РСД донатори и 40.000.000 РСД ЛС	Реконструисана мрежа јавне расвете (замена живиних сијалица у целости)	У току је пројекат реконструкције дела мреже јавне расвете, који се финансира из програма прекограничне сарадње.

4.1.2 Програм: Изградња и модернизација јавних објеката						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.2.7.	Инфраструктурно уређење Новог градског гробља	ЈКП „Други октобар“, ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2017.	50.000.000 РСД 25.000.000 РСД донатори 25.000.000 РСД ЛС	Површина уређеног простора m^2	Локација дефинисана у планском документу

4.1.3 Програм: Изградња и модернизација објеката саобраћајне инфраструктуре						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.3.1.	Изградња обилазнице око Вршца	ЈП „Варош“, ЈП Путеви Србије и ЛС	2016 – 2020.	900.000.000 РСД 880.000 РСД донатори, и 20.000.000 РСД ЛС	Изграђено 7 km пута	Завршена деоница до Павлиша у дужини од 2 km
4.1.3.2.	Реконструкција и изградња пута Вршац-Марковац-Градинари	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2020.	600.000.000 РСД 510.000.000 РСД донатори 90.000.000 РСД ЛС	- Изграђено 4,5 km пута - Реконструисано 12 km пута	Урађена студија изводљивости и пројектно техничка документација (потребна ревизија докумената)
4.1.3.3.	Изградња интермодалног терминала у индустријској зони Југ	ЈП Железнице Србије, Саобраћајни факултет Београд, ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2020.	650.000.000 РСД 535.000.000 РСД донатори 115.000.000 РСД ЛС	54.000 m^2 уређеног земљишта - Изградња 1.620 m колосека - Изградња саобраћајница површине 13.400 m^2 - Изградња паркинг простора 5.700 m^2 - Контејнерски манипулатор - Складишни објекат 2.700 m^2 - Зелене површине 4.600 m^2	Урађена студија изводљивости. Није извршена експропријација земљишта.

4.1.3 Програм: Изградња и модернизација објеката саобраћајне инфраструктуре						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
					• Транспортно манипулативна површина 16.700 m² • Управна зграда 620 m² • Комунална инфраструктура 1.500 m	

4.1.4 Програм: Доградња недостајуће водоводне и канализационе мреже						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.4.1.	Изградња фекалне канализационе мреже у МЗ Павлиш са повезаним колектором Павлиш - Вршац	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“, МЗ Павлиш и ЛС	2016 – 2019.	210.000.000 РСД 105.000.000 РСД донатори и 105.000.000 РСД ЛС	• 12 km колектора у насељу • 2 km колектора ван насеља и потребне црпне станице	Урађена техничка документација и прибављена гр. дозвола
4.1.4.2.	Изградња фекалне канализације у сеоским насељима града Вршца са изградњом мини-пречистача	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“, МЗ и ЛС	2016 – 2018.	500.000.000 РСД 350.000.000 РСД донатори, 50.000.000 средства самодоприноса грађана и 100.000.000 РСД ЛС	• m² канализационих цеви (Влајковац, Улма, Избиште, Мало Средиште и Сочица) • Број пужних пумпи • Број колектора	Урађена техничка документација
4.1.4.3.	Изградња/реконструкција система атмосферске канализације у Вршцу (граду)	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“, МЗ и ЛС	2016 – 2019.	140.000.000 РСД 70.000.000 РСД донатори и 70.000.000 РСД ЛС	• Израђена П-Т документација • m канализационих цеви • m канала	Постоји идејни пројекат
4.1.4.4.	Уређење површинских водотокова на територији града Вршца	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“, МЗ и ЛС	2016 – 2019.	20.000.000 РСД 10.000.000 РСД донатори и 10.000.000 РСД ЛС	• Уређени водотокови (у km)	Идејна фаза
4.1.4.5.	Завршетак изградње канализационе мреже у Вршцу и у викенд зонама (Вршачке	ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2016 – 2020.	100.000.000 РСД 50.000.000 РСД донатори и	• km фекалне канализације	Идејна фаза

4.1.4 Програм: Доградња недостајуће водоводне и канализационе мреже						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
	планине, Думбрава...)			50.000.000 РСД ЛС		
4.1.4.6.	Прва фаза реконструкције корита потока Месић	ЈП „Варош“ и ЛС	2017 – 2020.	220.000.000 РСД 190.000.000 РСД донатори и 30.000.000 РСД ЛС	Реконструисано 2 <i>km</i> корита	Постоји грађевинска дозвола
4.1.4.7.	Уређење каналске мреже на територији града Вршца са посебним освртом на заштиту изворишта за јавно водоснабдевање	РС, АПВ, ЈКП „Други октобар“, МЗ и ЛС	2016 – 2019.	100.000.000 РСД 50.000.000 РСД донатори и 50.000.000 РСД ЛС	- Уређено 100 <i>km</i> каналске мреже 24 насељена места	Идејна фаза
4.1.4.8.	Реконструкција повезних цевовода и препумпних станица од резервоара за водоснабдевање друге висинске зоне до пете висинске зоне	АПВ, РС, ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2016 – 2020.	70.000.000 РСД 35.000.000 донатори 35.000.000 ЛС	2,5 <i>km</i> нове водоводне мреже - Реконструкција 3 препумпне станице	Пројектна документација у изради у изради
4.1.4.9.	Реконструкција главног вода ДН 400 у улици Николе Тесле у граду	АПВ, РС, ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2016 – 2020.	75.000.000 РСД 35.000.000 РСД донатори 40.000.000 РСД ЛС	1 <i>km</i> нове водоводне мреже	Урађена пројектна документација
4.1.4.10.	Изградња магистралног водовода кроз улицу 12. Војвођанске бригаде у Вршцу	АПВ, РС, ЈКП „Други октобар“ и ЛС	2017 – 2018.	16.000.000 РСД 8.000.000 РСД АПВ и 8.000.000 РСД ЛС	Изграђен магистрални водовод	Идејна фаза

4.2. Стратешки циљ: Одржавање постојеће инфраструктуре

4.2.1 Програм: Санација и адаптација постојећих инфраструктурних објеката

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.2.1.1.	<i>Санација и адаптација објеката месних заједница у насељеним местима града</i>	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2019.	30.000.000 РСД 15.000.000 РСД донатори и 15.000.000 РСД ЛС	• Санирани објекти месних заједница у граду	Идејна фаза
4.2.1.2.	<i>Адаптација и санација јавних тоалета у граду</i>	ЈП „Варош“ и ЛС	2016 – 2017.	3.000.000 РСД 3.000.000 РСД ЛС	• Санирани објекти јавног тоалета	Постоји пројекат
4.2.1.3.	<i>Санација клизишта у насељеном месту Куштиљ</i>	ЈП „Варош“ и ЛС	2016.	30.000.000 РСД 15.000.000 РСД донатори и 15.000.000 РСД ЛС	• Санирано клизиште	Постоји пројекат санације

7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

Имплементација, односно реализација Стратегије је кључни део, односно сврха читавог процеса стратешког планирања. Стога је Тим за израду Стратегије ближе дефинисању имплементације Стратегије посветио посебну пажњу.

Фаза имплементације Стратегије се заснива на реализацији њеног Акционог плана, који представља полазну основу за имплементацију.

Као што је за започињање процеса стратешког планирања, Град Вршац донео одређену одлуку, у којој се иницира процес, именују људи за одређене послове, тако се и за фазу имплементације Стратегије морају учинити неопходни формални кораци. Пре свега, град пре иницирања фазе имплементације Стратегије треба да учини следеће:

1. Именовање људи и/или тела које ће бити одговорно за имплементацију;
2. Дефинисање положаја Тела за имплементацију у оквиру Градске управе;
3. Дефинисати лица и одговорности на пројектима на којима је Град носилац истих;
4. Дефинисати лица и одговорности на пројектима на којима је Град пројектни партнер.

Управо из разлога несметаног почетка имплементације Стратегије, Град је дефинисао Топ 10 пројеката, као што је то у уводном делу Акционог плана и наведено. Буџети ових пројеката требало би да се нађу у буџету Града за 2016. годину.

Поред Топ 10 пројеката, као инструмента за започињање процеса имплементације Стратегије, други инструмент, знатно сложенији, је Оперативни план имплементације Стратегије за сваку годину планског периода. У овом документу, који се формално усваја од стране извршног градског органа, односно Градског већа, дефинише се најмање следеће:

1. Списак пројеката предвиђених за реализацију у наредној години, најмање допуњених са елементима из Акционог плана;
2. Списак партнера укључених у реализацију пројеката и начин формализације међусобних односа;
3. Дефинисана укупна потребна средства за реализацију пројеката;
4. Дефинисана средства која Град треба да издвоји за реализацију пројеката, са најмање кварталном пројекцијом;
5. Праћење реализације пројеката, и
6. Извештавање.

8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Имајући у виду да свака стратегија и њен акциони план подлежу контроли и вредновању, Град је предвидео да ће се овом њеном делу посветити посебна пажња. С тим у вези, Град ће донети посебно решење којим се образује радно тело за мониторинг и евалуацију.

Радно тело, односно именована лица за мониторинг и евалуацију Стратегије ће, пре свега радити на следећим активностима:

- Израда временског плана мониторинга пројеката и евалуације Стратегије,
- Израда извештаја (најмање на годишњем нивоу), и
- Предлог корективних мера.

У сврху мониторинга и евалуације израдиће се посебни евалуациони упитници, на основу којих ће се периодично радити евалуациони извештаји који ће се подносити надлежним органима.

Радно тело, односно лица задужена за мониторинг и евалуацију ће радити анализу реализованих пројеката и њихових ефеката, са посебним освртом на евентуалне препреке у њиховој реализацији и даваће смернице за одређене интервенције у имплементацији Акционог плана.

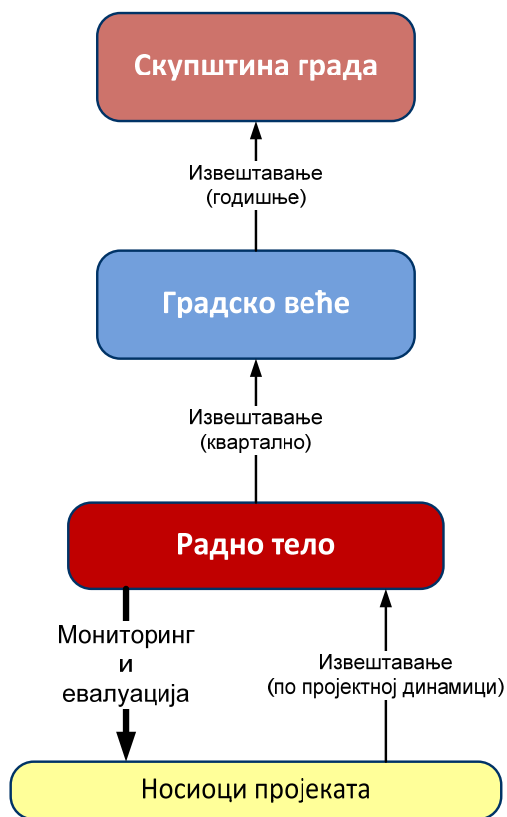
По потреби, извештаји (квартални, годишњи, завршни) о реализацији пројеката из Акционог плана Стратегије ће се достављати Радном телу, од стране носилаца реализације пројеката.

У циљу што ефикасније и ефективније имплементације Стратегије, извештавању највиших органа Града ће се посветити посебна пажња.

Стратегијом је предвиђено да Радно тело на кварталном нивоу извештава Градско веће о напретку на имплементацији Стратегије. Такође, предвиђено је да се на годишњем нивоу, Скупштини града подноси годишњи извештај о реализацији Стратегије, и то од стране Градског већа.

Сви ови извештаји треба да послуже и у циљу правовременог интервенисања у случају неопходности предузимања одређених мера, како би се Акциони план Стратегије што успешније реализовао.

На следећој слици представљен је шири оквир функционисања процеса мониторинга и евалуације Стратегије, односно пројеката дефинисаних у њеном Акционом плану.

Слика 5. *Шири оквир функционисања процеса мониторинга и евалуације*

АНЕКСИ

1. Индикатори
2. Закључак о изради СЛОРа
3. *Project fishe* за ТОП 10 пројеката
4. Профил локалне заједнице/града

Анекс 1: Индикатори

Индикатор бр. 1	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ИНДИКАТОР: Степен развијености
-----------------	--

Извор података:

Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину

Коментар:

Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину, општине у Србији су разврстане у четири групе. Град Вршац је на основу вредности бруто домаћег производа по глави становника, који је изнад републичког просека, сврстан у **I групу**. Уз град Вршац у овој групи се налази још 19 јединица локалних самоуправа.

Индикатор бр. 2	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ИНДИКАТОР: Просечна бруто зарада
-----------------	--

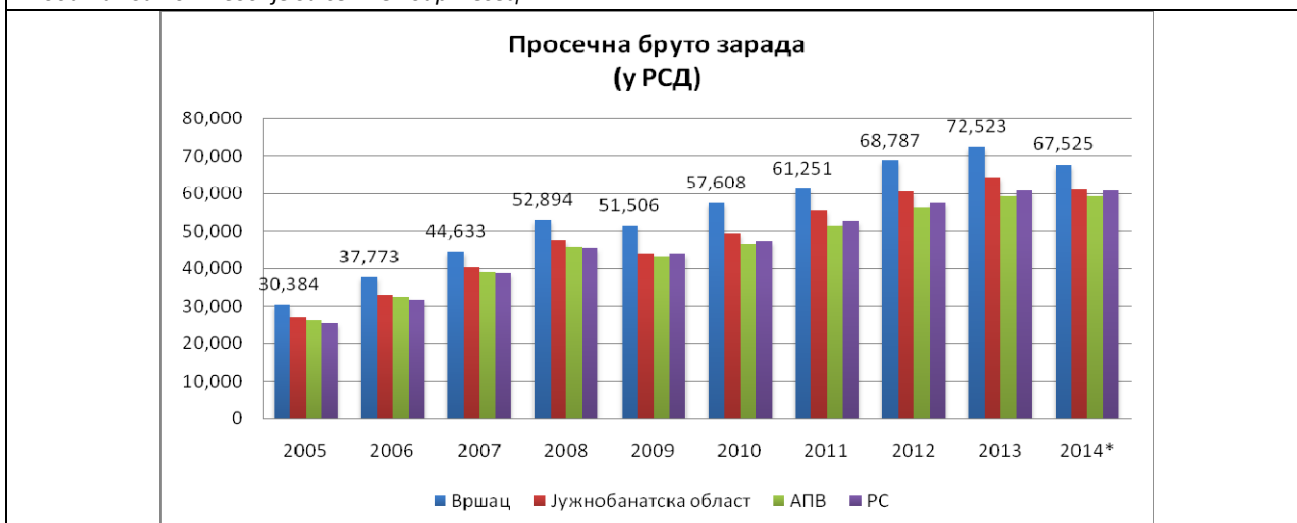
Просечна бруто зарада (у РСД)	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.*
Република Србија	25.514	31.745	38.744	45.674	44.147	47.450	52.733	57.430	60.708	60.803
АП Војводина	26.440	32.392	39.024	45.924	43.403	46.496	51.393	56.118	59.355	59.282
Јужнобанатска област	27.163	32.993	40.351	47.734	44.194	49.280	55.461	60.484	64.449	61.088
Град Вршац	30.384	37.773	44.633	52.894	51.506	57.608	61.251	68.787	72.523	67.525

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Напомена:

* Податак за 2014. год. је за септембар месец.

Коментар:

Просечне бруто зараде у граду имају, углавном, номинални тренд раста у периоду 2005-2014. год. а што прати тренд кретања бруто зарада, како у АПВ и РС, тако и на нивоу области. Међутим, зараде у граду су у поређењу са другим територијалним јединицама веће, и то редом, највише у односу на ниво АПВ, па РС и коначно, зараде су веће и у односу на ниво јужнобанатске области.

Индикатор бр. 3	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ИНДИКАТОР: Локацијски коефицијент запошљавања у појединим секторима
-----------------	---

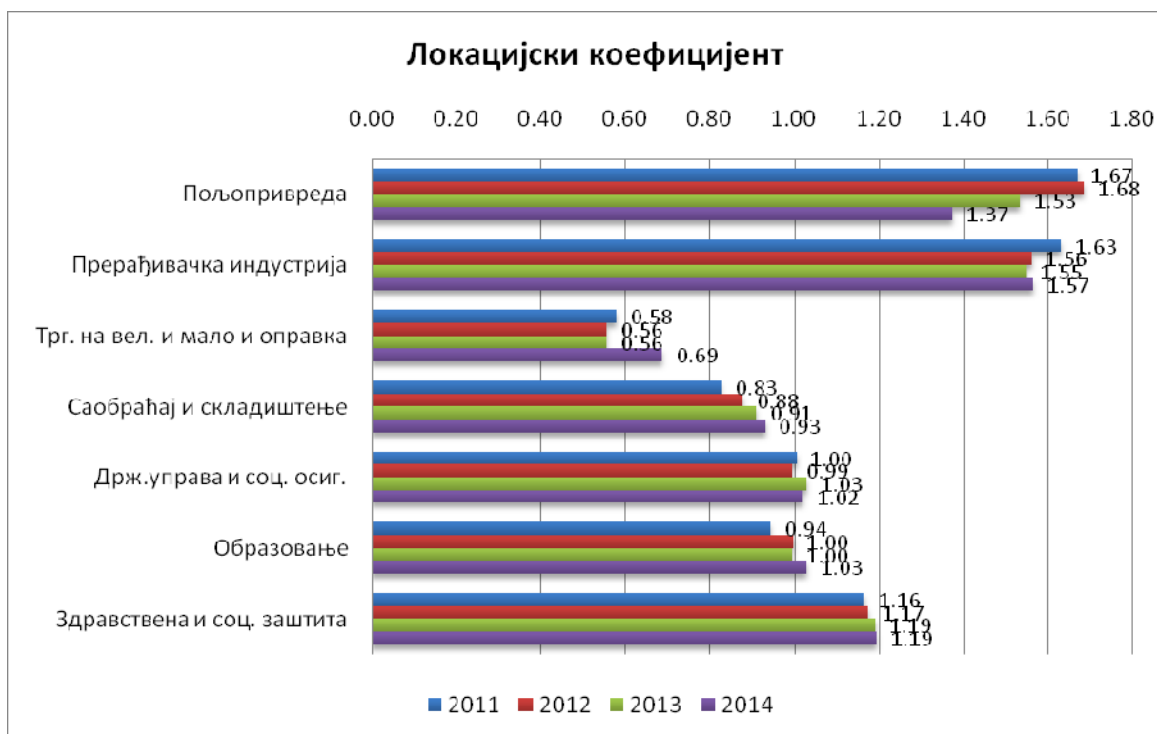
Година	Пољопривреда	Прерађивачка индустрија	Трг. на вел. и мало и оправка	Саобраћај и складиштење	Држ.управа и социјално осигурање	Образовање	Здравство и социјална заштита
2011.	1,67	1,63	0,58	0,83	1,00	0,94	1,16
2012.	1,68	1,56	0,56	0,88	0,99	1,00	1,17
2013.	1,53	1,55	0,56	0,91	1,03	1,00	1,19
2014.	1,37	1,57	0,69	0,93	1,02	1,03	1,19

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Напомене:

1. Обухваћени су само запослени у правним лицима
2. Број запослених је узет као годишњи просек, изузев за 2014. где су подаци из марта месеца

Коментар:

У периоду 2011-2014. на нивоу града највећи локацијски коефицијент запошљавања је био у сектору пољопривреде и прерађивачке индустрије. Њихова просечна вредност је износила, за Пољопривреду $LQ_{sr-polj.}=1,56$, док је за прерађивачку индустрију $LQ_{sr-prerind}=1,58$. У односу на почетак посматраног периода, 2011. год., оба сектора су забележила пад Локацијског коефицијента у 2014. год., док су сектори трговине, саобраћаја и складиштења, као и образовања доживели значајнији пораст.

Индикатор бр. 4	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ														
	ИНДИКАТОР: Укупна активност и стопа запослености														

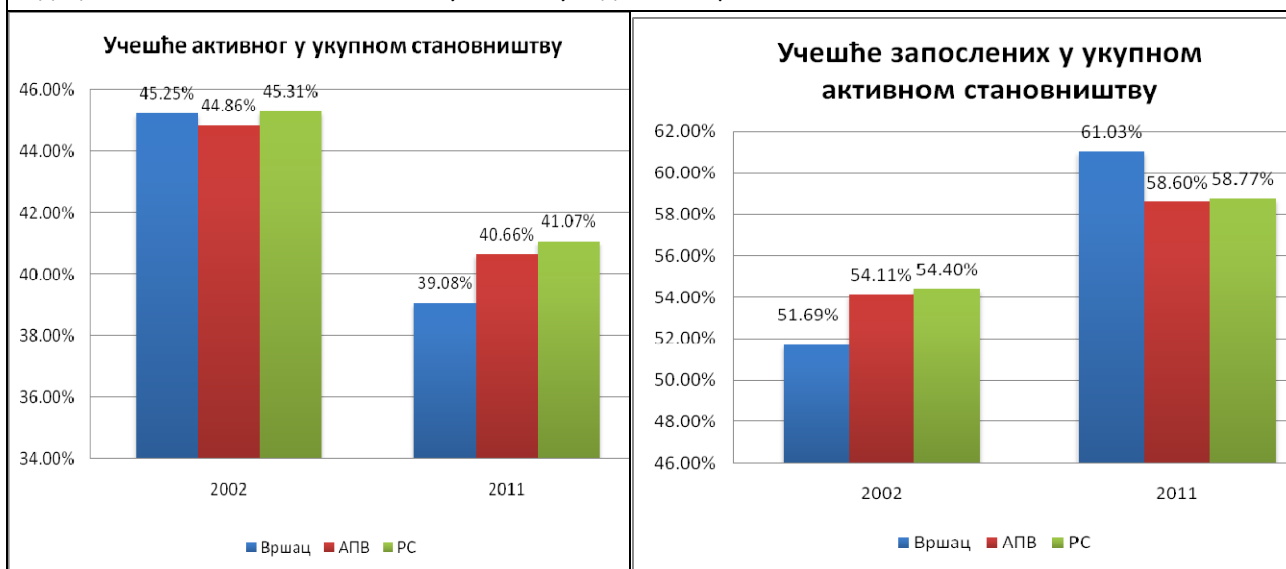
Год.	Укупно становништво			Укупно активно становништво			Запослено становништво			Учешће активног у укупном становништву (%)			Учешће запослених у укупном активном становништву (%)		
	ВШ	АПВ	РС	ВШ	АПВ	РС	ВШ	АПВ	РС	ВШ	АПВ	РС	ВШ	АПВ	РС
2002.	54.402	2.034.851	7.500.031	24.616	912.800	3.398.227	12.723	493.898	1.848.531	45,25	44,86	45,31	51,69	54,11	54,40
2011.	52.089	1.932.945	7.234.099	20.354	785.960	2.971.220	12.422	460.588	1.746.138	39,08	40,66	41,07	61,03	58,60	58,77

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњази

Напомене:

Подаци за запослено становништво су на нивоу годишњег просека.

Коментар:

Нема коментара.

Индикатор бр. 5	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ											
	ИНДИКАТОР: Учешће незапослених у укупном активном становништву											

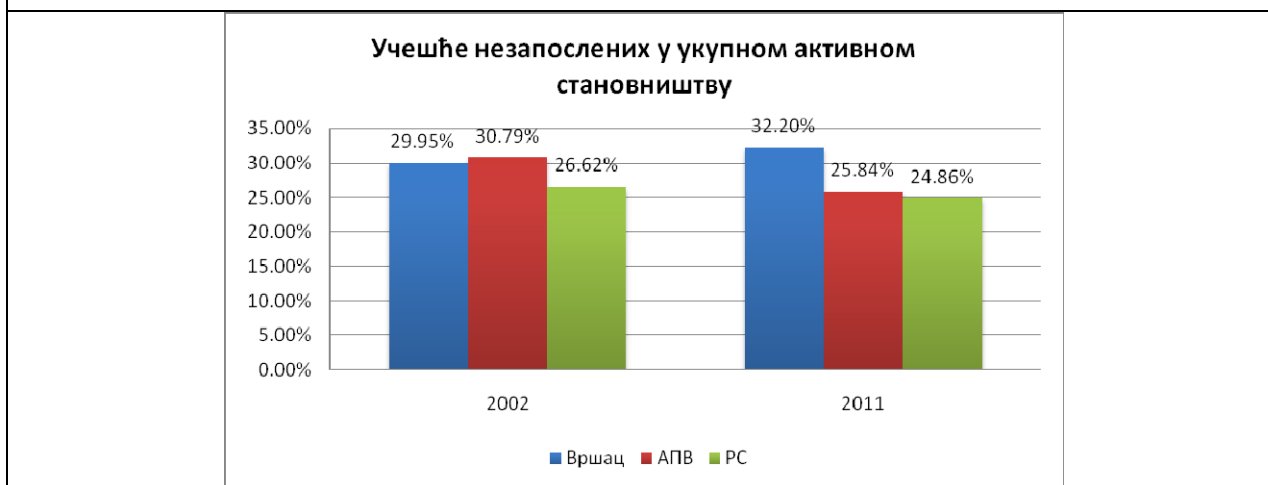
Год.	Укупно активно становништво			Незапослено становништво			Запослено становништво			Учешће незапослених у укупном активном становништву (%)		
	ВШ	АПВ	РС	ВШ	АПВ	РС	ВШ	АПВ	РС	ВШ	АПВ	РС
2002.	24.616	912.800	3.398.227	7.373	281.025	904.494	12.723	493.898	1.848.531	29,95	30,79	26,62
2011.	20.354	785.960	2.971.220	6.554	203.114	738.756	12.422	460.588	1.746.138	32,20	25,84	24,86

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Напомене:

Нема.

Коментар:

Лоша перспектива је пре свега из разлога кашњења у економском реструктурирању, ниског прилива страних и домаћих инвестиција и недовољно диверсификованом привредном структуром. У периоду од 2008. до краја 2012. год. бележи се пад слободних радних места уз континуирано, али недовољно повећање учешћа приватног сектора. У поменутом периоду дошло је и до смањења броја запослених радника.

Индикатор бр. 6	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ									
	ИНДИКАТОР: Број регистрованих привредних друштава и предузетника									

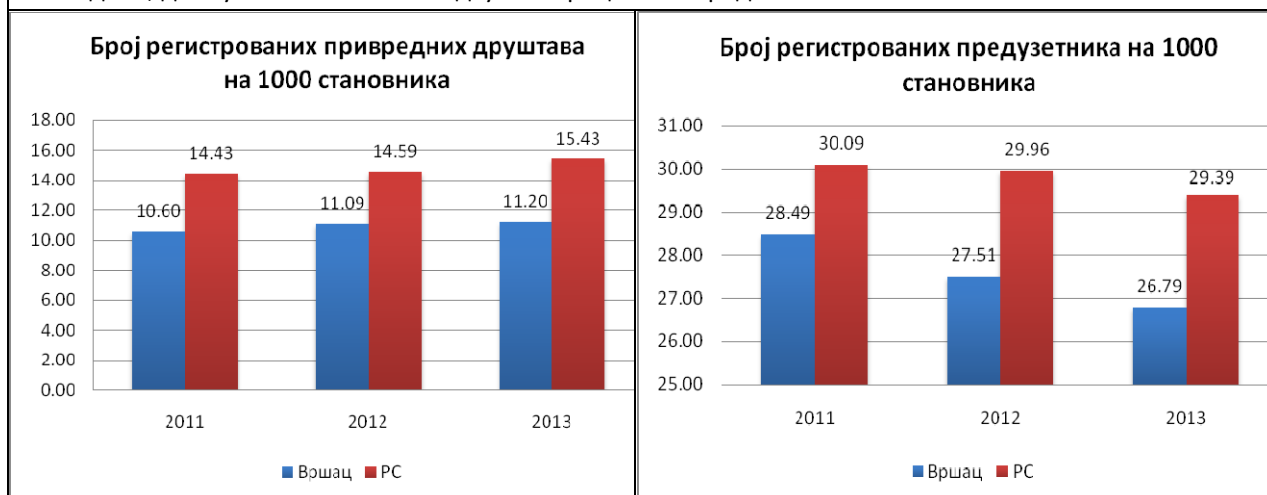
Год.	Број привредних друштава		Број предузетника		Број становника (у 000)		Број регистрованих привредних друштава на 1000 становника		Број регистрованих предузетника на 1000 становника	
	Вршац	РС	Вршац	РС	Вршац	РС	Вршац	РС	Вршац	РС
2011.	552	104.394	1,484	217.703	52,09	7.234,10	10,60	14,43	28,49	30,09
2012.	573	105.066	1,422	215.658	51,69	7.199,08	11,09	14,59	27,51	29,96
2013.	575	110.567	1,375	210.562	51,33	7.164,13	11,20	15,43	26,79	29,39

Извор података:

Агенција за привредне регистре и Републички завод за статистику

Напомена:

Подаци за број становника у 2011. год. добијени су прерачунавањем на бази Пописа становништва из исте године, док су за 2012. и 2013. год. узете процењене вредности.

Коментар:

У периоду 2011-2013. год. број привредних друштава на 1.000 становника у граду је у благом порасту, са 10,60 у 2011. год. на 11,20 у 2013. год. Овај тренд је и на нивоу Републике, с том разликом што су вредности веће, 14,43 у 2011. год. и 15,43 у 2013. год.

Број предузетника на 1.000 становника има тренд пада у посматраном периоду, међутим, на нивоу града он је оштрији и износи 28,49 у 2011. год. и 26,79 у 2013. год, док је на нивоу Републике овај пад са 30,09 у 2011. год. на 29,39 у 2013. год.

Индикатор бр. 7	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ											
	ИНДИКАТОР: Кретање броја привредних друштава и предузетника											

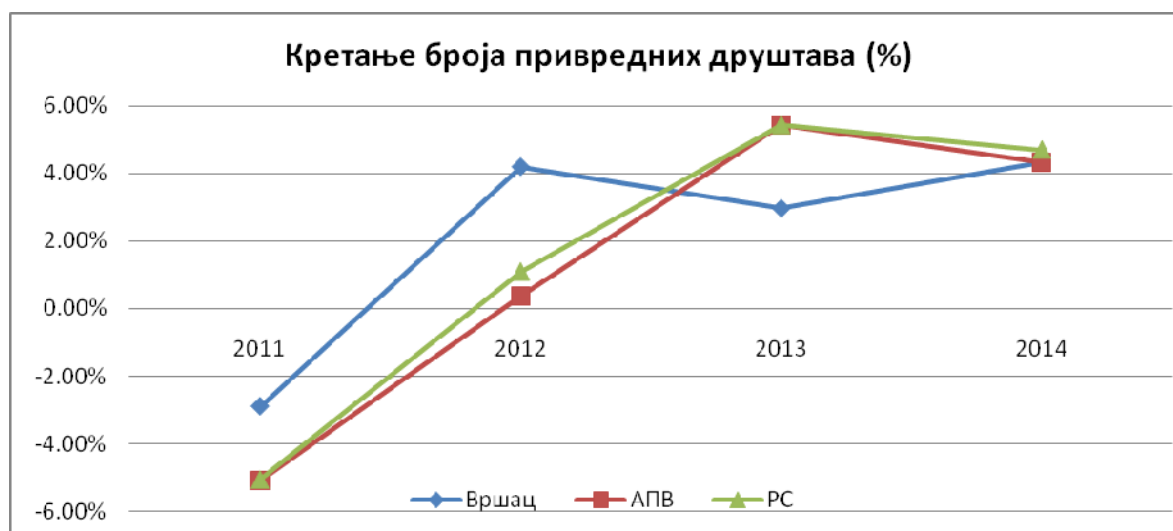
	Број активних привредних друштава			Број новоснованих привредних друштава			Број брисаних/угашених привредних друштава			Кретање броја привредних друштава		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2011.	552	26.371	104.394	46	2.012	8.305	62	3.355	13.596	-2,90%	-5,09%	-5,07%
2012.	573	26.372	105.066	53	2.160	8.489	29	2.059	7.341	4,19%	0,38%	1,09%
2013.	575	27.710	110.567	26	2.119	8.574	9	610	2.562	2,96%	5,45%	5,44%
2014.	601	28.828	115.271	42	1.915	8.031	16	667	2.610	4,33%	4,33%	4,70%

Извор података:

Агенција за привредне регистре

Напомена:

Кретање броја привредних друштава мерено је као разлика у броју новооснованих и угашених привредних друштава.

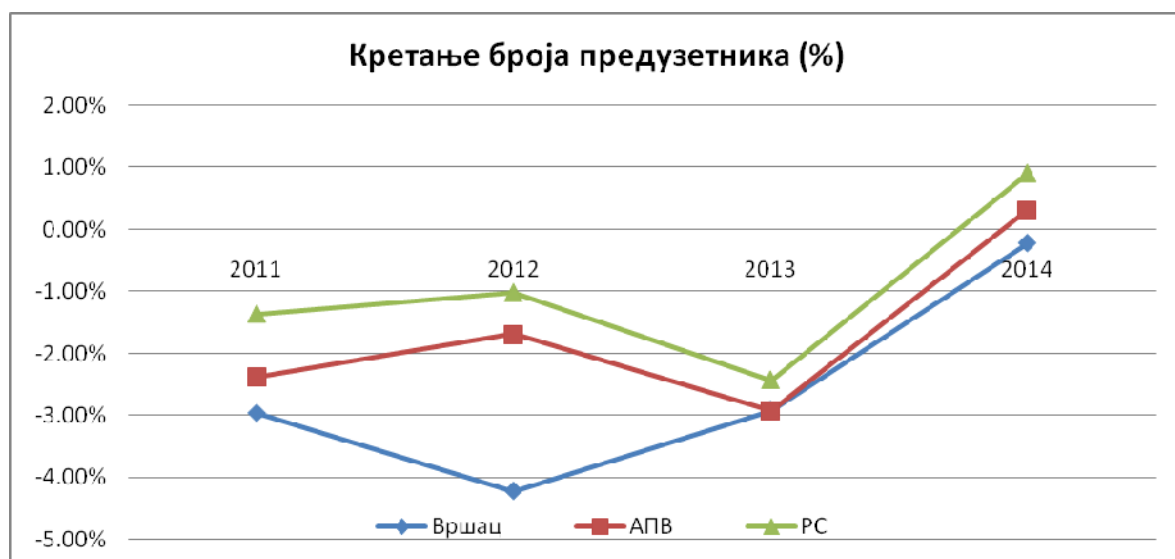
Год.	Број активних предузетника			Број новоснованих предузетника			Број брисаних/угашених предузетника			Кретање броја предузетника		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2011.	1.484	56.707	217.703	227	8.610	32.360	271	9.959	35.328	-2,96%	-2,38%	-1,36%
2012.	1.422	55.798	215.658	173	7.921	30.160	233	8.864	32.363	-4,22%	-1,69%	-1,02%
2013.	1.375	54.219	210.562	196	8.000	31.011	236	9.586	36.128	-2,91%	-2,93%	-2,43%
2014.	1.371	54.443	212.745	146	7.256	29.147	149	7.085	27.220	-0,22%	0,31%	0,91%

Извор података:

Агенција за привредне регистре

Напомена:

Кретање броја предузетника мерено је као разлика у броју новооснованих и угашених предузетника.

Коментар:

По кретању броја привредних друштава у периоду 2011-2014. год. град је имао боље показатеље у 2011. и 2012. год. како у односу на ниво АПВ, тако и на ниво РС. Значајно негативно одступање забележено је у 2013. год.

По кретању броја предузетника, град значајније негативно одступање бележи у 2012. год.

Индикатор бр. 8

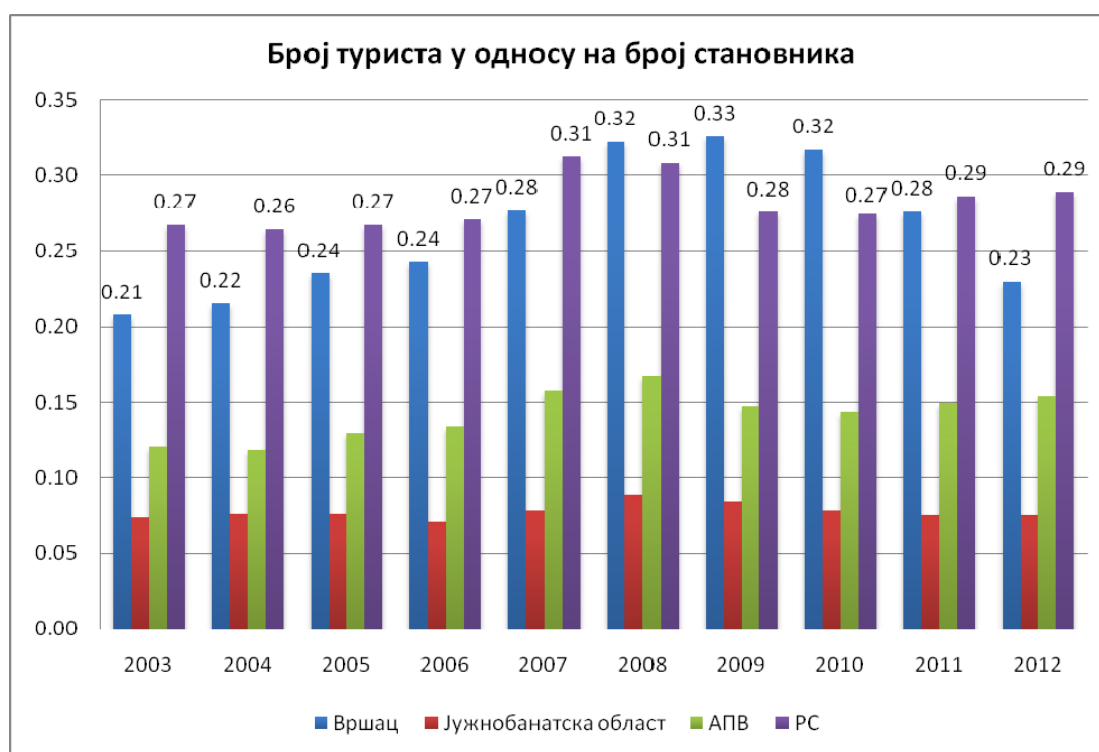
ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ – Туризам

ИНДИКАТОР: Број туриста у односу на број становника

Територијална јединица	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Република Србија	0.27	0.26	0.27	0.27	0.31	0.31	0.28	0.27	0.29	0.29
АП Војводина	0.12	0.12	0.13	0.13	0.16	0.17	0.15	0.14	0.15	0.15
Јужнобанатска област	0.07	0.08	0.08	0.07	0.08	0.09	0.08	0.08	0.08	0.08
Град Вршац	0.21	0.22	0.24	0.24	0.28	0.32	0.33	0.32	0.28	0.23

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Коментар:

Број туриста у односу на број становника у граду је у периоду 2003-2012. год. имао два различита тренда. У периоду 2003-2010. год. овај индикатор је имао узлазни тренд, те је са 0,21 у 2003. год. порастао на 0,33 у 2010. год., да би у периоду 2008-2010. превазишао републички ниво. У периоду 2010-2012. овај индикатор бележи пад, па је у 2012. гдо. износио 0,23, док је на нивоу Републике износио 0,29. Ипак, и поред ових осцилација индикатор је значајно изнад вредности на нивоу АПВ, а нарочито од онога на нивоу Округа.

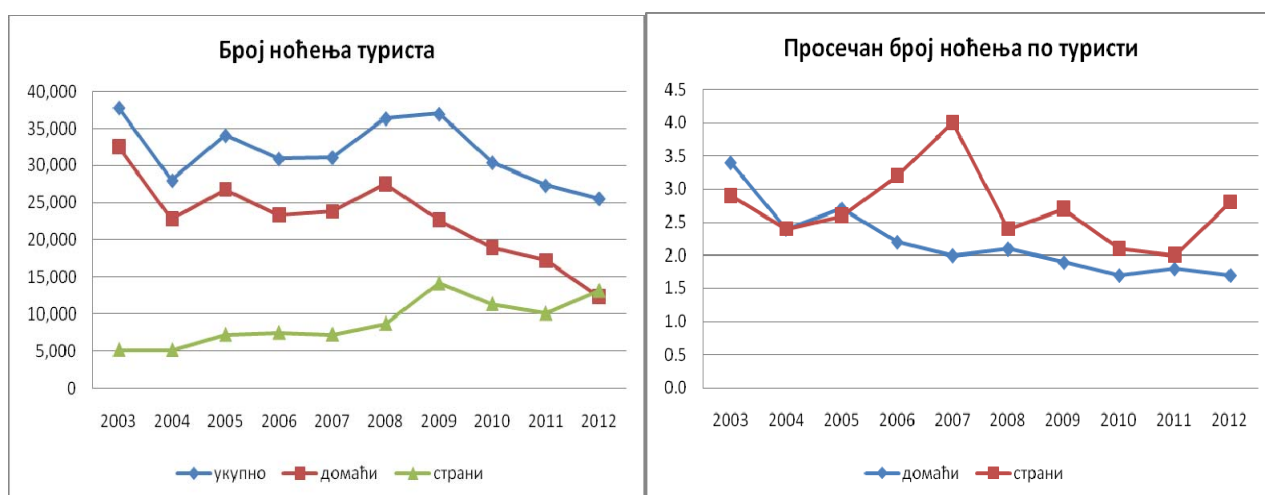
Индикатор бр. 9

ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ – Туризам
ИНДИКАТОР: Број ноћења туриста

Година	Број туриста			Број ноћења			Просечан број ноћења по туристи	
	укупно	домаћи	страни	укупно	домаћи	страни	домаћи	страни
2003.	11.266	9.488	1.778	37.781	32.583	5.198	3,4	2,9
2004.	11.648	9.518	2.130	28.002	22.843	5.159	2,4	2,4
2005.	12.658	9.898	2.760	34.077	26.812	7.265	2,7	2,6
2006.	13.000	10.665	2.335	30.898	23.365	7.533	2,2	3,2
2007.	14.746	11.937	2.809	31.081	23.794	7.287	2,0	4,0
2008.	17.052	13.393	3.659	36.346	27.575	8.771	2,1	2,4
2009.	17.148	11.951	5.197	36.937	22.708	14.229	1,9	2,7
2010.	16.564	11.233	5.331	30.393	18.992	11.401	1,7	2,1
2011.	14.387	9.375	5.012	27.317	17.190	10.127	1,8	2,0
2012.	11.870	7.080	4.790	25.537	12.341	13.196	1,7	2,8

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Коментар:

Укупан број ноћења туриста у граду у периоду 2003-2012. год. се са рекордних 37.781 на почетку посматраног периода у 2003. год., спустио на минималних 25.537 на крају посматраног периода у 2012. год. Након више промена у трендовима, у периоду 2009-2012. год. забележен је перманентни пад овог показатеља.

Када се узме у обзир просечан број ноћења по туристи, категорија страних туриста бележи значајан раст у периоду 2005-2007. год. са просеком од 4,0 у 2007. год., да би у 2008. год. забележила исто тако значајан пад на 2,4. С друге стране, просечан број ноћења у категорији домаћих туриста бележи пад у посматраном периоду, да би у последње три године посматраног периода осцилирала између 1,7 и 1,8.

Индикатор бр. 10	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ИНДИКАТОР: Степен задужености града
------------------	---

Степен задужености града		2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1	Остварење или процена остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину	1.327.048.839,52	1.438.282.723,21	1.923.888.169,40	1.794.731.400,56	1.755.783.911,84
2.1	15 % од (1)	199.057.325,93	215.742.408,49	288.583.225,41	269.209.710,09	263.367.586,78
2.2	Износ главнице и камате који доспева у посматраној години	74.798.680,89	87.819.135,89	152.221.065,23	135.858.433,52	155.420.207,55
2.3	Расположива средства у апсолутном износу (2.1) – (2.2)	124.258.645,04	127.923.272,60	136.362.160,18	133.351.276,57	107.947.379,23
2.4	Расположива средства у релативном износу - % укупних текућих прихода буџета ((2.3) / (1)) x 100	9,36	8,90	7,09	7,43	6,15
3.1	50% од (1)	663.524.419,76	719.141.361,61	961.944.084,70	897.365.700,28	877.891.955,92
3.2	Укупан износ неизмиреног дугорочног задужења градског буџета за капиталне инвестиционе расходе	460.493.947,11	512.531.666,14	511.056.630,55	515.716.840,62	569.228.592,03
3.3	Расположива средства у апсолутном износу (3.1) – (3.2)	203.030.472,65	206.609.695,47	450.887.454,15	381.648.859,66	308.663.363,89
3.4	Расположива средства у релативном износу - % укупних текућих прихода буџета ((3.3) / (1)) x 100	15,30	14,37	23,50	21,30	17,58

Извор података:

Ради упоредивости података коришћен је као извор закључни лист главне књиге, јер до 2011. год. није постојао консолидовани завршни рачун, већ тек од 2012.

Коментар:

Нема

Индикатор бр. 11	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
	ИНДИКАТОР: Фискални капацитет града – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника

		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1	Укупно остварење фискалних облика изворних прихода у 000 РСД	437.637	525.635	545.830	599.348	608.051	618.667
2	Број становника	54.369	54.369	52.089	52.089	52.089	52.089
3	Приход по глави становника у 000 РСД	8,05	9,67	10,48	11,51	11,67	11,88

Извор података:

Ради упоредивости података коришћен је као извор закључни лист главне књиге, јер до 2011. год. није постојао консолидовани завршни рачун, већ тек од 2012.

Напомене:

1. За 2009. и 2010. год. коришћени су последњи познати подаци о броју становника по попису из 2002. године, а за период од 2011 - 2014. године коришћени су последњи познати подаци о броју становника по попису из 2011. године.
2. У фискалне облике изворних прихода сврстана су следећа конта економске класификације: 71180, 713, 714, 716, 741 (изузев 74115), и 74225.

Коментар:

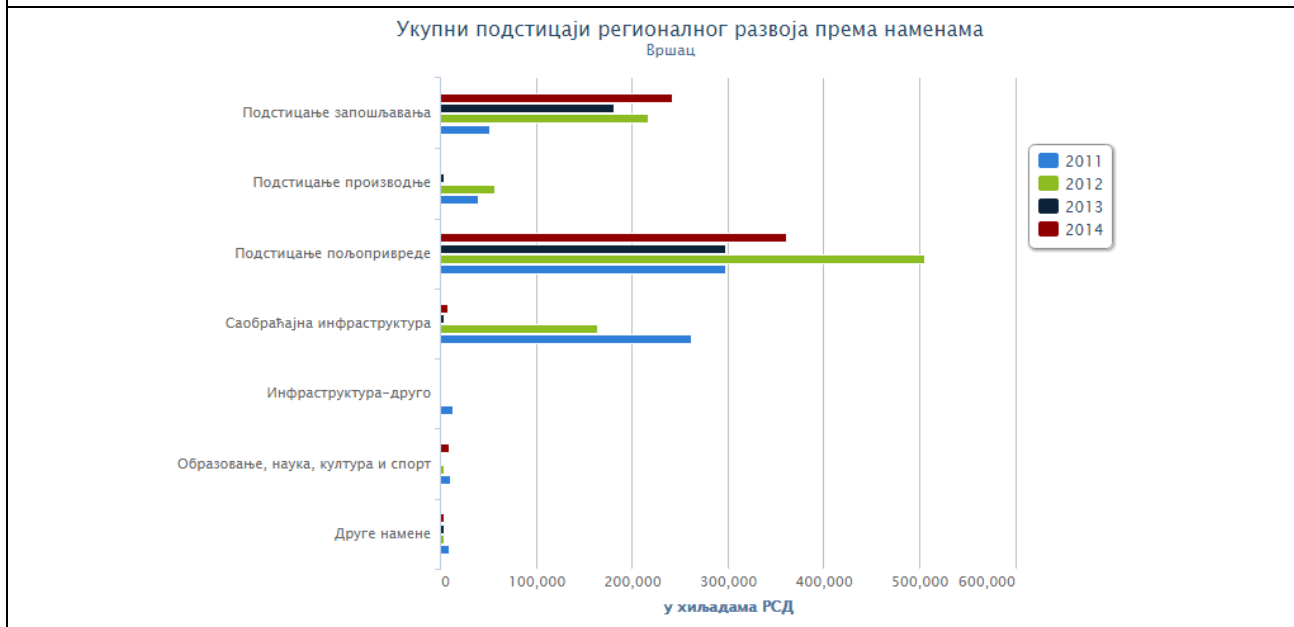
Нема.

					у хиљ. дин.
Намена подстицаја - улагање у:	2011.	2012.	2013.	2014.*	УКУПНО:
Подстицање запошљавања	51.329	216.840	181.160	242.782	692.111
Кадровске и људске ресурсе	65	0	0	0	65
Подстицање производње	39.437	56.315	755	0	96.507
Подстицање пољопривреде	297.836	506.265	297.593	361.083	1.462.777
Просторно планирање и високоградњу	0	2.823	0	0	2.823
Заштита животне средине	3.190	0	0	0	3.190
Саобраћајна инфраструктура	262.740	164.310	602	7.517	435.169
Економска инфраструктура	0	0	0	1.488	1.488
Инфраструктура - друго	13.724	0	0	0	13.724
Здравство	0	1.013	0	0	1.013
Образовање, науку, културу и спорт	10.560	1.209	0	9.599	21.368
Социјална заштита	0	0	0	48	48
Друге намене	8.757	243	1.250	250	10.500
УКУПНО:	687.638	949.018	481.360	622.767	2.740.783

Извор података: Агенција за привредне регистре.

Напомена:

Подаци за 2014. год. су прелиминарног карактера.

Коментар:

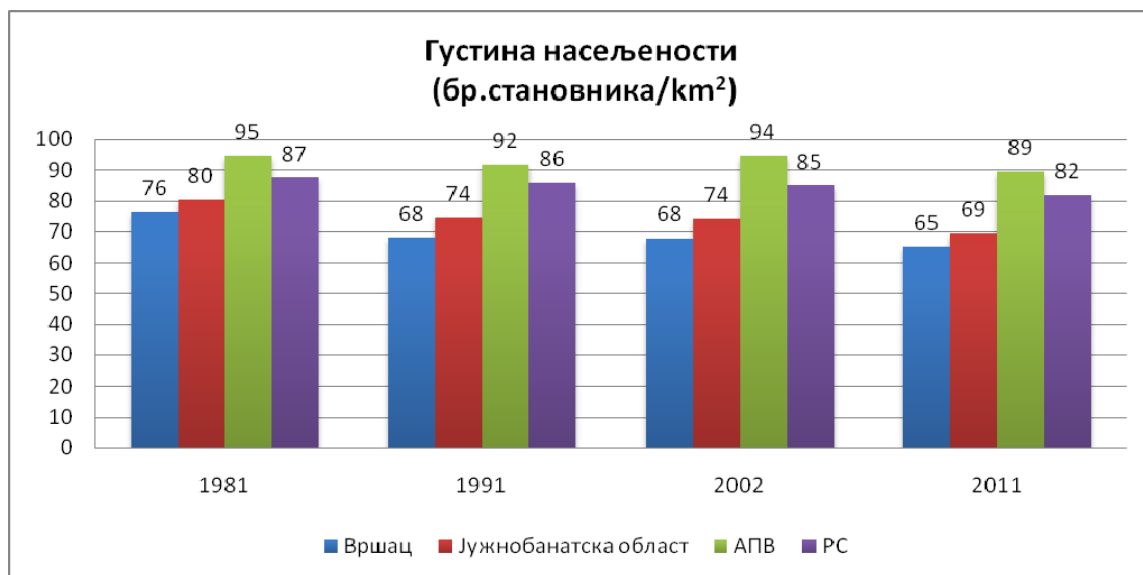
Град је у погледу учешћа у подстицајима за развој локалних самоуправа, од укупно 20 категорија – намена, у периоду 2011-2014. год., учествовао у њих 13. Највећи подстицаји регионалног развоја према намени су у посматраном периоду били усмерени на подстицање пољопривреде, а затим следе категорије запошљавање и саобраћајна инфраструктура. Посматрајући по годинама, за подстицаје за развој локалних самоуправа, Град је највише средстава „повукао“ у 2012. год.

Индикатор бр. 13
ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА
ИНДИКАТОР: Густина насељености

Територијална јединица	година	Број становника	Површина (у km ²)	Густина насељености (број становника/km ²)
Република Србија	1981.	7.729.246	88.361	87
	1991.	7.576.837	88.361	86
	2002.	7.498.001	88.361	85
	2011.	7.234.099	88.509	82
АП Војводина	1981.	2.034.782	21.506	95
	1991.	1.970.195	21.506	92
	2002.	2.031.992	21.506	94
	2011.	1.932.945	21.603	89
Јужнобанатска област	1981.	340.189	4.242	80
	1991.	315.633	4.246	74
	2002.	313.937	4.245	74
	2011.	294.043	4.246	69
Град Вршац	1981.	61.005	800	76
	1991.	54.552	802	68
	2002.	54.369	800	68
	2011.	52.089	800	65

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“ и Попис 2002. год. Књига 9. „Становништво - упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2002“

Коментар:

Пратећи густину насељености у тридесетогодишњем периоду од 1981. па све до 2011. год., уочава се релативно миран пад на републичком и покрајинском нивоу (РС -5, АПВ -6 становника/km²). Међутим, у истом овом периоду у граду, али и у јужнобанатској области долази до двоструко већег умањења (-11 становника/km²). Ако се узме у обзир да је на почетку посматраног периода овај индикатор био за 19 мањи од покрајинског нивоа, а да је крајем истог периода достигао разлику од читавих 24 становника/km², ситуација се очитује још озбиљнијом.

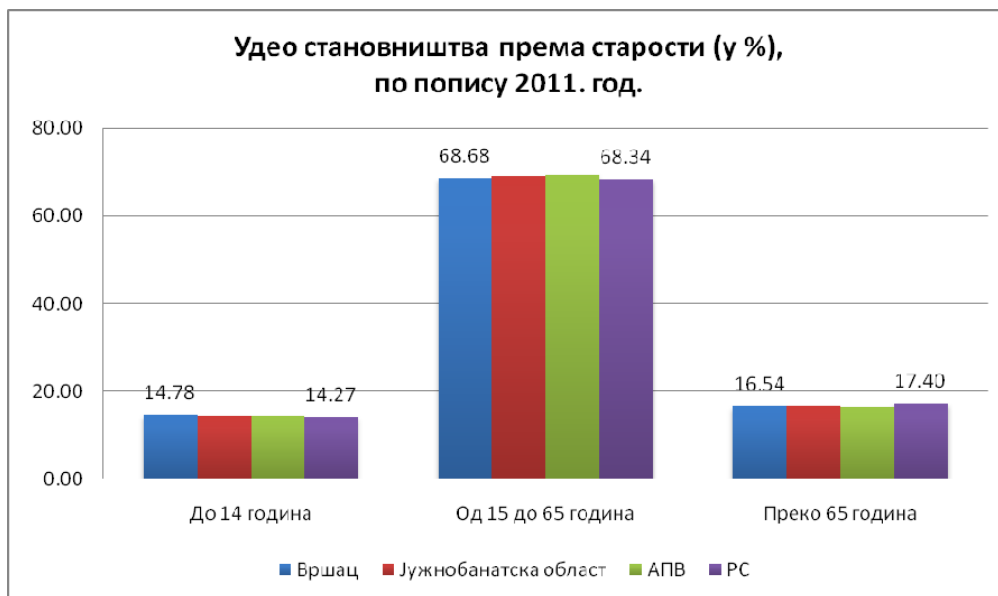
Индикатор бр. 14

ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА
ИНДИКАТОР: Старосна структура становништва

Категорија	Град Вршац		Јужнобанатска област		АП Војводина		Република Србија	
	2002.	2011.	2002.	2011.	2002.	2011.	2002.	2011.
Укупно становништво	54.369	52.026	313.937	293.730	2.031.992	1.931.809	7.498.001	7.186.862
До 14 година	8.412	7.689	49.969	42.528	322.214	277.470	1.176.770	1.025.278
Од 15 до 65 година	37.095	35.731	214.616	202.758	1.394.593	1.337.801	5.080.726	4.911.268
Преко 65 година	8.862	8.606	49.352	48.444	315.185	316.538	1.240.505	1.250.316
Удео становништва до 14 год. (у %)	15,47	14,78	15,92	14,48	15,86	14,36	15,69	14,27
Удео становништва од 15-65 год. (у %)	68,23	68,68	68,36	69,03	68,63	69,25	67,76	68,34
Удео становништва преко 65 год. (у %)	16,30	16,54	15,72	16,49	15,51	16,39	16,54	17,40

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Коментар:

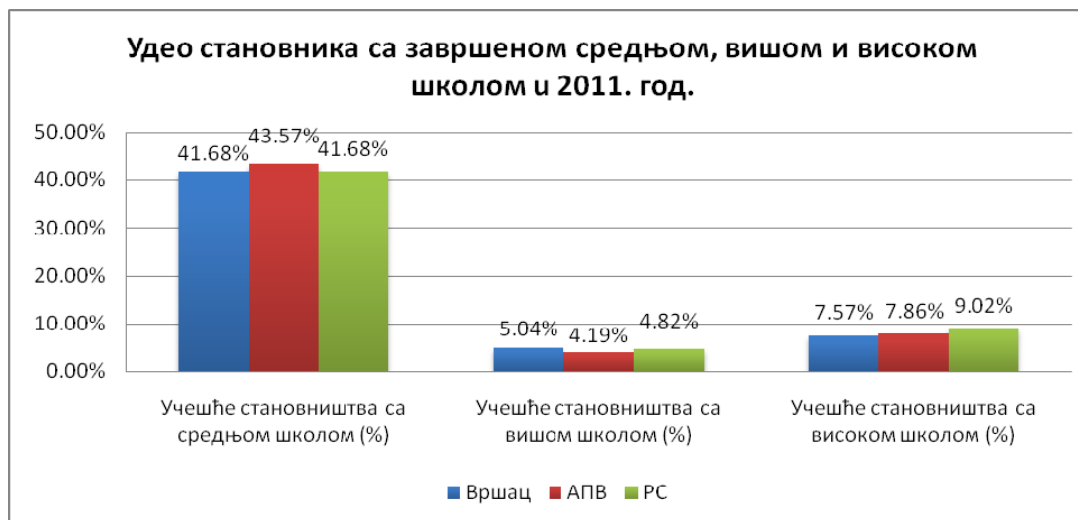
Поредећи структуру становништва према старости, на различитим нивоима територијалних јединица у 2011. год., може се закључити да су вредности релативно сличне у категорији становништва до 14 година, као и у категорији од 15-65 год. Једино релативно веће одступање вредности се јавља у категорији становништва преко 65 год., где је учешће на нивоу града 16,73%, док је на нивоу РС 17,40%. Карактеристично је и то да у категорији становништва до 14 година старости град има највећи проценат популације, у односу на остала 3 нивоа територијалних јединица.

Индикатор бр. 15	ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА ИНДИКАТОР: Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом
------------------	--

Категорија	Град Вршац		АП Војводина		Република Србија	
	2002.	2011.	2002.	2011.	2002.	2011.
Укупан број становника	54.369	52.026	2.031.992	1.931.809	7.498.001	7.186.862
Становништво са средњом школом	19.307	21.687	751	842.142	2.596.348	3.015.092
Становништво са вишом школом	2.389	2.624	73.485	81.030	285.056	348.334
Становништво са високом школом	2.377	3.937	88.596	151.844	411.944	652.234
% становништва са средњом школом	35,51	41,68	36,97	43,57	34,71	41,68
% становништва са вишом школом	4,39	5,04	3,62	4,19	3,81	4,82
% становништва са високом школом	4,37	7,57	4,36	7,86	5,51	9,02

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Коментар:

Град има идентичан проценат удела становништва са средњом школом са оним на републичком нивоу (41,68%), а што је ипак ниже од вредности на нивоу АПВ (53,57%). У категорији учешћа становништва са вишом школом град предњачи са 5,04% у односу на ниво РС (4,82%), а нарочито на ниво АПВ (4,19%).

Међутим, у категорији учешће становништва са високом школом, град са 7,57%, заостаје како за нивоом АПВ (7,86%), тако и за нивоом РС (9,02%).

Индикатор бр. 16	ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА ИНДИКАТОР: Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности
------------------	---

Град	Укупан број становника	Број друштвених објеката	Број културних објеката	Број објеката за рекреацију	Број становника на један друштвени објекат	Број становника на један објекат културе	Број становника на један рекреативни објекат
2014.	52.089	62	28	56	840	1.860	930

Извор података

Градска управа Вршац

Напомене:

1. Под друштвеним објектима се сматрају сви објекти у власништву локалне самоуправе у којима су смештени удружења грађана, месне заједнице, политичке партије и др.
2. Под културним објектима су набројани сви објекти у којима се налазе установе културе, као и посебни објекти у којима се реализују културна дешавања (домови културе, биоскопске сале,...).
3. Објекти рекреације су објекти које користе спортске организације и клубови.
4. Укупан број становника је према попису из 2011. године

Коментар:

Иако је број наведених објеката задовољавајући, може се констатовати да није задовољавајуће стање у ком се већина објеката налази. Већина објеката у насељеним местима су девастирани и прилично запуштени, а они малобројни који су у добром стању нису довољно искоришћени, односно може се рећи и да недостају квалитетни програми који би навели житеље насељених места у граду Вршцу да их користе.

Индикатор бр. 17

ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА
ИНДИКАТОР: Број становника на једног лекара

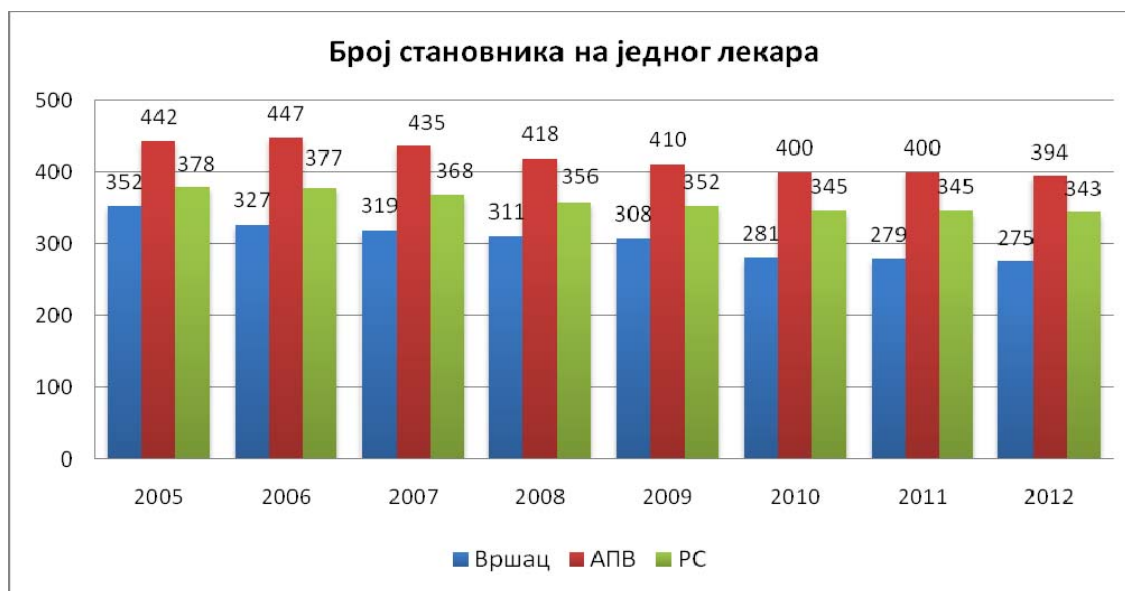
Год.	Укупно становништво			Укупан број лекара			Број становника по лекару		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2005.	53.828	2.012.918	7.440.769	153	4.559	19.685	352	442	378
2006.	53.579	2.002.598	7.411.569	164	4.478	19.644	327	447	377
2007.	53.290	1.991.507	7.381.579	167	4.578	20.066	319	435	368
2008.	52.946	1.979.389	7.350.222	170	4.735	20.668	311	418	356
2009.	52.606	1.968.356	7.320.807	171	4.804	20.825	308	410	352
2010.	52.240	1.957.585	7.291.436	186	4.832	21.103	281	400	345
2011.	52.089	1.932.945	7.234.099	186	4.859	21.067	279	400	345
2012.	51.685	1.922.017	7.199.077	188	4.884	20.960	275	394	343

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

Напомене:

1. Термином лекар нису обухваћени стоматолози и фармацеути.
2. Број становника од 2005 – 2010. год, као и за 2012. год. представља процену на дан 30.06, док је за 2011. год. прерачунат на бази Пописа становништва из те године.

Коментар:

Поређењем података о броју становника на једног лекара, са АПВ и РС, утврђује се неповољнији однос броја становника и броја лекара на нивоу града. Узимајући у обзир цео посматрани период 2005-2012. год. може се констатовати пад овог индикатора на сва три нивоа. Међутим, овај пад је највећи на нивоу града (-77), па на нивоу АПВ (-48), док је најмањи на нивоу РС (-35).

Индикатор бр. 18	ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА ИНДИКАТОР: Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву
------------------	---

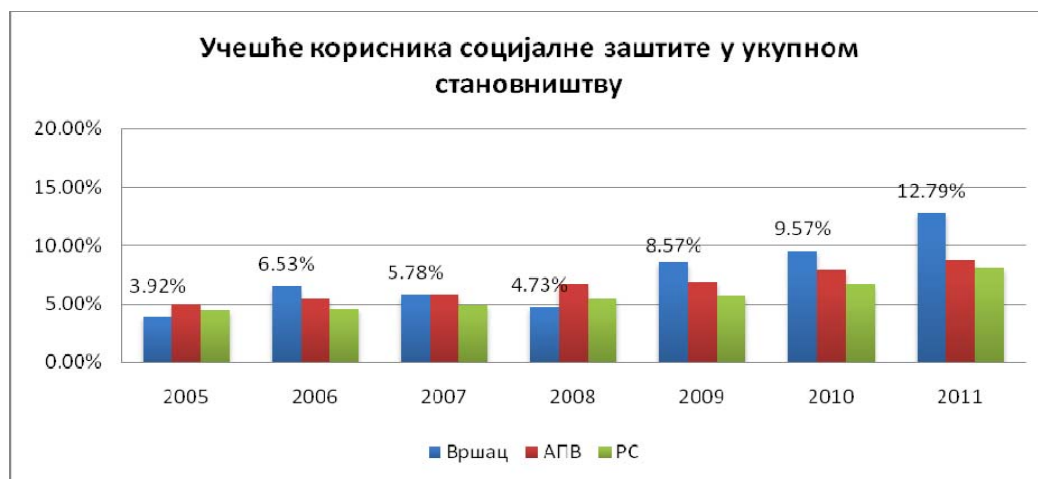
Год.	Укупно становништво			Укупан број корисника социјалне заштите			Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2005.	53.828	2.012,918	7.440,769	2.112	101.213	329.530	3,92%	5,03%	4,43%
2006.	53.579	2.002,598	7.411,569	3.499	108.564	335.746	6,53%	5,42%	4,53%
2007.	53.290	1.991,507	7.381,579	3.078	116.208	364.750	5,78%	5,84%	4,94%
2008.	52.946	1.979.389	7.350.222	2.506	131.837	400.388	4,73%	6,66%	5,45%
2009.	52.606	1.968.356	7.320.807	4.507	135.112	417.335	8,57%	6,86%	5,70%
2010.	52.240	1.957.585	7.291.436	5.000	155.852	490.060	9,57%	7,96%	6,72%
2011.	52.089	1.932.945	7.234.099	6.660	168.447	584.828	12,79%	8,71%	8,08%
2012.	51.685	1.922.017	7.199.077	-	-	-	-	-	-

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

Напомене:

Број становника од 2005 – 2010. год, као и за 2012. год. представља процену на дан 30.06, док је за 2011. год. прерачунат на бази Пописа становништва из те године.

Коментар:

Док је на почетку посматраног периода, 2005-2011. год., учешће корисника социјалне заштите био мањи у односу на ниво АПВ и РС, и износио је свега 3,92%, на крају посматраног периода, у 2011. год., ово учешће је више него утростручено, и износило је 12,79%, а што значајно превазилази учешће на нивоу АПВ (8,71%), а нарочито превазилази учешће на нивоу РС (8,08%).

Индикатор бр. 19	ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА ИНДИКАТОР: Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву
------------------	---

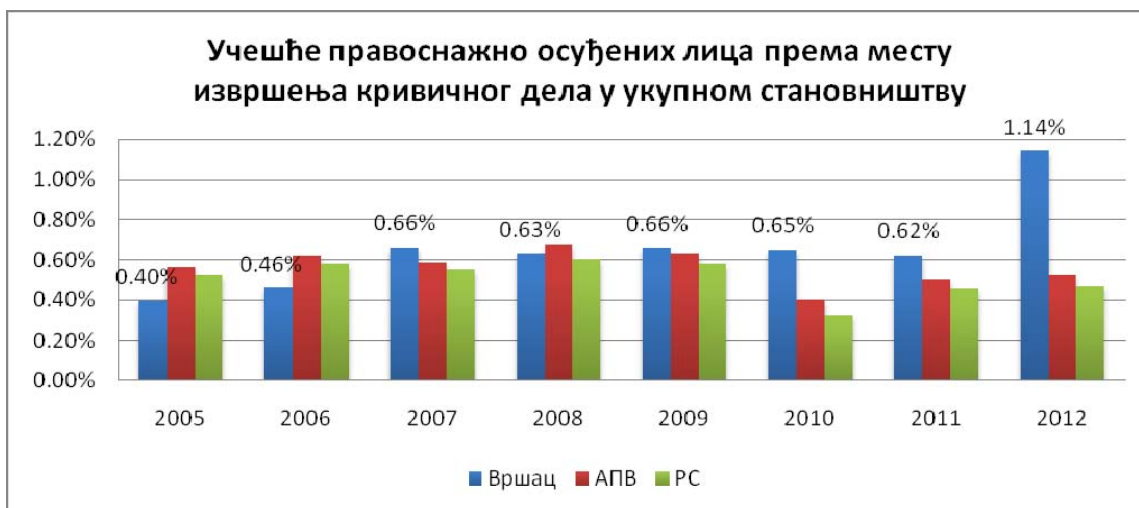
Год.	Укупно становништво			Број осуђених лица према месту извршења кривичног дела			Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2005.	53.828	2.012,918	7.440,769	213	11.412	39.135	0,40%	0,57%	0,53%
2006.	53.579	2.002,598	7.411,569	249	12.413	42.988	0,46%	0,62%	0,58%
2007.	53.290	1.991,507	7.381,579	353	11.706	40.690	0,66%	0,59%	0,55%
2008.	52.946	1.979.389	7.350.222	334	13.353	42.782	0,63%	0,67%	0,58%
2009.	52.606	1.968.356	7.320.807	347	12.445	44.367	0,66%	0,63%	0,61%
2010.	52.240	1.957.585	7.291.436	339	7.856	23.321	0,65%	0,40%	0,32%
2011.	52.089	1.932.945	7.234.099	324	9.683	33.097	0,62%	0,50%	0,46%
2012.	51.685	1.922.017	7.199.077	590	10.133	33.624	1,14%	0,53%	0,47%

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

Напомена:

Број становника од 2005 – 2010. год, као и за 2012. год. представља процену на дан 30.06, док је за 2011. год. прерачунат на бази Пописа становништва из те године.

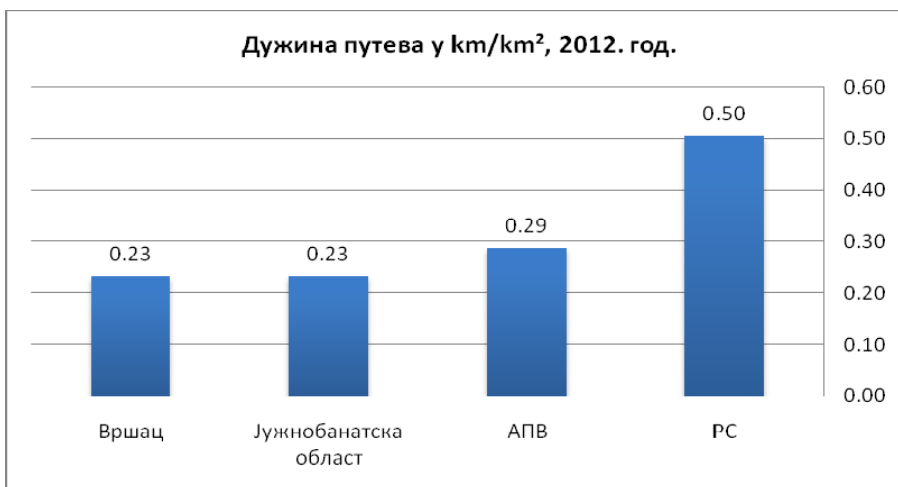
Коментар:

Учешће правоснажно осуђених лица у граду је у посматраном периоду показивало различите тенденције, али је у 2012. год. увећано скоро двоструко у односу на 2011. год. и достигло је вредност од 1,14%, што је знатно више у односу на ниво АПВ (0,53%), а нарочито у односу на ниво РС (0,47%).

Опис - Територијална јединица	Дужина путева (у km)	Површина (у km ²)	Дужина путева (у km/km ²)
Република Србија	44.612,539	88.502	0,50
АП Војводина	6.205,092	21.614	0,29
Јужнобанатска област	982,568	4.246	0,23
Град Вршац	186,340	800	0,23

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњак, 2013.

Коментар:

По дужини путева по km² у 2012. год. град је на истом нивоу као и јужнобанатска област (0,23), али заједно заостају за нивоом АПВ (0,29), а чак више од двоструко за нивоом Републике (0,50). Од 186,340 km изграђених путева у граду, 40,29% су државни путеви првог реда, затим 9,41% су државни путеви другог реда, док су 50,31% локални путеви.

Индикатор бр. 21

ТЕМА: ИНДИКАТОРИ УСЛОВА ЖИВОТА И БЛАГОСТАЊА

ИНДИКАТОР: Изграђени станови на 1000 становника

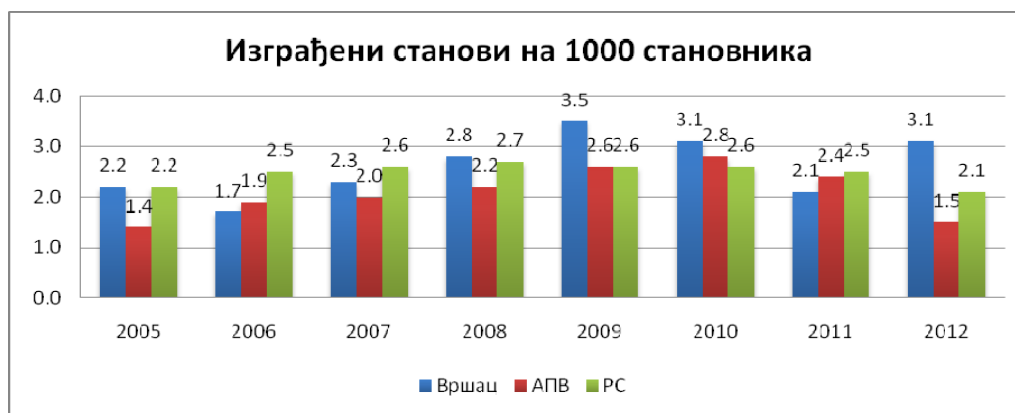
Год.	Укупно завршених станова			Површина (м2)			Изграђени станови на 1000 становника		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2005.	119	2.755	16.417	9.197	209.480	1.242.953	2,2	1,4	2,2
2006.	89	3.793	18.162	8.425	259.134	1.308.650	1,7	1,9	2,5
2007.	124	4.010	19.049	10.011	245.119	1.323.073	2,3	2,0	2,6
2008.	149	4.382	19.815	12.221	295.490	1.435.061	2,8	2,2	2,7
2009.	185	5.069	19.103	15.340	402.570	1.332.012	3,5	2,6	2,6
2010.	162	5.519	18.648	15.285	400.275	1.252.738	3,1	2,8	2,6
2011.	110	4.632	18.449	9.919	319.942	1.184.689	2,1	2,4	2,5
2012.	158	2.966	15.223	10.529	197.480	945.145	3,1	1,5	2,1

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

Напомене:

Нема.

Коментар:

Поређењем података о броју изграђених станова на 1.000 становника, у периоду 2005-2012. год. види се да постоје различите тенденције, како на нивоу града тако и на осталим нивоима. Свој максимум на нивоу града, овај показатељ има у 2009. год. када је са 3,5 стана на 1000 становника град далеко превазишао и ниво АПВ и ниво РС који су имали 2,6 по овом индикатору. Интересантно је напоменути, да је у периоду 2008-2012. год. овај индикатор био виши од вредности на нивоу АПВ и РС, са изузетком 2011. год.

Индикатор бр. 22	ТЕМА: ИНДИКАТОРИ УСЛОВА ЖИВОТА И БЛАГОСТАЊА ИНДИКАТОР: % домаћинства са сигурном водом за пиће
------------------	---

Година	Број домаћинства			Број домаћинства прикључених на водовод			% домаћинства са сигурном водом за пиће		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2011.	17.769	696.157	2.487.886	17.496	681.278	2.161.182	98%	98%	87%

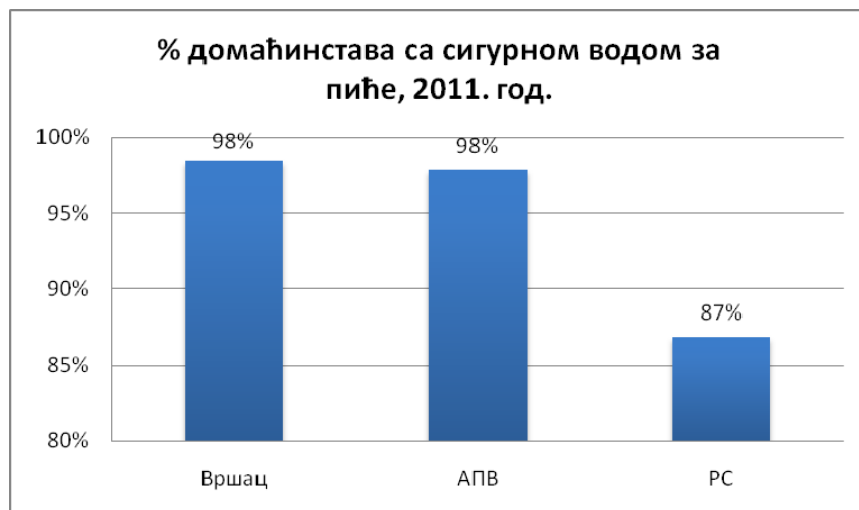
Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњак, 2013.

Институт за јавно здравље, Панчево

Напомене:

Нема

Коментар:

Према званичним подацима из 2011. год. град има 98% домаћинства прикључених на водовод, што је исто као и на нивоу АПВ, а што је знатно више него на нивоу Републике, где овај показатељ има вредност 87%.

Индикатор бр. 23

ТЕМА: ИНДИКАТОРИ УСЛОВА ЖИВОТА И БЛАГОСТАЊА
ИНДИКАТОР: % домаћинстава прикључених на канализациону мрежу

Година	Број домаћинстава			Број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу			% домаћинстава прикључених на канализациону мрежу		
	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС	Вршац	АПВ	РС
2011.	17.769	696.157	2.487.886	12.100	336.703	1.419.482	68%	48%	57%

Извор података:

1. Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци
2. ЈКП „Други октобар“, Вршац

Напомена:

Нема.

Коментар:

Према званичним подацима из 2011. год. град има 68% домаћинстава прикључених на канализациону мрежу, што је више у односу на Републику (57%), а нарочито више у односу на АПВ (48%).

Индикатор бр. 24	ТЕМА: ИНДИКАТОРИ УСЛОВА ЖИВОТА И БЛАГОСТАЊА ИНДИКАТОР: Проценат прикључења на гасовод
------------------	--

	Пројекат	изграђено	активно	остало	домаћинства
Локација	2014.	2014.	2014.	2014.	2014.
Вршац					
Извор података:					
Нема					
Коментар:					
Нема.					

Индикатор бр. 25	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ВОДА ИНДИКАТОР: Квалитет површинских вода
------------------	--

Водоток	Потез	Квалитет/година				
		2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Извор података:						
33ЈЗ Панчево						
Напомена:						
Оцена квалитета вода у Србији се не ради на основу ЕВI индекса већ на основу: - Правилника о опасним материјама у води Сл. Гласник РС бр. 31/82 и 46/91 - Уредбе о класификацији вода Службени лист 6/78						
Коментар:						
Нема коментара.						

Индикатор бр. 26

ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ВАЗДУХ

ИНДИКАТОР: Број дана са „лошим“ квалитетом ваздуха

	2012.	2013.
Број дана са лошим ваздухом	/	/

Извор података:

Завод за јавно здравље, Панчево

ZAVOD ZA
JAVNO ZDRAVLJE
PANČEVO

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVLJE PANČEVO
Centar za higijenu i umanju ekologiju
Odeljenje higijene
Odsek za higijenu vazduha i komunalnu buku

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O KVALITETU VAZDUHA¹

LOKACIJA:

Vršac, Opština

Godina: 2013.

PARAMETRI	JEDIN. MERE	STATISTIČKI POKAZATELJI									
		N	C _{sred}	C ₅₀	C ₉₈	C _{min}	C _{max}	GV _{24h}	>GV _{24h}	GV god	
Sumpordioksid	µg/m ³	346	9	8.0	17	8.0	27	125	0	50	
Čad	µg/m ³	352	19	16	48	2	65	50	7	50	
Azot dioksid	µg/m ³	354	16	16	34	1.0	37	85	0	40	
PM10	µg/m ³	61	27	23.0	65	4	70	50	7	40	

Meteorološki podaci

Parametar	Min	Max	Sred ²
Temp. (°C)	-5.6	33.2	13.3
Rel. vlažn. (%)	17	100	
Pritisak (mbar)	998	1039	1016
Vetar (m/sec)	0	24.2	

Broj merenja

Srednja godišnja koncentracija

Medijana

Frekvencija visokih koncentracija C₉₈

Minimalna koncentracija

Maksimalna koncentracija

Granična vrednost za 24h

Broj dana u kojima je prekoracena GV_{24h}

GV za godišnji nivo

Primedba:

¹ statistički podaci dobijeni su obradom 24-časovnih koncentracija

² srednje godišnje vrednosti za temperaturu i pritisak izračunate su iz srednjih dnevnih vrednosti

VIŠEGODIŠNJI REZULTATI MERENJA 24h KONCENTRACIJA (µg/m ³)								
SO ₂ U VAZDUHU U Vršcu								
Merno mesto: Vršac- Carinski Terminal								
Godina	Br.podataka	Csr	C50	C98	Cmin	Cmax	GV(24h)	>GV
2008	352	10	8.0	41	5	79	150	0
2009	343	9.2	8.0	29	8	43	150	0
2010	339	10	8.0	32	8.0	54	125	0
2011	343	9	8	22	4	40	125	0
2012	343	8	8	8	8	35	125	0
2013	337	8.2	8.0	11	8.0	28	125	0
Merno mesto: Vršac-Opština								
Godina	Br.podataka	Csr	C50	C98	Cmin	Cmax	GV(24h)	>GV
2008	350	13	8.0	49	5	89	150	0
2009	337	10	8.0	30	8	45	150	0
2010	343	10	8.0	29	8	46	125	0
2011	355	10	8	29	8	49	125	0
2012	337	8	8	11	8	23	125	0
2013	346	9	8.0	17	8.0	27	125	0

VIŠEGODIŠNJI REZULTATI MERENJA 24h KONCENTRACIJA (µg/m ³)								
NO ₂ U VAZDUHU U Vršcu								
Merno mesto: Vršac- Carinski Terminal								
Godina	Br.podataka	Csr	C50	C98	Cmin	Cmax	GV(24h)	>GV
2008	351	8.6	7.0	27	1	77	85	0
2009	344	11	10	34	1	71	85	0
2010	330	8	7	17	1.0	21	85	0
2011	343	8	7	18	1	27	85	0
2012	348	9	9	17	1	29	85	0
2013	349	8	7	18	1.0	23	85	0
Merno mesto: Vršac-Opština								
Godina	Br.podataka	Csr	C50	C98	Cmin	Cmax	GV(24h)	>GV
2008	348	27	25	53	1	77	85	0
2009	337	21	20	45	1	52	85	0
2010	350	15	15	30	1	39	85	0
2011	348	14	14	34	1	44	85	0
2012	349	18	18	31	1	43	85	0
2013	354	16	16	34	1.0	37	85	0

VIŠEGODIŠNJI REZULTATI MERENJA 24h KONCENTRACIJA (µg/m ³)								
ČADI U VAZDUHU U Vršcu								
Merno mesto: Vršac- Carinski Terminal								
Godina	Br.podataka	Csr	C50	C98	Cmin	Cmax	GV(24h)	>GV
2008	352	12	9.0	45	2	69	50	6
2009	343	13	9.0	46	2	62	50	3
2010	330	13	11	38	2.0	64	50	4
2011	343	16	11	72	2	126	50	17
2012	349	13	9	35	2	96	50	8
2013	343	10	9	28	2	43	50	0
Merno mesto: Vršac-Opština								
Godina	Br.podataka	Csr	C50	C98	Cmin	Cmax	GV(24h)	>GV
2008	350	35	33	81	2	152	50	54
2009	337	41	39	94	2	132	50	93
2010	343	36	34	73	2	137	50	48
2011	360	37	33	107	2	156	50	59
2012	343	24	21	55	2	131	50	21
2013	352	19	16	48	2	65	50	7

Коментар:

На основу извештаја Завода за јавно здравље Панчево може се видети да је квалитет ваздуха на територији града Вршца задовољавајући, захваљујући великом броју ветровитих дана и посебно честој кошави.

Индикатор бр. 27	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА ИНДИКАТОР: Напуштено и загађено земљиште	
	ha	%
Република Србија		
Напуштено земљиште	-	-
Загађено земљиште	-	-
Град Вршац		
Напуштено земљиште	0	0
Загађено земљиште	0	0
Извор података: Градска управа Вршац		
Коментар:		
Нема коментара.		

Индикатор бр. 28	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ОТПАД			
	ИНДИКАТОР: Градски отпад по врсти одлагања			
Вредности				
Година	Депонија, <i>t</i>	Спаљен отпад, <i>t</i>	Рециклиран, <i>t</i>	Процена количине отпада која завршава без икаквог управљања, <i>t</i>
2010.		/	/	
2011.		/	/	
2012.		/	/	
2013.		/	/	
Извор података: Нема				
Коментар:				
Нема коментара.				

Индикатор бр. 29	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ОТПАД ИНДИКАТОР: Рециклирани отпад по врстама
------------------	--

	Укупно, t	Стакло, t	Папир, t	Пластика, t	Остало, t
2009.		/	/	/	/
2010.		/	/	/	/
2011.		/	/	/	/
2012.		/	/	/	/
2013.		/	/	/	/
Извор података: Градска управа Вршац					
Коментар:					
Нема коментара.					

Индикатор бр. 30	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ЕНЕРГИЈА ИНДИКАТОР: Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива
------------------	--

Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива	Струја, MW/h	Бензин, t	Гас, 10 ⁶ m ³	Нафта, t	Дрво, m ³	Мазут, t
2010. г.					-	
2011. г.					-	
2012. г.					-	
2013. г.						
Извор података: Нема						
Коментар:						
Нема коментара.						

Анекс 2: Одлуке о изради СЛОРа

На основу члана 32. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС", бр. 129/07) и члана 13. став 1. тачка 1. Статута општине Вршац (Службени лист општине Вршац бр. 10/08 и 13/08), Скупштина општине Вршац, на седници одржаној 27.05.2009. године, донела је

ОДЛУКУ

I

Усваја се Локална стратегија развоја општине Вршац 2009 – 2019. у тексту који је саставни део ове Одлуке.

II

Ова Одлука објавиће се у "Службеном листу општине Вршац".

Република Србија
ОПШТИНА ВРШАЦ
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВРШАЦ

Број: 011-23/2009-II-01
Датум: 27.05.2009.године
Вршац, Трг победе 1

Република Србија
ОПШТИНА ВРШАЦ
ОПШТИНСКО ВЕЋЕ
Број: 06.2-5/2014-III-01
28. фебруар 2014.
Вршац, Трг победе 1
Тел. број: 800-587

07.

На основу члана 20. став 1. тачка 9. Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, број 129/2007), члана 101. став 1. и члана 49. став 1. тачка 12. Статута Општине Вршац („Сл. лист Општине Вршац“ бр. 10/2008 и 13/2008) Општинско веће Општине Вршац, дана 28. фебруара 2014. године, донело је

О Д Л У К У О ИЗРАДИ РЕВИЗИЈЕ ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ВРШАЦ 2009-2019

Члан 1.

Општина Вршац приступа ревизији Локалне стратегије развоја општине Вршац 2009-2019, усвојене од стране Скупштине општине Вршац Одлуком број: 011-23/2009-II-01 од 25. маја 2009. године („Сл. лист Општине Вршац“ бр. 5/2009).

Члан 2.

Ревизија Локалне стратегије из претходног члана обухватиће период од 2014. до 2020. године те се овом Одлуком утврђује назив новоизрађеног документа који гласи: „ЛОКАЛНА СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ВРШАЦ 2014-2020“ (у даљем тексту: Стратегија).

Члан 3.

Циљ израде Стратегије је да се обезбеди одржив друштвено – економски развој општине Вршац кроз континуитет процеса стратешког планирања усмереног на уједначавање развоја и ангажовање локалних ресурса, широке грађанске партиципације и укључења свих релевантних чинилаца, а тиме унапређујући квалитет живота свих грађана.

Члан 4.

Техничку подршку у процесу израде Стратегије ће пружити Регионални центар за друштвено-економски развој – Банат.

Члан 5.

Рок за израду предлога/нацрта Стратегије јесте 10 месеци а рок за њено усвајање од стране Скупштине општине Вршац 11 месеци, рачунајући од дана доношења ове Одлуке.

Члан 6.

У циљу спровођења ове Одлуке, Председник општине ће именовати радна тела за израду Стратегије и то: Тим за израду Стратегије, Стратешки савет, координаторе и чланове радних тела и радно тело за мониторинг и евалуацију Стратегије.

Члан 7.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Општине Вршац".

9

Доставити:

1. Председнику општине,
2. заменику Председника општине,
3. Дејану Маку, начелнику и
4. Одељењу за послове органа Општине
за објављ. у "Сл. листу Општине Вршац".

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ
ОПШТИНСКОГ ВЕЋА

Зоран Јамић

На основу члана 20. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, број 129/2007 и 83/2014-др. закон), члана 101. став 1. и члана 49. став 1. тачка 12) Статута Општине Вршац („Сл. лист Општине Вршац“, бр. 10/2008 и 13/2008), Општинско веће Општине Вршац, дана 18. новембра 2014. године, донело је

ОДЛУКУ
О ИЗМЕНАМА ОДЛУКЕ О ИЗРАДИ РЕВИЗИЈЕ
ЛОКАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ВРШАЦ 2009-2019.

Члан 1.

Овом одлуком мења се Одлука о изради ревизије Локалне стратегије развоја општине Вршац 2009-2019, број: 06.2-5/2014-III-01 од 28. фебруара 2014. године.

Члан 2.

Члан 2. одлуке из претходног члана мења се тако што се после речи: „период од“ и после речи: „ВРШАЦ“ година: „2014“ замењује годином: „2015“.

Члан 3.

Члан 3. мења се тако што се речи: „широке грађанске партиципације“ замењују речима: „широког грађанског учешћа“.

Члан 4.

Члан 5. мења се и сада гласи:

„Члан 5.

Рок за израду нацрта Стратегије јесте рок утврђен Уговором о јавној набавци услуге ревизије Локалне стратегије развоја општине Вршац 2009-2019, број: 404-068/2014-IV-02 од 22.09.2014. године, а рок за њено усвајање је прва наредна седница Скупштине Општине Вршац рачунајући од дана испоруке израђене Стратегије Општини Вршац као наручиоцу.“.

Члан 5.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Општине Вршац“.

Република Србија
ОПШТИНА ВРШАЦ
ОПШТИНСКО ВЕЋЕ

Број: 011-76/2014-III-01
Дана: 18. новембра 2014.
Вршац, Трг победе 1

Доставити:

1. Председнику Општине,
2. Мак Дејану, начелнику,
3. Славици Поповић, руководиоца Одсека за послове јав. набавки,
4. За објављивање у „Сл. листу Општине Вршац“.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ
ОПШТИНСКОГ ВЕЋА
Чедомир Живковић

Анекс 3: Кратки описи ТОП 10 пројеката

Пројекат – 01																			
Стратешки циљ	1.1. ПОВЕЋАЊЕ ЗАПОСЛЕНОСТИ ЗА 20% ДО 2020. год.																		
Програм	1.1.1 Програм: Успостављање функционалних индустријских/радних и слободних зона																		
Пројекат	1.1.1.1. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ЗЕМЉИШТА ЗА ИЗГРАДЊУ СЕВЕРНЕ ИНДУСТРИЈСКЕ ЗОНЕ И ИЗРАДА ПРОЈЕКТНО ТЕХНИЧКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И СТУДИЈЕ ОПРАВДАНОСТИ ЗА СЕВЕРНУ ИНДУСТРИЈСКУ ЗОНУ																		
Опис пројекта	Регулисање имовинско правних односа, израда пројектно техничке документације, као и инфраструктурно опремање северне индустријске зоне.																		
Циљеви	Повећање броја запослености кроз давање погодности домаћим и страним инвеститорима за отварање нових производих капацитета. Свеукупно подизање квалитета живота кроз смањење броја незапослених лица.																		
Очекивани резултати	Обезбеђено земљиште за изградњу северне индустријске зоне и инфраструктурно опремање																		
Индикатори	50 ha – 80 ha откупљене површине																		
Пројектне активности	• Експропријација земљишта 50 ha – 80 ha откупљене површине • Израђена студија оправданости • Израђена пројектно-техничка документација																		
Полазне претпоставке	• Донешена одлука о локацији индустријске зоне • Усвојен генерални урбанистички план																		
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016	х	х	2017	х	х	2018	х	х	2019	х	х	2020	х	х
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	48.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			• 41.900.000 РСД донатори и • 6.100.000 РСД ЛС												
Партнери	РС, АПВ и ЛС																		
Статус пројекта	Идејна фаза Регулисање имовинско правних односа																		

Пројекат – 02														
Стратешки циљ	1.2. Повећање броја МСП и предузетника за 15% до 2020. год.													
Програм	1.2.1. Подизање предузетничког духа и подстицање <i>start up</i> предузећа/радњи													
Пројекат	1.2.1.2. РАЗВИЈАЊЕ СОЦИЈАЛНОГ ПРЕДУЗЕТНИШТВА СА ЦИЉЕМ ЗАПОШЉАВАЊА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ													
Опис пројекта	У оквиру пројекта потребно је дефинисати потребе локалне пословне заједнице и укључити ОСИ у социјално економски развој локалне заједнице кроз повећање њиховог удела у укупном броју МСП на локалном нивоу, кроз одржавање едукација и тренинга као и доделу грантова за најуспешније полазнике едукација.													
Циљеви	- Обезбеђивање активног учешћа ОСИ у МСП у области социјалног предузетништва - Подизање капацитета ОСИ за отпочињање сопственог бизниса - Повећање броја МСП чији су власници ОСИ													
Очекивани резултати	- Особе са инвалидитетом оспособљене за отпочињање нових активности. - Повећан број ОСИ који активно учествују у МСП													
Индикатори	80 новозапослених ОСИ - до 80 новооснованих привредних субјеката - издато до 80 грантова													
Пројектне активности	- Организовано 10 радионица за обуку започињања новог бизниса ОСИ - Организовано 5 – 10 радионица за преквалификацију ОСИ - Урађене анкете и истраживања о могућностима интеграције ОСИ у локалну пословну заједницу.													
Полазне претпоставке	Трајно решавање проблема ОСИ у граду Вршцу.													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					х	х	х	х	х	х	х	х	х	х
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	150.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			22.500.000 РСД донатори и 122.500.000 РСД ЛС							
Партнери	ЦЗСР, ОЦД, приватни сектор и ЛС													
Статус пројекта	Дефинисана динамика (план) активности													

Пројекат - 03													
Стратешки циљ	1.4. Повећање броја ноћења туриста за 20% до 2020. год.												
Програм	1.4.1. Програм: Јачање туристичке понуде Града												
Пројекат	1.4.1.2. РЕВИТАЛИЗАЦИЈА ТУРИСТИЧКО-РЕКРЕАТИВНОГ КОМПЛЕКСА „ВРШАЧКО ЈЕЗЕРО“												
Опис пројекта	Побољшање туристичке понуде града Вршца кроз реконструкцију градског језера, инфраструктурно опремање прилазних саобраћајница, оспособљавање и стављање у функцију термалних бунара, уређење околних повшина и ради пружања квалитетног садржаја корисницима (индивидуалним, рекреативним као и спортским удружењима).												
Циљеви	Заокруживање туристичке понуде града Вршца кроз повећање броја туриста. Промовисање рекреативног спорта као основе здравог живота локалног становништва.												
Очекивани резултати	Реконструисан простор туристичко рекреативног комплекса „Вршачко језеро“												
Индикатори	• Израђен урбанистички пројекат • Завршетак улице Милоша Обилића са паркинзима (поред језера) • Изградња канализације око језера • Избушен бунар на Градском језеру • Изграђени пратећи садржаји												
Пројектне активности	• Бушење бунара • Уређење приступа и околине језера • Организовање радионица за корисност лековитих вода												
Полазне претпоставке	Резултати испитивања постојање, квалитет и капацитет термалних вода у околини језера												
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020
					х	х	х	х	х	х			
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	46.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			• 39.100.000 РСД донатори и • 6.900.000 РСД ЛС						
Партнери	ЈП „Варош“ и ЛС												
Статус пројекта	У току (Започето уређење улице Милоша Обилића; главни пројекат бунара)												

Пројекат – 04														
Стратешки циљ	1.4. ПОВЕЋАЊЕ БРОЈА НОЋЕЊА ТУРИСТА ЗА 20% ДО 2020. ГОД.													
Програм	1.4.1 Јачање туристичке понуде Града													
Пројекат	1.4.1.3 РЕКОНСТРУКЦИЈА, АДАПТАЦИЈА, КОНЗЕРВАЦИЈА, ДОГРАДЊА И ОПРЕМАЊЕ ВРШАЧКОГ ЗАМКА													
Опис пројекта	Вршачко утврђење је један од највећих симбола Вршца и културно-историјски споменик од велике важности за историју Србије. Саграђено је у првој половини XV века и сматра се да га је подигао деспот Ђурађ Бранковић. Прва фаза пројекта, изградња донжон куле, је завршена. У наредним фазама радиће се мања кула у оквиру комплекса, приступни путеви, паркинг простор, осветљење.													
Циљеви	Унапређење економског развоја, кроз унапређење културно-историјске туристичке понуде. Прикључење вршачког утврђења токовима савременог друштва и очување овог историјског споменика за будуће генерације.													
Очекивани резултати	Реализацијом пројекта, вратиће се некадашњи изглед утврђења, са додатним садржајима који су предвиђени, средњовековни музеј, информациони центар, видиковац (опсерваторија), утврђење би постало главна туристичка атракција региона и једна од најатрактивнијих туристичких дестинација у Србији, као и основа развоја туризма целокупне регије, а самим тим и један од битних чиниоца у будућем економском развоју Вршца и региона. Такође, изузетно значајан културно-историјски споменик, по чему је Вршац надалеко познат и препознатљив, биће сачуван од пропадања.													
Индикатори	• базен за кишницу, • мања кула у оквиру комплекса, • зидови утврђења, • мањи објекат у оквиру утврђења, • улазни простор, • приступни путеви, • паркинг простор, и • декоративно осветљење.													
Пројектне активности	• Добијање услова Завода за заштиту споменика културе • Обезбеђење УТУ услова • Наставак грађевинских радова													
Полазне претпоставке	• Постојећа пројектно техничка документација • Резултати оцењивања и категорисања пројекта													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
			x	x	x	x	x	x	x	x				
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	105.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			• 90.000.000 РСД ЕУ (IPA СВС) и • 15.000.000 РСД ЛС							
Партнери	АПВ, Градски музеј, Жупанија Караш Северин, Музеј планинског Баната, Град Решица и ЛС													
Статус пројекта	Урађена прва фаза реконструкције (завршена и за јавност отворена донжон кула), завршен пројекат за приступне путеве и паркинг													

Пројекат – 05														
Стратешки циљ	2.3 Подизање квалитета услуга у сфери друштвених делатности													
Програм	2.3.1 Обезбеђивање техничке основе за активности у сфери друштвене делатности													
Пројекат	2.3.1.6. РЕКОНСТРУКЦИЈА ГРАДСКОГ СТАДИОНА													
Опис пројекта	Вршачки стадион је изграђен у првим годинама после Другог светског рата, чији је пројектант аутор и чувеног Олимпијског стадиона у Берлину. Од изградње до данас на овом спортском објекту није урађена ни једна адаптација, тако да је реконструкција била неизбежна. Није било услова за прави тренинг атлетичара јер је била само земљана стаза, а ни за фудбалере и друге спортисте. Прва фаза реконструкције, која је обухватала реконструкцију атлетске стазе и дела трибина стадиона, је завршена. У наредним годинама урадиће се ограда око помоћног и главног стадиона, борилишта за скакачке и бацачке дисциплине, реконструисаће се управна зграда, планирана је и нова расвета.													
Циљеви	Развој Вршца као града спорта и младих Популаризација спорта, Развој спортске инфраструктуре.													
Очекивани резултати	Реконструкција стадиона ће Вршцу поред спортске хале Миленијум, донети још један савремени спортски објекат, где ће моћи свакодневно да тренирају професионални спортисти, али и почетници и рекреативци. Много боље и квалитетније услове за рад имаће фудбалери, атлетичари, али и школска деца, које ће овде моћи да одржавају часове физичке културе. Омогући ће се организација такмичења највиших спортских дешавања, квалитетнији спортски живот како грађана Вршца тако и оних у његовом окружењу.													
Индикатори	• 3.000 m² борилишта за скакачке и бацачке дисциплине • Постављање ограде око главног и помоћног стадиона • број рефлектора • управна зграда (реконструисане свлачионице и службене просторије) • Реконструисане трибине													
Пројектне активности	• Наставак грађевинских радова на реконструкцији • Промоција школског спорта и рекреације одраслих													
Полазне претпоставке	• Пројектно техничка документација • Завршена I фаза реконструкције													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					х	х	х	х						
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	92.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			• 78.000.000 РСД донатори, и • 14.000.000 РСД ЛС							
Партнери	ССВ, АСС и ЛС													
Статус пројекта	Завршена прва фаза													

Пројекат - 06														
Стратешки циљ	2.3. Подизање квалитета услуга у сфери друштвених делатности													
Програм	2.3.1 Обезбеђивање техничке основе за активности у сфери друштвене делатности													
Пројекат	2.3.1.10. Изградња ученичког интерната у кругу Пољопривредне школе													
Опис пројекта	Подизање квалитета образовања кроз пружање квалитетнијег ученичког стандарда. Изградња савременог објекта за смештај ученика, капацитета до 120 места, уз доступност модерног ресторана за студентску исхрану.													
Циљеви	Повећан број уписника као и стручно оспособљеног кадра из области пољопривреде, како на средње стручном нивоу, тако и повећан број уписника високо школских установа.													
Очекивани резултати	Изграђен интернат за смештај ученика													
Индикатори	• капацитет од 120 ученика • 38 соба • 2.700 m²													
Пројектне активности	• Изграђеност објекта • Опремање објекта													
Полазне претпоставке	• Урађена пројектно техничка документација • Одлука већа о финансирању изградње интерната													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					х	х	х	х	х	х	х	х		
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	195.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			• 165.750.000 РСД донатори, и • 29.250.000 РСД ЛС							
Партнери	Пољопривредна школа, Средња пољопривредна школа из Темишвара и ЛС													
Статус пројекта	Урађена пројектна документација													

Пројекат – 07														
Стратешки циљ	3.1. Стратешки циљ: Управљање са мин. 50% продукovanог отпада до 2020. год.													
Програм	3.1.1 Програм: Развој система управљања секундарним сировинама													
Пројекат	3.1.1.3. Побољшање опремљености становништа за примарну селекцију уређења локалне депоније													
Опис пројекта	Побољшање опремљености становништва подразумева за примарну селекцију отпада пре свега подразумева набавку 20.000 посуда за смеће као подизање јавне свести о управљању отпадом на територији града Вршца.													
Циљеви	• Управљање са мин. 10% продуктивног отпада до 2020.													
Очекивани резултати	• Унапређење услова за обављање примарне селекције уређења локалне депоније													
Индикатори	• 20.000 посуда за смеће													
Пројектне активности	• Расписивање јавне набавке • Одабир најповољнијег понуђача • Постављање посуда за смеће на за то предвиђеним местима. • 5 радионица на тему „Подизање јавне свести о управљању отпадом на територији града Вршца“													
Полазне претпоставке	• Локални план за управљање комуналним отпадом општине Вршац													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					х	х	х	х	х	х	Х	х	х	х
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	40.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			• 10.000.000 РСД донатори, и • 30.000.000 РСД ЛС							
Партнери	АПВ и ЛС													
Статус пројекта	Идејна фаза													

Пројекат - 08														
Стратешки циљ	3.2. Стратешки циљ: Очувани природни и остали ресурси													
Програм	3.2.2 Програм: Афирмација коришћења обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности													
Пројекат	3.2.2.1. Бушење хидротермалних изворишта													
Опис пројекта	На основу документа Рударско геолошког факултета из Београда и иистраживања које су спровели, приступило би се изградњи експлоатационе бушотине, на локацијама које су дефинисане у документу. Геотермална вода из изворишта, користила би се за грејање јавних објеката који имају застареле, енергетски неефикасне системе за грејање. Поред енергетске ефикасности, у зависности од карактеристика, геотермалана вода ће се користити и у здравствене и туристичке сврхе.													
Циљеви	- Повећање енергетске ефикасности у јавним објектима, коришћењем обновљивих извора енергије - Унапређење туристичке понуде Вршца, кроз успостављање услова за изградњу бањских капацитета													
Очекивани резултати	- Изграђена геотермална бушотина - Опремљена бушотина за експлоатацију													
Индикатори	Изграђена и опремљена геотермална експлоатациона бушотине													
Пројектне активности	- Припрема и израда пројектне документације - Прибављање потребних сагласности за отпочињање радова - Извођење радова на изградњи истражно експлоатационе бушотине - Опремање бушотине													
Полазне претпоставке	Позитивни резултати истраживања Рударско геолошког факулета из Београда													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					х	х	х	х	х	х				
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	35.000.000 РСД			Износ и извори финансирања				17.500.000 РСД донатори, и 17.500.000 РСД ЛС						
Партнери	ЈП „Варош“ и ЛС													
Статус пројекта	Пројекат је у почетној фази. Постоји истраживање Рударско геолошког факулета из Београда.													

Пројекат – 09														
Стратешки циљ	4.1. Изградња и реконструкција инфраструктурних објеката													
Програм	4.1.3. Изградња и модернизација објеката саобраћајне инфраструктуре													
Пројекат	4.1.3.2. РЕКОНСТРУКЦИЈА И ИЗГРАДЊА ПУТА ВРШАЦ-МАРКОВАЦ-ГРАДИНАРИ													
Опис пројекта	Дужина локалног пута Вршац-Марковац је 18 км. Деоница од Марковца до државне границе, односно будућег прелаза је дужине 4,5 км. У претходном периоду израђена је Студија изводљивости и пројектно техничка документација (потребно је извршити ревизију), којом је предвиђена реконструкција пута до Марковца и изградња пута од Марковца до државне границе (Градинари). Неопходно је прибавити сагласност за гранични прелаз од стране Министарства унутрашњих послова. Реализацијом пројекта значајно би се смањило растојање између Решице, Жупаније Караш Северин и Вршца и створили услови за бољу друштвено-економску сарадњу у наредном периоду.													
Циљеви	- Унапређење друштвено економског развоја кроз изградњу и модернизацију саобраћајне инфраструктуре - Повећање просторне и временске приступачности између Жупаније Караш Северин и Града Вршца													
Очекивани резултати	- Реконструисан локални пут Вршац-Марковац - Изграђен пут Марковац-Држ.граница - Изграђен и отворен гранични прелаз													
Индикатори	- Изграђено 4,5 <i>km</i> пута - Реконструисано 14 <i>km</i> пута - Изграђен објекат граничног прелаза површине 200 <i>km</i>².													
Пројектне активности	- ревизија студије оправданости - изграђена саобраћајнице у дужини 4 <i>km</i> од Марковца до граничног прелаза - изградња граничног прелаза													
Полазне претпоставке	- Израђена студија - Прјектно техничка документација													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					х	х	х	х	х	х	х	х	х	х
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	600.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			510.000.000 РСД донатори, и 90.000.000 РСД ЛС							
Партнери	ЈП „Варош“ и ЛС													
Статус пројекта	Урађена студија изводљивости и пројектно техничка документација.													

Пројекат - 10														
Стратешки циљ	4.1. Изградња и реконструкција инфраструктурних објеката													
Програм	4.1.3. Изградња и модернизација објеката саобраћајне инфраструктуре													
Пројекат	4.1.3.3. ИЗГРАДЊА ИНТЕРМОДАЛНОГ ТЕРМИНАЛА													
Опис пројекта	Генералним урбанистичким планом, у блоку 82б предвиђена је изградња робно транспортних центара. У оквиру програма прекограничне сарадње Румунија- Србија, израђена је Студија изводљивости за логистички центар са интермодалним терминалом. Студијом је предвиђено да се реализација изградње логистичког центра одвија у две фазе, при чему се прва фаза односи на изградњу интермодалног терминала. Главне активности пројекта су: експропријација и инфраструктурно опремање 5,5 ха земљишта, изградња паркинга, складишног простора и управне зграде, набавка претоварне механизације.													
Циљеви	- Унапређење локалног економског развоја кроз примену савремених технологија транспорта. - Успостављање услова за привлачење домаћих и страних инвеститора.													
Очекивани резултати	- Извршена експропријација и инфраструктурно опремање земљишта - Изграђен паркинг за возила, складишни простор и управна зграда - Набављена претоварна механизација													
Индикатори	54.000 m² уређеног земљишта - Изградња 1.620 m колосека - Изградња саобраћајница површине 13.400 m² - Изградња паркинг простора 5.700 m² - Контејнерски манипулатор - Складишни објекат 2.700 m² - Зелене површине 4.600 m² - Транспортно манипулативна површина 16.700 m² - Управна зграда 620 m² - Комунална инфраструктура 1.500 m													
Пројектне активности	- Регулисање имовинско-правних односа - Израда пројектно техничке документације - Изградња интермодалног терминала - Формирање мреже корисника													
Полазне претпоставке	Израђена студија оправданости													
Време трајања	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
(почетак-завршетак)					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	650.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			535.000.000 РСД донатори, и 115.000.000 РСД ЛС							
Партнери	ЈП Железнице Србије, Саобраћајни факултет Београд, ЈП „Варош“ и ЛС													
Статус пројекта	Урађена студија изводљивости. Није извршена експропријација земљишта. Пројекат дефинисан у Регионалном просторном плану Војводине													

Анекс 4: Профил локалне заједнице

Г р а д В р ш а ц					
Град Вршац се налази у АП Војводини и један је од 8 градова и општина Јужнобанатског округа. Простире се на површини од 800 km ² и обухвата 24 насељених места. На северу се граничи са општином Пландиште, на западу са општином Алибунар, на југозападу са општином Ковин, на југу са општином Бела Црква, док је источна граница, истовремено и државна граница са Румунијом, односно са Европском унијом, где постоји и гранични прелаз код насељеног места Ватин.					
Адреса: Трг победе број 1, 26300 Вршац					
Телефон: 013/800-500					
Електронска пошта: info-sov@vrsac.org.rs					
Веб адреса: www.vrsac.com					
Популација (попис из 2011. год.):	Број становника	Национални састав		Насељена места	
	52.089	Срби 72,26%, Румуни 10,42%, Мађари 4,35%, Роми 2,63%, остали 5,35%, нису се изјаснили 2,76% и непознато 2,23%.		Вршац, Ватин, Велико Средиште, Влајковац, Војводинци, Вршачки Ритови, Гудурица, Загајица, Избиште, Јабланка, Куштиљ, Мали Зам, Мало Средиште, Марковац, Месић, Орешац, Павлиш, Парта, Потпорањ, Ритишево, Сочица, Стража, Уљма и Шушара.	
Градски буџет: (у РСД):	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
	1.421.887.612	1.666.919.992	2.010.881.073	2.038.761.950	2.550.000.000
Величина града:	Територија			Пољопривредна површина	
	800 km ²			78,1% (624,8 km ²)	
Стратешка документа:	1. Локална стратегија развоја Вршца 2009-2019. 2. Локални акциони план запошљавања општине Вршац за 2014. год. 3. Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији у општини Вршац за период 2012-2015. 4. Зелена агенда у општини Вршац (из 2010. год.) 5. Локални еколошки акциони план (из 2016. год.) 6. Локални план управљања комуналним отпадом за општину Вршац (из 2010. год.) 7. План управљања отпадом за регион јужног Баната општине Вршац, Бела Црва, Алибунар и Пландиште (из 2007. год.) 8. Просторни план општине Вршац (из 2009. год.) 9. Генерални план Вршца (из 2007. год.)				
Инфраструктура:	Укупна дужина путева у граду износи 186,340 km, од чега су држ. путеви I реда 75,070 km, државни путеви II реда 17,530 km и локални путеви у дужини од 93,740 km. Укупна дужина железничких пруга је 62,7 km, од којих је 33,0 km део међународног пута Београд-Темешвар. Од укупног броја домаћинстава њих 98% је прикључено на водоводну мрежу, а на канализациону 68%. Гасоводна мрежа покрива градско насеље Вршац и пет села..				
Значајнији пројекти:	Финансирани од стране Републике Србије (период 2008-данас)				
	Број пројеката	Укупна вредност (РСД)		Период	
	12	275.000.000		2008 – 2015	
	Финансирани од стране АП Војводине (период 2008-данас)				
	Број пројеката	Укупна вредност (РСД)		Период	
	175	1.350.000.000		2008 – 2015	
	Финансирани из ЕУ фондова (период 2008-данас)				
	Број пројеката	Укупна вредност (РСД)		Период	
	22	1.140.000.000		2008 – 2015	
Братске општине/градови:	Србија: Лучани, Ириг и Аранђеловац . У иностранству: Јанћепинг (Шведска), Бањска Бистрица (Словачка), Хелвеција (Мађарска), Ново Место (Словенија), Шекино (Русија), Крива Паланка (Македонија), Вишеград и Требиње (Босна), Решица, Саска Монтана, Арад и Лугож (Румунија)				

Израда ове Стратегије финансијски је потпомогнута од стране
Владе аутономне покрајине Војводине